

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

**ЦЯЛОСТНО ПРОУЧВАНЕ НА ПОТЕНЦИАЛА,
ХАРАКТЕРИСТИКИТЕ И УСЛОВИЯТА НА
ТЕРИТОРИЯТА НА МЕСТНА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА
„ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И
ЧЕПЕЛАРЕ“**

2023 г.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Съдържание

1. Информация относно проучването	3
2. Географско положение на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	7
3. Климат и природни характеристики на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	11
4. Състояние на инфраструктурата на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	40
5. Културно – историческо наследство на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	55
6. Демографски характеристики на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	73
7. Икономика на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	86
8. Жилища, Образование, здравеопазване и социална сфера на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	135
9. Информация относно МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	162
10. Заинтересовани страни на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	170
11. Анализ силни и слаби страни, възможности и заплахи за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“	171

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

1. Информация относно проучването

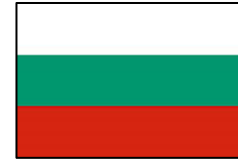
Цялостното проучване на потенциала, характеристиките и условията на територията на местна инициативна група „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е част от изпълнението на Административен договор № РД 50-89/24.03.2023 г. за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура чрез подбор на проектни предложения BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. сключен между г-н Георги Събев – Ръководител на Управляващия орган на Програма за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г. и Сдружение с нестопанска цел МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на Стратегия за водено от общностите местно развитие на СНЦ МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за програмен период 2023 – 2027 г.“. Одобрената безвъзмездна финансова помощ по проекта е в размер на 48 207 лв.

Чрез настоящото проучване се цели да се събере, обработи и представи възможно най-пълна и актуална информация, описваща територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, която да послужи за извършване на анализ и извеждане на изводи и препоръки за нейното развитие. Събраната информация ще се използва за основа при изготвянето на стратегия за водено от общностите местно развитие за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“.

За изготвянето на стратегия е необходимо пълното проучване на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, въз основа на което да се дефинират нейните специфики и характеристики, проблеми и положителни страни и в съответствие с тях да се очертаят възможностите и заплахите, както и насоките за развитие.

В настоящото проучване е събрана актуална информация относно основните географски, природни и климатични дадености на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, културно – историческото й наследство, състоянието на наличната инфраструктура, социално – икономическото развитие и други нейни характеристики и елементи на нейния потенциал.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Събраната от проучването информация предоставя подробна и актуална картина на състоянието на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ и ще бъде използвана за изготвянето на анализи, извеждането на тенденции, изводи и препоръки, които да бъдат използвани при разработката на стратегията за ВОМР за територията.

Проучването е извършено посредством събиране на информация за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ от различни източници – местни, регионални и национални. Информацията е събрана чрез извършване на кабинетно проучване и чрез посещения на място на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“.

Събраната информация е групирана в цитираните в началото на проучването основни характеристики на територията, а именно:

- Географски характеристики на територията;
- природни и климатични дадености на територията;
- културно – историческо наследство на територията;
- наличие и състояние на инфраструктурата на територията;
- социално – икономическото развитие на територията.

Информацията във всяка една от посочените области е систематизирана и представена така, че да представи подробно най-важните характеристики на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, да покаже промените, които са настъпили на нея, да позволи изготвянето на анализ за нейното състояние, както и да положи основата за изготвяне на стратегия за ВОМР за нейното развитие през периода 2023 – 2027 г.

Тъй като в състава на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ са включени три отделни общини – Баните, Лъки и Чепеларе, които имат специфични характеристики и особености, информацията в проучването е представена за всяка една от тях, като е обобщена и за групата като цяло.

В проучването са използвани редица абrevиатури, чието значение за улеснение е представено в таблица:

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Таблица с използваните в цялостно проучване на потенциала, характеристиките и условията на територията на Местна инициативна група „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Абревиатура	Значение
ВиК	Водопровод и канализация
ВОМР	Водено от общностите местно развитие
ПОСВ	Пречиствателна станция за отпадъчни води
ДФЗ	Държавен фонд „Земеделие“
ЕЗФРСР	Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони
ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ+	Европейски социален фонд плюс
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗПЗП	Закон за подпомагане на земеделските производители
ЗУСЕФСУ	Закон за управление на средствата от европейските фондове при споделено управление
ЗЮЛНЦ	Закон за юридическите лица с нестопанска цел
ИАОС	Изпълнителната агенция по околна среда
КВО	Колективен върховен орган
КУО	Колективен управителен орган
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МИГ	Местна инициативна група

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НПО	Неправителствена организация
НСИ	Национален статистически институт
ОС	Общо събрание
ПИКП	Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“
ПО	Програма „Образование“
ПОС	Програма „Околна среда“
ПРЧР	Програма „Развитие на човешките ресурси“
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
РА	Разплащателна агенция
РИОСВ	Регионална инспекция по околна среда и води
СВОМР	Стратегия за Водено от общностите местно развитие
СПРЗСР	Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони
ФПЧ	Фини прахови частици
ЮЛНЦ	Юридическо лице с нестопанска цел

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

2. Географско положение на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“.

Фиг.1. Карта на местоположението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се състои от териториите на общините, които влизат в състава на групата, а това са – община Баните, община Лъки и община Чепеларе. Територията на МИГ е кохерентна, като съставлящите я общини имат общи граници и естествена непрекъсната географска и административна връзка по между си.

Територията на МИГ попада в две области – област Смолян (общини Чепеларе и Баните) и област Пловдив (община Лъки).

Общата площ на територията, обхваната от МИГ е 970,1 км², като тя е разпределена относително равностойно между трите съставни общини – съответно община Баните 301,2 км², община Чепеларе 376,4 км² и община Лъки – 292,5 км².

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се намира в две области. Частта от нея, която се намира в област Смолян представлява 61% от нейната територия. Частта ѝ, която се намира в област Пловдив представлява 39% от нейната територия.

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е разположена основно в Преспанския и Перелишкия дял на Родопите. Тя е предимно планинска, като граничи на север с общини Асеновград и Родопи, на юг с общини Смолян и Мадан, на изток с общини Ардино и Черноочене на запад с общини Девин и Смолян. На регионално ниво (NUTS 2) цялата територия на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ попада в Южен централен район за планиране.

Община Баните е заема североизточната част на област Смолян. С площта си от 301,2 км² е четвъртата по големина сред десетте общините на областта, като съставлява 9,43% от територията ѝ. На юг граничи с община Мадан, на югозапад – с община Смолян, на северозапад – с община Лъки (която е в област Пловдив), на север – с община Асеновград (която е в област Пловдив),

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

на североизток – с община Черноочене (която е в област Кърджали) и на изток – с община Ардино, (която е в област Кърджали).

Територията на общината се намира в североизточната част на Западните Родопи. По границата ѝ с общините Лъки и Асеновград, от югозапад на североизток се простира най-мощният и най-високият дял на Западните Родопи – Переликско – Преспанския. От връх Проглед в източна посока се простира Синивръшкия рид (крайната североизточна част на Переликско – Преспанския дял), от който в община Баните остава западната част.

От връх Преспа на югоизток и изток, между дълбоките долини на реките Малка Арда на юг и Давидковска река на север се отделя дълъг и тесен планински рид, който завършва при долината на река Арда, при селата Вишнево и Гълъбово, като постепенно височината му се понижава.

Фиг.2. Карта на община Баните

От връх Елварника, отново в източна посока, между дълбоките долини на реките Давидковска на юг и Боровица на север се отделя втори дълъг и тесен планински рид – Каракулас. Неговата височина също се понижава от запад на изток, като в пределите на община Баните попадат неговите западни, най-високи части.

Село Баните е общински център на общината. Намира се на 87 км. от гр. Асеновград, на 105 км. от гр. Пловдив, на 60 км. от Кърджали и на 51 км. от областния център гр. Смолян. Географското положение на общината я поставя в известна периферност и отдалеченост от основните транспортни и комуникационни центрове.

Община Лъки е разположена в силно пресечения Преспански дял на Западните Родопи и включва площ от 292,5 км². Граничи с общините: Асеновград, Чепеларе, Баните и Смолян. Разположена е в близост до международно известните курорт Пампорово и Бачковски манастир. На нейната територия се намира известната, като културно средище, местност “Кръстова

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

гора”, както и ловно – стопанският район Държавно ловно стопанство “Кормисош” с прекрасни условия за ловен туризъм.

Фиг.3. Карта на община Лъки

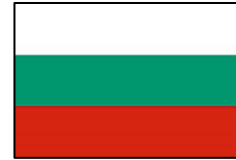
Районът се намира в живописните клисури на р. Манастирска, Дряновска, Юговска, Лъкинска. Реките са пресекли дълбоко и стръмно разклонените структури с различна пространствена изолация.

На територията на общината са разположени град Лъки, като административен център и осем населени места: с. Борово, с. Белица, с. Джурково, с. Дряново, с. Здравец, с. Лъкавица, с. Манастир и с. Югово.

Град Лъки се намира на 36 км. от гр. Асеновград, на 54 км. от областния гр. Пловдив и на 88 км. от гр. Смолян. Географското положение на Община Лъки я поставя в известна периферност и отдалеченост от основните транспортни и комуникационни центрове.

Община Чепеларе се намира в северната част на област Смолян, в близост до международно известния курорт Пампорово. С площта си от 365,44 km² е третата по големина сред десетте общини на областта, като съставлява 11,45% от нейната територия. Границите на общината са следните: на юг – с община Смолян, на запад – с община Девин, на север – с община Родопи и с община Асеновград (които са от област Пловдив), на изток – с община Лъки (която е в област Пловдив).

От юг на север, по цялото протежение на общината, в дълбока долина протича Чепеларска река. От двете ѝ страни са издигат два високи планински хребета, части на Западните Родопи. На запад от долината ѝ в територията на общината попадат източните части на дългия и мощен хребет Чернатица. Неговото било следва границите с общините Смолян и Девин и по него са разположени най-високите му върхове: Карабалкан (1958,6 метра надморска височина), Голям Персенк (2094,5 метра надморска височина), най-високата

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

точка на общината и Малък Персенк (2073,9 метра надморска височина). От главното му било на североизток и изток, между левите притоци на Чепеларска река се спускат дълги тесни ридове със стръмни склонове.

Фиг.4. Карта на община Чепеларе

В северната част на общината, северно от река Орешница (ляв приток на Чепеларска река), в посока запад-изток се простират южните склонове на Белочерковския рид, североизточно продължение на рида Чернатица. На границата с община Родопи се издига най-високата му точка връх Свети Илия 1705,4 метра надморска височина.

Източно от долината на Чепеларска река в пределите на община Чепеларе попадат западните части на Радюва планина. Нейната максимална височина, връх Тузлата (1891 метра надморска височина) е на около 3 км източно от село Богутево.

Североизточно от село Хвойна, на границата с община Асеновград, в коритото на Чепеларска река се намира най-ниската точка на общината – 656 метра надморска височина.

Град Чепеларе се намира на 52 км. от гр. Асеновград, на 70 км. от гр. Пловдив и на 27 км. от областния гр. Смолян. Географското положение на община Чепеларе е по-централно в сравнение с останалите две общини от територията на МИГ.

Заклучения и изводи:

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се състои от териториите на общини Баните, Лъки и Чепеларе. Тя се характеризира със специфично географско местоположение, което е периферно спрямо столицата и основните пътно – транспортни артерии в страната.

В замяна на това, местоположението на територията на МИГ позволява на нейните жители и гости живот в екологично чиста среда в Родопите. То благоприятства развитието на различни дейности, от една страна възползващи се от благоприятното въздействие на природата, а от друга – въздействащи

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

благоприятно върху нейното състояние и развитие. Такива дейности са различните видове туризъм (спа туризъм, ски туризъм, еко туризъм, кулинарен туризъм, културен туризъм, религиозен туризъм и др.), част от които са добре развити на територията (ски туризмът), дейности, свързани с развитието на възобновяеми енергийни източници – водни, слънчеви и вятърни централи за производство на енергия, дейности свързани с използването на богатството на горите като място на различни ценни растения и билки и като място за отглеждане на домашни животни, от които да бъдат произвеждани ценни продукти – хранителни и за леката промишленост.

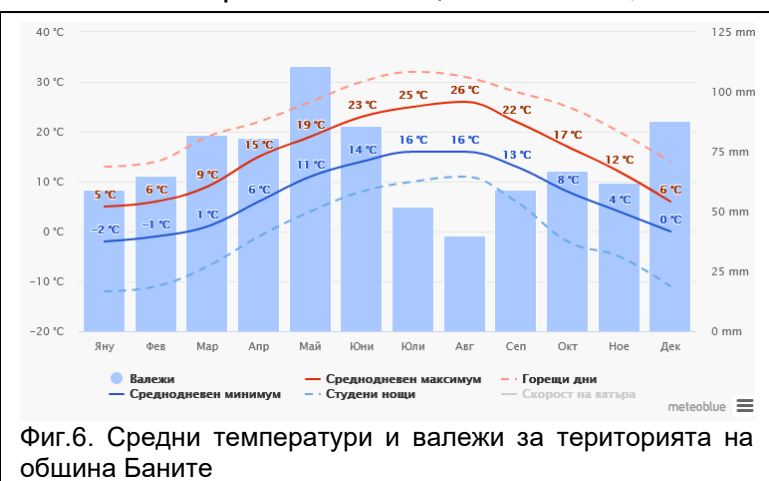
3. Климат и природни характеристики на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Климат

Като цяло територията върху която се простира МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ попада в континентално-средиземноморската климатична област, Южнобългарската климатична подобласт.

Средната годишна температура е 11,5 градуса по Целзий. Зимата е сравнително мека, пролетта е краткотрайна и дъждовна, планинския релеф смекчава летните горещини, есента е топла и продължителна. Преобладаващи ветрове са западните и южните със средна годишна скорост

„Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

1,3м/сек. Районът се характеризира със средна годишна сума на валежите от 650-1100 л/кв.м. Средната относителна влажност на въздуха е 76% /средно-

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

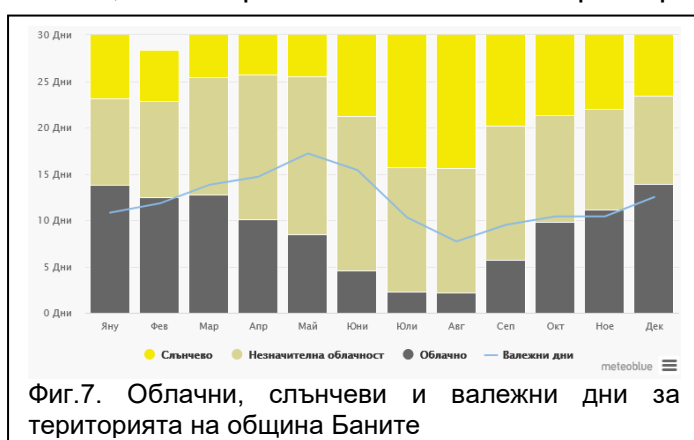

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

годишна стойност/. Най-ниска е през месец август – 19%, а най-висока през месец януари-89 %.

На следващите фигури са представени данни от www.meteoblue.com, показващи основни климатични особености на трите общини в МИГ.

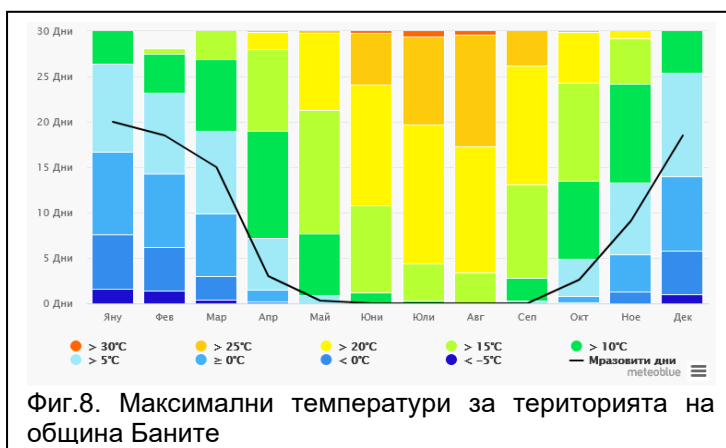
На територията на **община Баните** се наблюдават проявления както на преходно – континентален климат, така и на преходно – средиземноморски климат, като причината за това е релефът на общината и близостта ѝ с

Фиг.7. Облачни, слънчеви и валежни дни за територията на община Баните

Долнотракийската и Беломорската низини. Лятото е умерено топло, а зимата – относително мека. Средната годишна температура на въздуха е между 2 и 9 градуса по Целзий. "Среднодневният максимум" (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за

община Баните. По същия начин "Среднодневният минимум" (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна

Фиг.8. Максимални температури за територията на община Баните

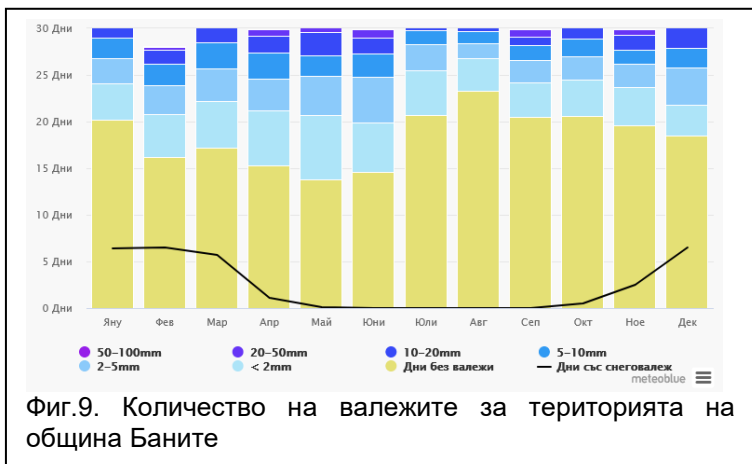
температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

Графиката показва броя на слънчевите дни, тези с разкъсана облачност, облачните и валежните дни. Дни с облачност под 20% се приемат за слънчеви, с

облачност между 20 и 80% за такива с разкъсана облачност и с над 80% за облачни.

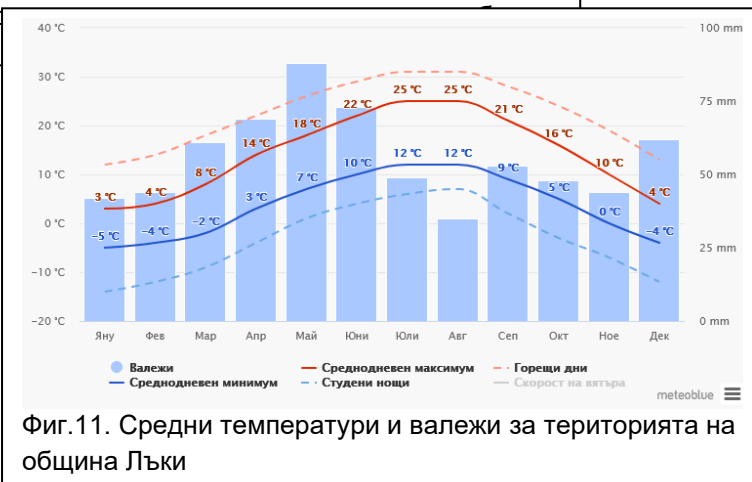
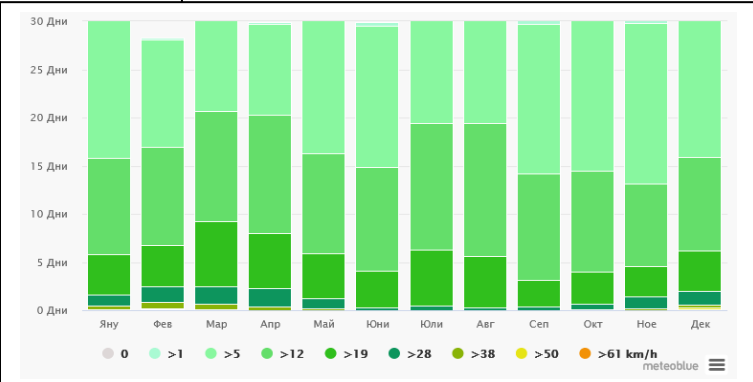
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Диаграмата за "Максимална температура" за Баните показва колко са дните на месечна база, в които са достигнати определени температурни стойности.

Средногодишният обем на валежите на територията на община Баните варира между 700 и 900 л/м², като

най-дъждовни в годината са месеците май, юни, ноември и декември, а най-малко валежи се наблюдават в периода месец август – месец септември. Диаграмата за валежи за територията на община Баните показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количество валежи.

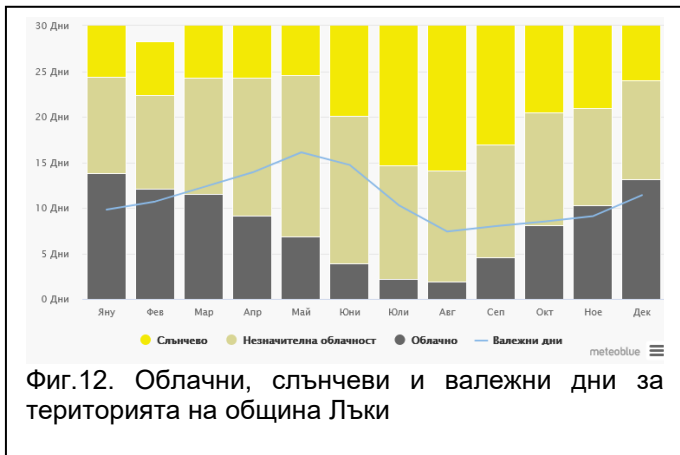

На територията на община Баните преобладават северните ветрове, като тяхната средна годишна скорост в по-ниските части на общината е ниска – около 1 м/сек.

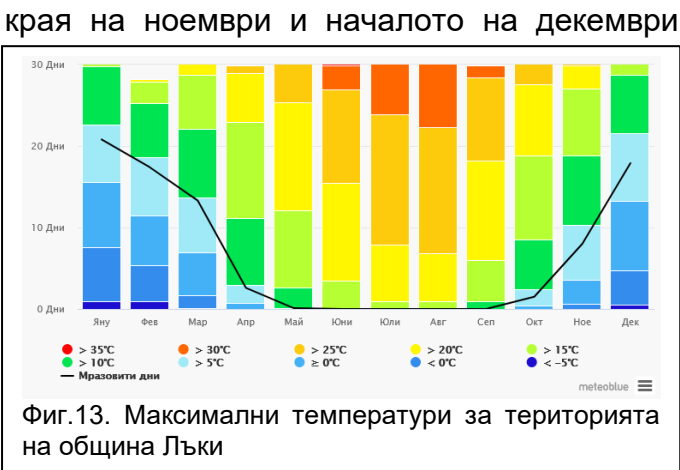
Диаграмата за община Баните показва дните в месеца, през които вятърът достига определена скорост.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

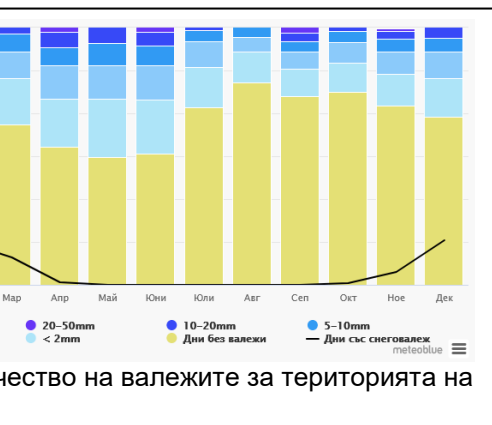

Община Лъки попада в континентално – средиземноморската климатична област. Влиянието на Бяло море оказва благоприятно въздействие върху климатичните условия. Това определя сравнително меката зима, а планинският релеф смекчава летните горещини. Средната годишна температура е 11,5°C. В края на ноември и началото на декември температурата на въздуха става отрицателна. За общината е характерен средногодишен период от 160 – 170 дни с температури над 10 °C.

"Среднодневният максимум" (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за Лъки. По същия начин "Среднодневният минимум"

(плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура.

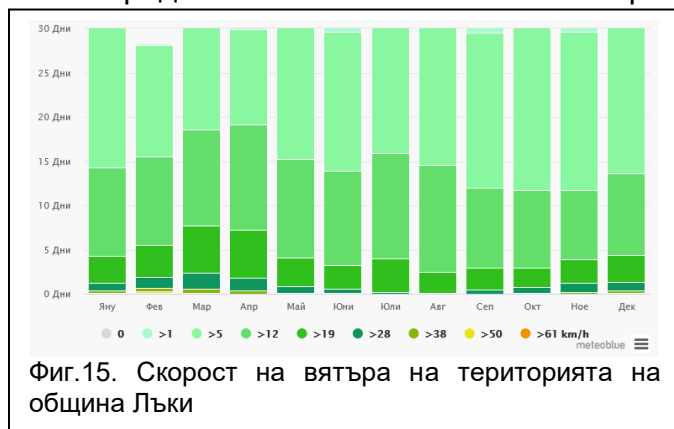

Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната-нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години. Графиката показва броя на слънчевите дни, тези с разкъсана облачност, облачните и валежните дни. Дни с облачност под 20% се приемат за слънчеви, с облачност между 20 и 80% за такива с разкъсана облачност и с над 80% за облачни.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Продължителността на снежна покривка варира от 21,5 см. в град Лъки до

Фиг.15. Скорост на вятъра на територията на община Лъки

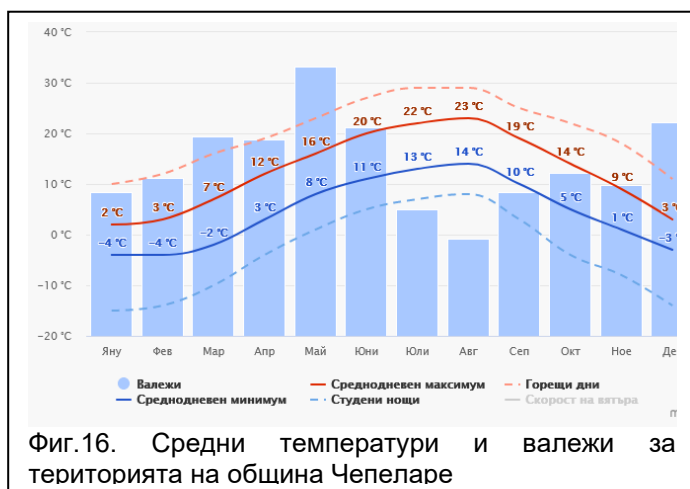
1 м. за летовище Хайдушки поляни, също в зависимост от надморската височина. В ниските части средната височина на снежната покривка е около 10 см и не се задържа дълго време.

Районът се характеризира със средногодишна сума на валежите от 700 до 1100 л/м². Това валежно количество е благоприятно за

развитието на дървесина и друга растителност. Сезонното разпределение на валежите е със зимен максимум през месец декември и пролетен – през месец май.

Диаграмата за валежи за територията на община Лъки показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количество валежи. Средната относителна влажност на въздуха не се изменя значително през различните сезони, като през периода април – октомври се задържа в границите 50 – 60%, а през зимата – 80%. Средната относителна влажност на въздуха е 72 – 85%, а средно за годината – 75%.

Преобладаващите ветрове са западни и южни. Средногодишната скорост на вятъра е 1,1 – 1,3 м/сек. По-висока средно месечна скорост на вятъра има през месеците февруари, март и април. С малко по-висока средна годишна скорост са ветровете с южни посоки.

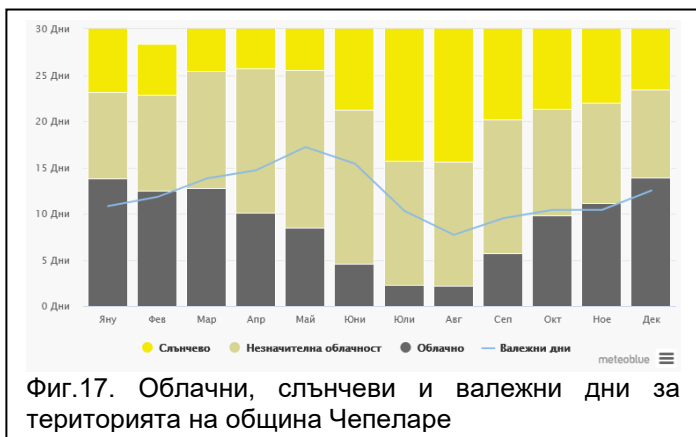
Фиг.16. Средни температури и валежи за територията на община Чепеларе

Диаграмата за територията на община Лъки показва дните в месеца, през които вятърът достига определена скорост.

Климатичните характеристики на територията на **община Чепеларе** се определят от комбинираното въздействие на типичния европейски умереноконтинентален климат,

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

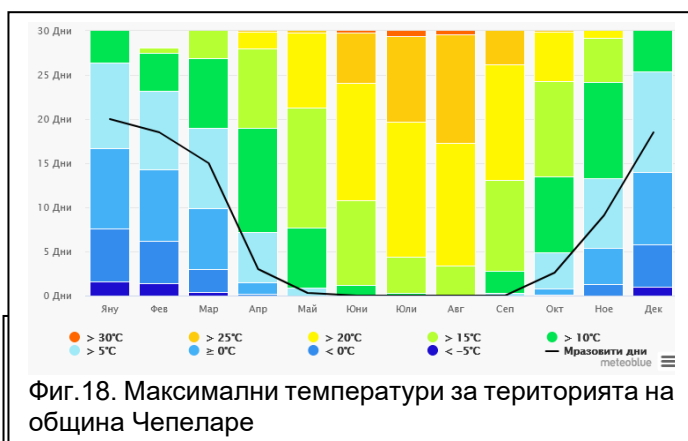

високата надморска височина и меките, топли и сухи ветрове, идващи от сравнителната близост на Бяло море. Поради чувствителното влияние на Средиземноморието, зимата е мека. В Чепеларе има изобилие от сняг през зимата. Снежната покривка се задържа сравнително дълго, между 80 и 120 дни на годишна база, със

средна дебелина през месеците януари и февруари от 30 до 80 см. Пролетта настъпва сравнително късно – в средата на месец май, есента е топла и суха, лятото – прохладно.

"Среднодневният максимум" (плътна червена линия) показва средната максимална дневна температура за всеки месец за Чепеларе. По същия начин "Среднодневният минимум" (плътна синя линия) показва средната минимална дневна температура. Горещите дни и студените нощи (пресечени червени и сини линии) изразяват средната дневна температура в най-топлия ден и средната

нощна температура в най-студената нощ от месеца за последните 30 години.

диаграмата за "Максимална температура" за община Чепеларе показва колко са дните на месечна база, в които са достигнати определени температурни стойности. Средната годишна температура на въздуха е 7,3°C и варира в твърде широки граници от -30 °C средна абсолютна минимална до +36,5°C средна абсолютна максимална годишна температура. Най-студеният

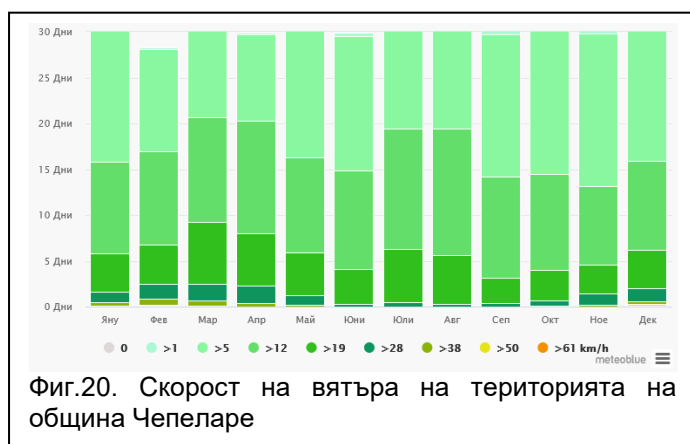
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспя – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

месец е януари, а най-топлият – август.

Продължителността на слънчевото греене е 2 000 часа годишно, като в периода ноември-март тя е по-ниска (около 500 часа), а през април-октомври е

Фиг.20. Скорост на вятъра на територията на община Чепеларе

над 1 500 часа. Чепеларе е най-слънчевият град в България с 270 слънчеви дни в годината. Диаграмата за валежи за Чепеларе показва броя на дните от месеца, в които е достигнато определено количество валежи.

Преобладаващите ветрове са от север (42%) и юг (18%), като посоката на вятъра следва посоката на долината на р.

Чепеларска. Останалите посоки са слабо представени, поради силното орографско влияние. Средната годишна скорост на вятъра е ниска – около 1,3 м/сек., с максимум през зимата (1,7 м/сек.) и минимум през началото на лятото (под 1 м/сек). При режима на скоростта на вятъра се усеща влиянието на топографията в района. Диаграмата за Чепеларе показва дните в месеца, през които вятърът достига определена скорост.

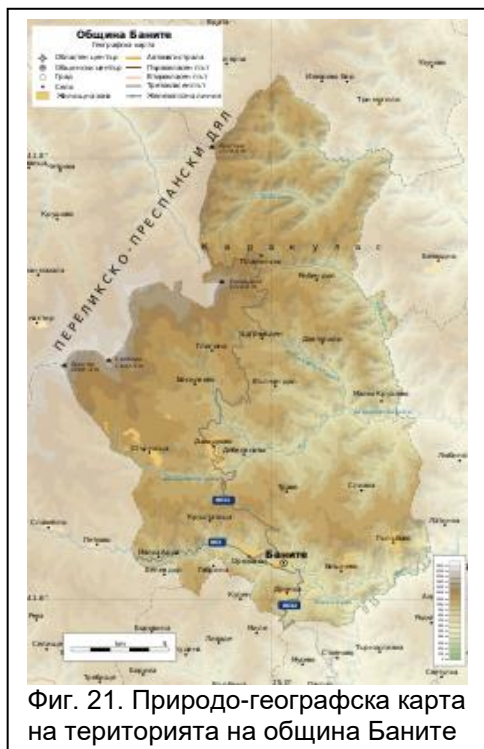
Релеф

Релефът на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е почертано планински с типичните за този вид релеф характеристики. Той е подчертано ерозионно – денудационен с дълбока и гъста речно – долинна мрежа. В източните части на територията на МИГ среднопланинският релеф, преминава на запад и северозапад във високопланински в обхвата на Преспанския и Перелишки дял на Западните Родопи. Преобладават високопланински и хълмисти терени с височина 1000 – 1600 м., а долинните склонове са със значителни наклони. Поради силно пресечения терен надморската височина варира от 450 м. в долината на р. Арда до 2091 м. на връх Персенк – най-високата точка на територията. Средната надморска височина е 1211 м., като и в трите общини, участващи в МИГ, тя е над хиляда метра (Баните – 1026 м., Лъки – 1164 м., Чепеларе – 1396 м.) при средна за страната – 468 метра.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Фиг. 21. Природо-географска карта на територията на община Баните

Релефът на територията на **община Баните** е средно и високо планински. Територията ѝ се простира в североизточната част на Западните Родопи.

По границата ѝ с общините Лъки и Асеновград, от югозапад на североизток се простира най-мощният и най-високият дял на Западните Родопи – Переликско – Преспанския, по билото на който са наредени върховете Преспа 2000,4 метра надморска височина (най-високата точка на общината), Свобода (Ениханбаба, 1943,2 метра надморска височина), Елварника (1714,8 метра надморска височина) и Проглед (1578,8 метра надморска височина). От последния, но вече в източна посока се простира Синивръшкия рид (крайната североизточна част на Переликско – Преспанския дял), от

който в община Баните остава неговата западна част. От връх Преспа на югоизток и изток, между дълбоките долини на реките Малка Арда на юг и Давидковска река на север се отделя дълъг и тесен планински рид, който завършва при долината на река Арда, при селата Вишнево и Гълъбово, като постепенно височината му се понижава. От връх Елварника, отново в източна посока, между дълбоките долини на реките Давидковска на юг и Боровица на север се отделя втори дълъг и тесен планински рид – Каракулас. Неговата височина също се понижава от запад на изток, като в пределите на община Баните попадат неговите западни, най-високи части.

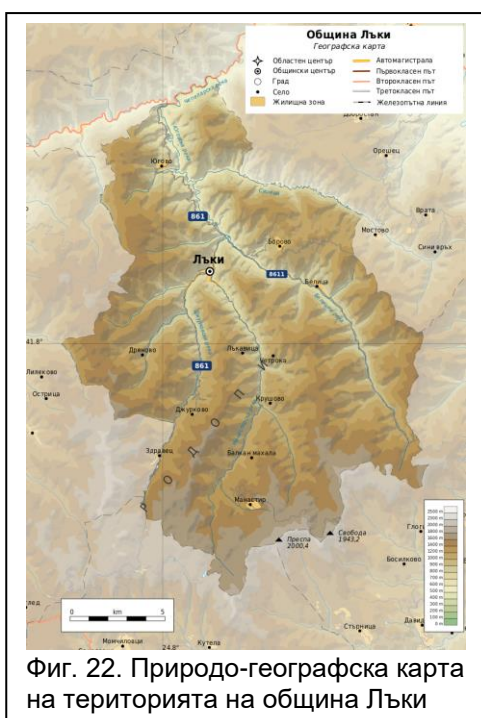
Релефът на територията на **община Лъки** е средно и високо планински. Територията ѝ изцяло попада в пределите на североизточни части на Западните Родопи. По южната и югоизточната граница на общината, в посока югозапад – североизток се простира участък от средната част на мощния Переликско – Преспански дял на Западните Родопи. В него, по границата с Община Смолян и община Баните последователно се редуват върховете Преспа 2000,4 метра надморска височина (най-високата точка на община Лъки), Свобода (Ениханбаба, 1943,2 метра надморска височина), Белички връх 1599 метра надморска височина и Проглед 1578,8 метра надморска височина. От тях на

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

север и северозапад се простират дълги, тесни и високи странични ридове, ограничени от дълбоко всечените долини на Юговска река и нейните притоци.

Между долините на Юговска река и лявата съставяща я Джурковска река на изток до границата с Община Чепеларе на запад, в пределите на община Лъки попадат североизточните части на Радюва планина с връх Хайдутска чука 1750 метра надморска височина, разположен южно от село Дряново.

От връх Преспа на север, между долините на реките Джурковска на запад и Манастирска (Имарет дере, дясна съставяща на Юговска река) и десният ѝ приток Крушевска река на изток се простира рида Манастирище. Височината на рида постепенно се понижава на север и завършва южно от град Лъки при съединяването на двете съставни реки

Джурковска и Манастирска на Юговска река. От връх Свобода на север и северозапад се отделя друг дълъг и тесен рид – Крушевска планина, която е ограничена на запад от долините на реките Манастирска и Крушевска, а на изток и североизток – от долината на Белишка река (десен приток на Юговска река). Височината на този рид също се понижава от юг на север и северозапад и завършва източно от град Лъки при устието на Белишка река в Юговска река.

В източната част на общината, от връх Проглед на северозапад се отделя поредния висок и тесен рид – Градище (Кръстова гора). Той се простира между дълбоките долини на реките Белишка на югозапад и Сушица (десен приток на Юговска река) на север и североизток, като завършва при устието на Сушица в Юговска река.

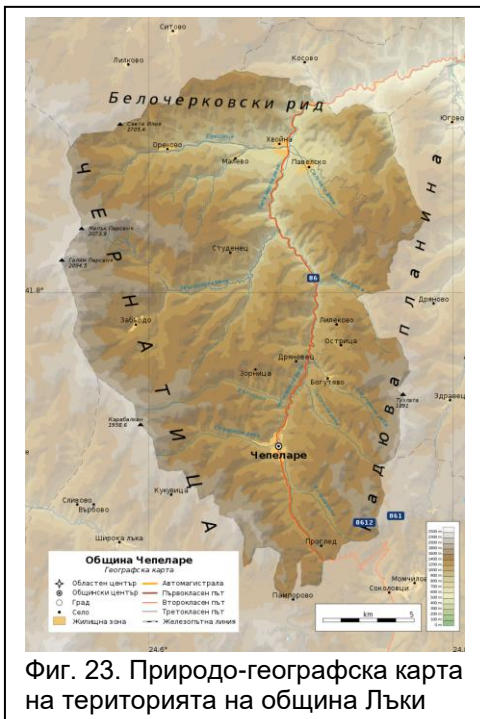
Крайния северен район на община Лъки, между долините на Чепеларска река на север, Юговска река на запад и Сушица на юг се заема от югозападната част на рида Добростан. Тук най-високата точка е връх Логудево 1301,6 метра надморска височина. Северно от рида, в коритото на Чепеларска река, на

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

границата с Община Асеновград се намира най-ниската точка на община Лъки – 435 м. н. в.

Релефът на територията на **община Чепеларе** е средно – и

Фиг. 23. Природо-географска карта на територията на община Лъки

високопланински, като заема централните части на Западните Родопи. От юг на север, по цялото протежение на общината, в дълбока долина протича Чепеларска река. От двете ѝ страни са издигат два високи планински хребета, части на Западните Родопи. На запад от долината ѝ в територията на общината попадат източните части на дългия и мощен хребет Чернатица. Неговото било следва границите с общините Смолян и Девин и по него са разположени най-високите му върхове: Карабалкан (1958,6 метра надморска височина), Голям Персенк (2094,5 метра надморска височина), най-високата точка на общината и Малък Персенк (2073,9 м. н. в.). От главното му било на североизток и изток, между левите притоци на Чепеларска река се спускат дълги тесни ридове със стръмни склонове.

В северната част на общината, северно от река Орешница (ляв приток на Чепеларска река), в посока запад-изток се простират южните склонове на Белочерковския рид, североизточно продължение на рида Чернатица. На границата с община Родопи се издига най-високата му точка връх Свети Илия 1705,4 метра надморска височина. Източно от долината на Чепеларска река в пределите на община Чепеларе попадат западните части на Радюва планина. Нейната максимална височина, връх Тузлата (1891 м. н. в.) е на около 3 км. източно от село Богутево.

Североизточно от село Хвойна, на границата с община Асеновград, в коритото на Чепеларска река се намира най-ниската точка на общината – 656 м. н. в.

Води

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Водните ресурси на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ са значителни, за което свидетелства множеството чешми на нея. Речната мрежа е изградена от десетки малки реки и притоци с висок отток, като: Чепеларска, Малка Арда, Давидковска, Манастирска, Джурковска, Глогинска, Боровица, Лъкинска, Белишка и др., които освен водоснабдяване притежават голям потенциал за производство на електрическа енергия. В с. Баните се намира минерален извор /термоминерално находище “Баните”/ с дебит 17 л./сек. и температура 35-43°C, хидрокарбонатно – сулфатно – натриев, азотен и флуорен състав с минерализация 900 мг/л.

През територията на **община Баните** протичат части от теченията на три реки леви притоци на Арда. На юг, през селата Малка Арда, Оряховец и Баните преминава част от долното течение на река Малка Арда. Тя тече в тясна и дълбока, слабо залесена долина, като при селата Оряховец и Баните образува малко долинно разширение и югоизточно от село Вишнево се влива отляво в Арда. На югоизток, по границата с община Ардино преминава малък участък (около 13 – 14 км.) от горното течение на река Арда.

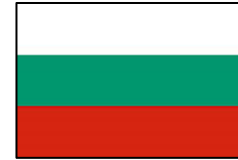
През средата на общината, от запад на изток в дълбока, на места каньоновидна долина с множество планински меандри протича Давидковска река. Тя извира на 1,6 км. югоизточно от връх Преспа минава покрай селата Стърница, Давидково, Дебеляново и Малко Крушево и югоизточно от последното напуска територията на община Баните и след около 7 – 8 км. се влива отляво в река Арда. На територията на общината тя получава отляво два по-големи притока Загражденска река и Рибен дол, долините на които също са много дълбоки и слабо залесени.

Най на север, в много дълбока, слабо залесена и силно опорочена долина протича горното течение на река Боровица, която също е ляв приток на Арда (влива се в язовир Кърджали на територията на област Кърджали). Тя води началото си от североизточното подножие на връх Елварника по името Хамбардере. Тече на север през заличеното село Хамбар, след което завива на изток и напуска пределите на община Баните.

Водните ресурси на територията на **община Лъки** са значителни и тя е изключително богата на повърхностни води. Реките, преминаващи през нея са р. Манастирска, р. Джурковска, р. Лъкинска и р. Белишка.

В най-северна част на общината, по границата с община Асеновград, на протежение около 5 км., протича участък от средното течение на Чепеларска

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

река. В нея, отдясно при Юговското ханче на Републикански път II-86 се влива Юговска река (45 км.), която е основна водна артерия на общината, и на която почти целия водосборен басейн попада в нейната територия. Юговска река се образува от сливането на Джурковска река (лява съставяща) и Манастирска река (Имарет дере, дясна съставяща) в град Лъки. За начало на Юговска река се приема Манастирска река, която води началото си от северното подножие на връх Преспа, а Джурковска река извира на територията на Община Смолян, северозападно от хижа „Момчил юнак“. След образуването си Юговска река тече на север в много дълбока и тясна долина, със стръмни склонове между ридовете Радюва планина на запад, Крушевска планина, Градище (Кръстова гора) и Добростан на изток. Северно от град Лъки отдясно в нея се влива Белишка река (20 км.), а югоизточно от село Югово, също отдясно – река Сушица, на която горното течение е в Община Асеновград.

Описаните реки са предимно с дъждовно – снежно подхранване. Пълноводието настъпва през пролетта с честите валежи, а минимумът се отчита през летните месеци.

Подземните води на територията на общината са формирани в карбонатни скали, характеризиращи се с голямо водоотдаване, но в същото време то е неравномерно и локализирано.

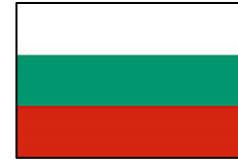
Речната мрежа в община Чепеларе е с отток на север и включва река Чепеларска (р. Чая след гр. Асеновград) и нейните притоци – реките Орешница, Забърдска, Сивковска, Янчовска и Лопухска, както и няколко дерета. Сивковска река е ляв приток на р. Чепеларска и минава през територията на града.

Реките и доловете са с добре оформени корита, със скални дъна и стабилни брегове.

Чепеларска река е главната водна артерия за района на гр. Чепеларе. Тя води началото си от карстов извор в местността „Рожен“ и е с дължина 85,9 км. По двата бряга на Забърдска река е разположено с. Забърдо. По течението на р. Орешница е образуван живописния водопад Скакалото с пад 30 м.

Забърдска река е ляв по-значителен приток на р. Чепеларска, като от двата ѝ бряга е разположено с. Забърдо.

Река Орешница е ляв приток на р. Чепеларска, която образува живописния водопад Скакалото (с пад 30 м.). Реката минава през с. Орехово.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Река Янчовска събира няколко карстови извора, които имат общ минимален дебит 12 л/сек.

Лопухската река е десен приток на р. Чепеларска, тя е в района на карст, който отвежда значителна част от дебита на водата в извора на Чепеларе. Този извор е с минимален дебит 60 л/сек.

Сивковска река е ляв приток на р. Чепеларска и минава през територията на града.

Подземните води в района на община Чепеларе са пукнатинни, карстови (карстово-пукнатинни) и порови. Разпределението им е неравномерно. Подхранването на подземните води се осъществява чрез инфилтрация на валежите и снежните води и пониране на речни води. Те подхранват малки извори с променливи дебита, не надхвърлящи 0.1-1 л/с. Изключение правят някои извори, разположени във високите и залесени дялове или в тектонските зони, при които дебитът достига до няколко л/с. Нивото на подземните води в гр. Чепеларе се движи от 2 м до 2.60 м под терена. Под канализационните колектори в района около реките, където подпочвените води са над темето на тръбите, са изградени дренажи.

Въздух

Чистотата на атмосферния въздух е от основно значение за здравето и живота на хората, както и за поддържането и опазването на околната среда и по специално на растителните и животинските видове в нея. Чистотата на въздуха се дължи на няколко фактора – липса на големи пътно – транспорти артерии, замърсяващи въздуха чрез изхвърляните от автомобилите вредни газове, отсъствие на големи добивни или преработвателни предприятия, замърсители на атмосферния въздух, както и отсъствие на битови замърсители вследствие на изгарянето на твърди горива. Основните замърсители в атмосферния въздух, вредни за човешкото здраве, дефинирани като такива от МОСВ, са следните: азотен диоксид, серен диоксид, общ прах и фини прахови частици (ФПЧ), бензен, олово, кадмий, арсен, полиароматни въглеводороди (ПАВ), толуол, стирол, амоняк, фенол и серовъглерод.

Поради своето местоположение и икономически профил територията на МИГ има чист въздух.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

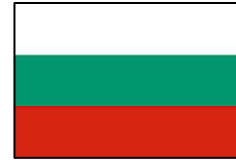
Територията на **община Баните** не попада в „райони, в които нивата на един или няколко замърсителя са между съответните горни и долни оценъчни прагове“ по данни на МОСВ. Поради това в общината няма пунктове за постоянен мониторинг на качеството на атмосферния въздух. Няма и извършени измервания от мобилни станции през последните години.

На територията на общината няма големи промишлени източници, които са емитери на вредни вещества. Основният източник на емисии на вредни вещества се явява отоплението през зимния сезон посредством котелни инсталации, работещи на въглища и дърва, защото те генерират по-високи емисии на ФПЧ, серни и азотни оксиди. Други източници на емисии на територията на общината са транспортът, дървопреработващите предприятия и пасищното животновъдство – отглеждане на овце, кози и едър рогат добитък. Изброените замърсители не оказват сериозно влияние на атмосферния въздух – добрата въздушна циркулация, обилната растителност, високите валежни суми и разчлененият релеф предопределят висока степен на чистота на въздуха.

На територията на **община Лъки** (както и на при община Баните) не съществуват постоянни станции за мониторинг на околната среда от националната система за мониторинг. Най-близката станция е в гр. Смолян и данните от нея не могат да бъдат използвани за формулиране на относими за община Лъки изводи. Предвид природно – географските особености на общината може да се каже, че качеството на атмосферния въздух отговаря на пределно допустимите норми. Главният източник на замърсяване са ФПЧ₁₀, които се генерират от използването на „твърди“ горива в бита – дърва и въглища, особено през зимните месеци. Друг източник на замърсяване са емисиите от моторните превозни средства и минно – добивната промишленост в общината. Най-сериозният източник на замърсяване с прах е съществуващото хвостохранилище.

Други местни източници на замърсяване на въздуха в общината, които са определени в Общинската програма за опазване на околната среда 2016 – 2020 г. са както следва:

- товаро – разтоварните процеси при транспортната дейност на добитите полезни изкопаеми;
- опесъчаването при зимното поддържане на пътищата и неговото забавено измиване;

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- рудничният въздух, извеждан навън чрез вентилационните системи от подземните минни галерии /рудниците/;
- прокараните горски пътища за обслужване на отвални площадки и на експлоатационни работи по хвостохранилището;
- фини частици от хвостохранилището, които се отвяват при силен вятър.

Най-близкият до **община Чепеларе** пункт за мониторинг за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (КАВ) е АИС „Смолян“ в гр. Смолян, като данните от него са представителни и за общината.

В района на община Чепеларе, след извършени проверки на промишлени замърсители е установено, че влиянието им е локално и с малък териториален ефект. По-значително е влиянието на отделяните от двигателите на транспортни моторни средства вредни вещества в състава на изгорелите газове /азотни окиси, въглероден оксид, серни оксиди, сажди и летливи органични съединения/, както и прахът, които са в основата на замърсяването на приземния атмосферен слой в градската част на територията.

Другият източник на замърсяване в региона е изгарянето на горива през зимния период, в резултат на което в атмосферата се отделят вредни вещества – твърди частици и вредни газове, чиито количества зависят от природата на изгаряните горива, уредите, в които се извършва горивния процес и условията, при които протича той. Най – големи са емисиите на въглероден окис, който се получава в резултата на непълното изгаряне на горивата в битовите отоплителни устройства.

Поради неблагоприятния състав на брикетите и кафявите въглища за отопление, независимо от сравнително малкото им потребление, те определят основната част от замърсяването на въздуха с прах и въглероден окис и почти единствената причина за замърсяването със серен двуокис.

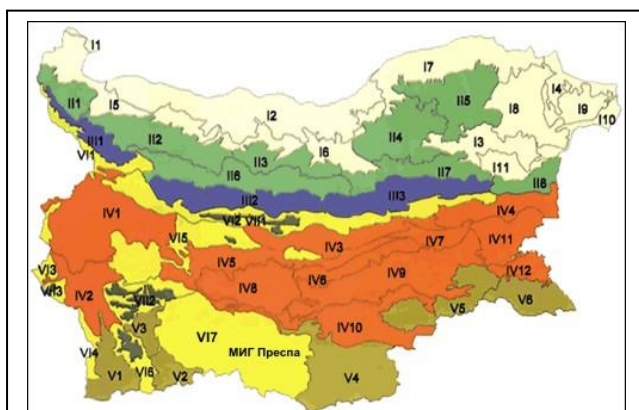
Въпреки горепосочените проблеми свързани с качеството на атмосферния въздух на територията на община Чепеларе не се наблюдават превишения на пределно допустимите концентрации свързани с качеството на атмосферния въздух.

Почви

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Предвид местоположението и климатичните особености на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ характерните почви в

Фиг. 24. Карта на почвите в България
I Чернозем
II Сиво – кафяви горски почви
III Горски почви
IV Смолници и канелени горски почви
V Канелени горски почви
VI Кафяви горски почви
VII Кафяви горски почви – Родопски
VII Алувиални почви

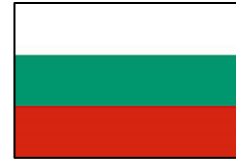
ограничените земеделски територии са предимно кафяво – горски почви със слабо кисела реакция. На територията на горския фонд почвеното разнообразие е значително, като преобладават канелените горски почви, следвани от планинско – ливадните и алувиално – ливадните почви.

Почвеното разнообразие в **община Баните** се обуславя преди всичко от разнообразието на релефа, растителността, почвообразуващите основни скали и специфичните климатични условия. За територията на общината е характерно значително

разнообразие от почвени типове. Те биват три типа – планинско – горски почви (под смърчовите насаждения между 1 600 и 2 000 м. надморска височина), канелено – горски почви (под дъбовата растителност) и алувиални почви. Земите в района са главно от горския фонд. Благодарение на съществуващата дървесна и храстова растителност те са сравнително добре защитени от ерозия. Почвите са плодородни от гледна точка на горското стопанство, защото върху тях растат най-производителни иглолистни гори.

През 2018 г. е направена проверка от страна на РИОСВ – Смолян на склад за излезли от употреба препарати за растителна защита (пестициди) в с. Давидково, като не са установени нарушения. През 2019 г. съгласно програмата за почвен мониторинг са взети почвени проби от пункт с. Кръстатича. Резултатите следва да бъдат включени в следващия годишен доклад на РИОСВ – Смолян.

В община Баните няма производства от типа на химическа, рудодобивна или тежка металургична промишленост, които да замърсяват почвите.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За района на **община Лъки** са характерни делувиалните почви. С широко разпространение са и канелените. В по-високите части се намират светло – кафявите горски почви, а край реките – алувиално – ливадните.

Развитието на минната промишленост в общината води до нарушаване на почвите в техния обхват. Последните години се предприемат мерки за преодоляването на последствията от добива на руди в общината. Това най-често се осъществява чрез реализацията на проекти за рекултивация на нарушените територии. По данни на РИОСВ – Смолян единствено рекултивацията на хвостохранилище „Лъки-1“ край града не е въведена в експлоатация, въпреки че техническата и биологичната рекултивация са извършени в периода 2011 – 2014 г.

РИОСВ – Смолян извършва контрол на качеството на почвите по отношение на ерозията и окисляването им. При ежегодните мониторингови доклади се отчита киселинно – алкално равновесие в почвата.

Ерозията на почвата е процес на разрушаване, пренасяне и отлагане на почвени частици, основно чрез вятър и дъждовни води, при протичане на естествени и/или антропогенни процеси. Загубата на почвен материал, оказва съществено влияние върху функциите на почвата, както в мястото на проявлението на ерозията, така и върху прилежащите територии. Ерозията води до намаляване количеството на хранителните елементи и запасите на почвена влага. Лекият механичен състав на почвите в района, големите наклони и силната разчлененост на релефа благоприятстват ерозионните процеси. Наред с природно обусловените фактори, степента на проявление на почвената ерозия зависи и от човешката дейност. Община Лъки не се характеризира със силно изразена ерозионна активност и няма територии от най-висока степен на податливост за тях. Основните територии които имат по- силна опасност от ерозия са разположени в южните части на общината. Вследствие на това в тези части са развити и опасните геодинамични процеси, основно представени от свлачища и срутища.

На територията на **община Чепеларе** са представени предимно кафявите – горски почви, а по високите била са развити планинско – ливадните почви. Пунктовете, в които се извършва пробонабирането на почвени проби са определени от ИАОС, гр. София. Съгласно Националната система за почвен мониторинг I ниво не са взети проби от пунктове на територията на община Чепеларе. На територията на община Чепеларе няма данни за замърсяване на

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

почви с разрешени продукти за растителна защита. На територията на с. Орехово е разположен обект, съхраняващ забранени за употреба и с изтекъл срок на годност продукти за растителна защита. Състоянието на склада е добро и се охранява, като в него се съхраняват 17 000 кг. твърди и 1 000 кг. течни пестициди.

Като цяло на територията на общината не се наблюдава замърсяване на почвите и състоянието им се характеризира като добро. Няма данни за замърсявания на почвите или наличие на значителни проблеми, които да застрашават екологично чистото състояние на почвите.

Полезни изкопаеми

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се намират оловно – цинкови рудни находища, които са разположени на територията на община Лъки.

Находищата на полезни изкопаеми на територията на **община Баните** са предимно със значение за цветната металургия – олово, цинк, сребро, уран и други, които формират така нареченото Давидковско рудно поле. Находищата в това поле са изключително от жилин тип, т.е. те не представляват една непрекъсната промишлена минерализация, а в зависимост от пространствената им ориентация и характера на минералното запълнение са обособени рудни тела с различни форми и големина.

Нерудните полезни изкопаеми са от находища на варовик, глина, речен пясък, чакъл и други.

На територията на **община Лъки** са налични залежи на рудни изкопаеми – олово и цинк, които се оползотворяват активно и добивната индустрия е структуроопределяща за общината. В миналото на територията на общината е имало няколко действащи рудници, но към момента функционират само два – рудник „Дружба“ и „Джурково“. С тяхната дейност са свързани много от работоспособните жители на града. В града функционира фабрика за обогатяване на добитата руда.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В района на **община Чепеларе** се срещат масивни и метаморфни скали. Масивните (магмени) скали са представени от гранита. Метаморфните скали са представени от мрамори, варовици, гнайси и гранито-гнайси. Мраморите и

Фиг.25. Карта на полезните изкопаеми в България

варовиците са слабо податливи на ерозия и слабо изветряване. Гнайсите и гранито-гнайсите са силно податливи на ерозия, напукани са във всички посоки и създават добри условия за развитие на дървесната растителност.

Характерът на основните скали оказва съществено влияние за формирането на почви с

различен механичен състав и различна запасеност с хранителни вещества и минерални соли, което заедно с релефа и климата предопределя разнообразието на растителността. В мраморите и във вулканичните скали са се развили интересни карстови форми - пещери, каменни мостове, понори и кари, скални гъби, кули и пирамиди.

В района на с. Хвойна се експлоатира мраморна кариера за добив на варовик. На територията на общината има неразработени находища на мрамор, дистен, планински кристал, аметист, гранат и корунд. В района на с. Павелско е открит естествен извор на минерална вода, но не е разработен.

Биоразнообразие

Предвид географското положение на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ биоразнообразието се характеризира с растителни и животински видове, които се срещат в планински и горски региони и прилежащите им водни ресурси.

Територията на **община Баните** се отличава с висок дял на лесистост – 64,4% по данни на Общия устройствен план на община Баните и 76,6% по данни на Регионална дирекция на горите Смолян. Горите на територията на община Баните попадат в района на дейност на Териториално поделение Държавно Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

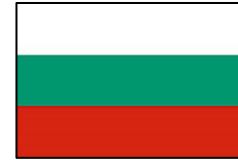
горско стопанство „Славейно“. То обхваща както цялата територия на община Баните (горскостопанските участъци „Баните“, „Давидково“ и „Загражден“), така и североизточните части на община Смолян (горскостопански участък „Славейно“). По данни на Регионалната дирекция на горите Смолян, общата площ на горския фонд в общината е 23 080 ха, от които 198 ха са общински, 17 805 ха са държавни, 1 521 ха са собственост на частни физически лица, 3 550 ха е площта на горите върху земеделски територии, а 6 ха са собственост на частни юридически лица. Най-голям дял от горите са иглолистни – близо 2/3 и са представени предимно от бял и черен бор. Следващият по големина дял е този на широколистните гори – предимно мизийски бук, габър и зимен бор, а най-малък е делът на смърчовите гори – срещат се само в близост до върховете Преспа и Енихан баба. Широко разпространени са билките иглика, жълт кантарион, мащерка, риган, балканска чубрица, бял равнец, мента и подбел.

Фауната на територията на общината е представена от диви свине, зайци, сърни, благородни елени, а по източните и северните части се срещат още муфлони, диви кози и якове. Представители на птиците са глухар, ястреб, орел и сокол. По течението на Малка Арда и Давидковска река се срещат балканска пъстърва, мряна, уклей и др.

Характерни за територията на **община Лъки** също са иглолистните гори, като тенденцията за в бъдеще е да бъдат смесени (широколистни и иглолистни), поради следните предимства:

- По-рационално ползване на потенциала на меторастене и на почти всички почвени хоризонти;
- По-пълно усвояване на светлината;
- Предпазват почвата от ерозия благодарение на дълбоката си коренова система;
- По-устойчиви са на вредители и болести;
- Имат водоохранни и здравно – украсни функции;
- Разнообразието от дървесни видове създава по-устойчива структура на сняг и вятър;
- Обогатяват почвата с ценни хумусни вещества.

За района е характерна смяна на три подпояса според надморската височина. В нископланинския подпояс с надморска височина от 600 м. до 1000 м. се среща бял и черен бор и на отделни места смрадлика, мъждрян, веймутов бор, явор, шестил и планински бряст. Над село Дряново и село Здравец се среща

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

зелена дуглазка, която е с тенденция за естествено самозалесяване. Голям е дялът на първичните гори на територията на Общината, от които черен бор с възраст от 60 до 130 години. В среднопланинския подпояс с надморска височина от 1000 м. до 1500 м. се развиват бук и ела. Буковите гори са на участъци с възраст 30-50 и 80-120 годишни, а еловите от 80 до 150 години. Във високопланинския подпояс с надморска височина над 1500 м. се среща смърч. Върху залетите с хвостови води и пясъци терени са израсли планинска върба (ива), бърз, леска и акация. Горите са богати на храсти, даряващи на местното население вкусни и витаминозни плодове – дрян, шипка, лешници, капини, малини и други. Община Лъки заема територия от 28 800 ха, от които 22 940 ха (80%) – горски фонд, 5 499 ха (19%) – земеделски земи и 361 (1%) ха – в регулационни граници. 5350 (23%) ха от горите са частна собственост. Създадени са две горовладелски кооперации “Сарп Борун” в с. Джурково и “Чил Тепе” – в с. Манастир с обща площ 382 ха. Значението на горите се свежда не само до използването им като строителна и технологична суровина, но и до техните водохранни, противоерозионни и украсни функции.

Незаменимо природно богатство за територията на община Лъки са находищата на ценни диворастващи билки и гъби. Най-разпространени от билките са мащерка, риган, подбел, иглика, живовляк, жълт кантарион, маточина, бял равнец, а от лечебните храсти-смордлика и шипка, от гъбите-сърнела, пачи крак и манатарка. Разнообразието им привлича многобройни любители на дивата природа и нейните дарове.

Животинският свят е изключително богат. Наред с обикновените представители на нашата фауна тук все още се срещат в естествени условия кафявата мечка, дивата коза, муфлонът, вълкът, благородният елен и други. Могат да се видят от защитените скален орел, гарван, видра, скален гушер, дъждовник, дървесна жаба, смок мишкар, шипобедрена костенурка, много птици.

По реките Манастирска, Джурковска, Белишка и Сушица е разпространена Балканска и Американска пъстърва. Обособени са и се охраняват от Държавна дивечовъдна станция “Кормисош” риборазвъдни зони с цел опазване на вида и успешното му размножаване. В долните течения на р. Белишка, р. Крушовска и р. Сушица се среща черна мряна. Лещанката повсеместно обитава реките на територията на Общината. Във водите на р. Белишка ограничено се разпространява кефал.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

На територията на **община Чепеларе** е на лице висока концентрация на редки и защитени видове растения като Родопски крем, Силивряк, различни видове орхидеи, които са ендемитни за Родопите. Значителен ресурс за туристически посещения представляват естествените находища на боровинки, малини, диворастящи гъби и изключително чисти и популярни сред българското население билки като жълт и червен кантарион, жълт и бял равнец, мащерка и др. Техните находища са в двата планински дяла – Чернатица и Персенк, и могат да се берат по специален начин, за да се запазят местонахожденията им.

На територията на община Чепеларе се намира и местността Рожан – една от най-хубавите алпийски местности в Родопите.

Според фитогеографското райониране на страната, територията на община Чепеларе попада в източните части на Западнопланинския фитогеографски район и в югозападните части на Горнотракийския фитогеографски район.

По отношение на горското райониране, общината попада в два пояса:

- На буковите гори (между 900 и 1500 м.н.в.), за които са характерни обикновен бук, габър, черен бор, бреза и трепетлика, като към горната граница на пояса се срещат и смесени съобщества от бук и ела, от бук и смърч и др.

- На иглолистните гори (между 1300 и 2200 м.н.в.), с характерни представители като бял бор, смърч, бяла и черна мура. Срещат се още и формациите на брезата, трепетликата и елата, а от храстите значително разпространение имат сибирската хвойна, черната и синя боровинка.

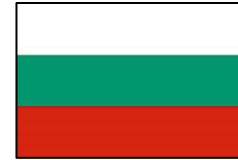
Горският фонд на община Чепеларе е 24 724 ха (предимно смърч, бор и ела), като малко над 70% от горите са частни, организирани в 22 кооперации и дружества и още толкова частни. Преобладават горите с дървопроизводителни и средообразуващи функции (53 % от общата площ на горите). Последните са източник на различни странични ползвания:

- събиране на гъби,
- събиране на билки,
- събиране на диворастящи горски плодове,
- добив на смола, борина, лико и др. разрешени от закона дейности.

От съществено значение за местното население е пашата на добитъка, добиват се и значителни количества сено.

В състава на растителните формации участват и много храстови, полухрастови и тревни видове. Има голямо разнообразие на гъби. На

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

територията на общината виреят и много видове с лечебни свойства. Лечебни растения с ограничен режим на събиране са: лудо биле, червен и жълт кантарион, мразовец, шапиче, а потенциално застрашени от изчезване са: жълта тинтява, здравец, иглика, камшик, есенен минзухар, риган, планински очеболец, копитник, омайниче, ранилист, шапиче, мечо грозде, лудо биле, изсипливче.

В Червената книга и Списъка на защитените растения са: родопската теменуга, родопски крем, червено родопско лале, родопско омайниче, родопски магарешки бодил.

Животинският свят на територията на общината също е разнообразен. В горите се срещат представители на следните разреди птици:

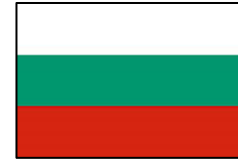
- гълъбоподобни - гривяк, гургулица, гугутка;
- кокошоподобни – яребица, глухар;
- врабчоподобни – врабчета, славеи, чучулиги, лястовици, орехчета, стърчиопашки, градинска червеноопашка синигери, бяла стърчиопашка, сойка, гарван;
- кълвачови – зелен кълвач;
- совоподобни – сови, чухал;
- гъскоподобни - зеленоглава патица;
- соколоподобни - ястреб мишелов, скален орел.

На територията на общината се срещат още:

- влечуги – зелен, кафяв и ливаден гущер, слепок, пепелянка, усойница, обикновена водна змия;
- земноводни – жаби, алпийски тритон;
- бозайници – мечка, вълк, дива свиня, сив заек, лисица, дива коза, европейска сърна, благороден елен, таралеж, къртица, катерица, прилепи, язовец, мишка;
- риби – речна и дъгова пъстърва, черна мряна, кефал.

В Червената книга са записани алпийския тритон (дъждовник) и някои видове прилепи.

Наличието на всички тези разнообразни и интересни видове, местообитания и други природни забележителности дава много възможности за развитие, както и отговорности свързани с ползването на земите и горите в тези райони и съобразяването на проектите за местно развитие с тях. В тази връзка, устойчивото управление на водите, горите и земеделието в общината са сред

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

най-важните фактори за дългосрочното опазване на биологичното разнообразие на територията на общината.

Защитени територии и зони

Законът за защитените територии регламентира категориите защитени територии, тяхното предназначение, режими, управление, охрана, финансиране, както и свързани с това процедури. Основното предназначение на системата от защитени територии е опазване на природата и биологичното разнообразие на екосистемите и протичащите в тях процеси на популациите и местообитания на видове, природа и пейзажи.

Опазването на природата в защитените територии има предимство пред другите дейности в тях. Категориите защитени територии са: 1. резерват; 2. национален парк; 3. природна забележителност; 4. поддържан резерват; 5. природен парк; 6. защитена местност.

Натура 2000 е общоевропейска мрежа, съставена от защитени зони, целяща да осигури дългосрочното оцеляване на най-ценните и застрашени видове и местообитания за Европа в съответствие с основните международни договорености в областта на опазването на околната среда и биологичното разнообразие.

Местата, попадащи в екологичната мрежа, се определят в съответствие с две основни за опазването на околната среда Директиви на Европейския съюз – Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна (наричана накратко Директива за хабитатите) и Директива 2009/147/ЕС за опазване на дивите птици (наричана накратко Директива за птиците). Двете директиви са отразени в българското законодателство чрез Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Предвид местоположението и наличието на голямо биоразнообразие на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се намират редица защитени територии и местности.

На територията на **община Баните** няма обявени защитени територии, обявени по Закона за защитените територии.

Защитени зони по НАТУРА 2000.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Защитените зони „Родопи – Средни“ и „Добростан“ съставляват близо 66,93% от общата територия на община Баните.

Защитена зона BG0001031 „Родопи – Средни“ е обявена с Решение № 611 от 16.10.2007 г. (ДВ, бр. 85/2007 г.) и изменена с Решение № 811 от 16.10.2010 г. (ДВ, бр. 96/2010 г.). Защитената зона е обявена по Директивата за опазване на природните местообитания и дивата флора и фауна 92/43/ЕИО. Общата ѝ площ е 155 107.69 ха, от които 20 160.77 ха са на територията на общината. Защитената зона включва землищата на селата Баните, Босилково, Вишнево, Вълчан дол, Глогино, Гълъбово, Давидково, Две тополи, Дебеляново, Загражден, Кръстатица, Малка Арда, Оряховец, Планинско, Рибен дол, Сливка и Стърница.

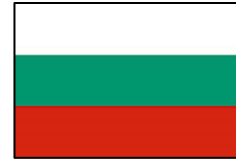
Защитена зона BG0002073 „Добростан“ е обявена със Заповед №РД-528 от 26.05.2010 г. (ДВ, бр. 47/2010). Защитената зона е обявена по Директивата за опазване на дивите птици 2009/147/ЕИО. Общата ѝ площ е 83 655,44 ха, от които 18 781,35 ха попадат в обхвата на общината. Защитената зона включва землищата на селата Босилково, Вълчан дол, Глогино, Две тополи, Загражден, Планинско, Рибен дол, Стърница и части от землищата на селата Давидково и Дебеляново.

Община Лъки се характеризира с това, че почти изцяло територията ѝ попада в рамките на мрежата НАТУРА 2000. Това свидетелства за нейното разнообразие от флора и фауна. Също така предопределя отговорна намеса на територията ѝ. В този смисъл социално-икономическото развитие на общината неминуемо преминава през устойчивото такова.

Формално в рамките на общината са локализиран две зони, част от мрежата. Първата е „Добростан“ (BG0002073), която е защитена по Директивата за птиците, втората е „Родопи – средни“ (BG0001031) – по Директивата за местообитанията.

Първата заема около 15 905 ха, докато втората заема приблизително 28 817 ха от площта на общината.

На територията на общината се намира част от резерват „Червената стена“ – един от най-ценните и красиви резервати в България. Неговата значимост се подчертава от включването му в списъка на биосферните резервати на ЮНЕСКО „Човек и биосфера“.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

На територията на общината са идентифицирани и четири природни забележителности, които допринасят за туристическия потенциал на територията:

- Природна забележителност Скален мост „Шапран дупка“;
- Водопад „Гюмбюртията“ по р. Белишка;
- Водопад „Свети дух“ по р. Манастирска;
- Водопад „Сливодолско падало“, който е най-високият водопад в Родопите.

На територията на общината се срещат около 2000 висши растения. Във флористичния резерват „Червената стена“ се срещат палео - и неоендемити за нашата страна или за Балканския полуостров. Из градините и по поляните расте синята родопска съсънка. Ендемичен за нашата страна е родопският лен. Балкански ендемити са румелийският трахелиум и сърцевидна – листната глобулария. Скалите и сенчестите долове често са обрасли с прочутата родопска хаберлея, наречена силивряк. С фуниевидните си лилави цветчета се смята за едно от много красивите диви цветя на Родопите. В ниските долове се среща ендемичната за нашата природа родопска горска майка. Тук расте най-красивата орхидея – венериният чехъл. Само в България, по-специално в Родопите и на нашата територия растат и видовете – родопска каменоломка, родопски рожец, декоративен лопен и родопска скабиоза.

Проектът за създаване на Природен парк „Западни Родопи“, включва и община Лъки, който има за основна цел да съхрани уникалното природно и културно наследство на Родопите. Принадлежността на община Лъки към категорията „Природен парк“ ще позволи да се съхрани природата и прилагат екологични схеми на земеделие и туризъм, развитие на инфраструктурата и др.

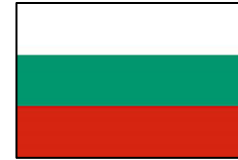
Защитени зони на територията на **община Чепеларе** са:

- Природна забележителност „Дуплево“ е с площ 0,5 хектара. Обявена е със Заповед № 3796/11.10.1965 г. на Комитет по горите и горската промишленост при Министерски съвет с цел опазване на водопад;

- Природна забележителност „Костен камък“ е с площ 0,51 хектара. Обявена е със Заповед № 3796/11.10.1965 г. на Комитет по горите и горската промишленост при Министерски съвет с цел опазване на водопад;

- Защитена местност „Куцинско блато“ е с площ 0,15 хектара. Обявена е със Заповед № 1187/19.04.1976 г. на Министерство на горите и опазване на природната среда с цел опазване на естествено находище на родопски крем;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Природна забележителност „Скакалото“ е с площ 0,3 хектара. Обявена е със Заповед № 3796/11.10.1965 г. на Комитет по горите и горската промишленост при Министерски съвет с цел опазване на водопад;

- Защитена местност „Средни ливади“ е с площ 70.4 хектара. Обявена е със Заповед № 3700/29.12.1972 г. на Министерство на горите и опазване на природната среда с цел опазване на борови гори и живописен ландшафт;

- Природна забележителност „Чудните мостове - Еркюприя“ е с площ 38.92 хектара. Обявена е със Заповед № 2813/08.11.1961 г. на Главно управление на горите с цел опазване на естествен каменен мост;

В териториалния обхват на община Чепеларе попадат части от следните защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 по смисъла на Закона за биологичното разнообразие (ЗБР):

- BG0002105 Персенк - по директивата за птиците, включена в пределите на Натура 2000. Предмет на опазване са следните видове птици: Осояд (*Pernis apivorus*), Орел змияр (*Circaetus gallicus*), Скален орел (*Aquila chrysaetos*), Сокол скитник (*Falco peregrinus*), Планински кеклик (*Alectoris graeca*), Лещарка (*Bonasa bonasia*), Глухар (*Tetrao urogallus*), Вrabчова кукумявка (*Glaucidium passerinum*), Пернатонога кукумявка (*Aegolius funereus*), Сив кълвач (*Picus canus*), Черен кълвач (*Dryocopus martius*), Среден пъстър кълвач (*Dendrocopos medius*), Белогръб кълвач (*Dendrocopos leucotos*), Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*), Сирийски пъстър кълвач (*Dendrocopos syriacus*), Горска чучулига (*Lullula arborea*), Червеногрба сврачка (*Lanius collurio*), Ястребогушо коприварче (*Sylvia nisoria*), Голям ястреб (*Accipiter gentilis*), Малък ястреб (*Accipiter nisus*), Обикновен мишелов (*Buteo buteo*), Черношипа ветрушка (Керкенец) (*Falco tinnunculus*), Сокол орко (*Falco subbuteo*). Защитената зона е обявена с цел опазване и поддържане на местообитанията на посочените видове птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние и възстановяване на местообитанията им, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние.

- BG0001030 „Родопи-Западни“ по директивата за хабитатите. Предмет на опазване са следните природни местообитания: Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsio*; Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculon fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик и др.; Неблагоустроени пещери; Различни тревни и храстови съобщества; Букови, дъбово-габъррови;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Гръцки букови; Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*); Източни гори от космат дъб; Мизийски гори от обикновена ела; Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; Мизийски гори от сребролистна липа и др. Предмет на опазване са следните редки животински видове: Бозайници - Европейски вълк, видра, няколко вида прилепи, коза, лалугер, кафява мечка, пъстър пор; Земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка, Обикновена блатна костенурка, Шипобедрена костенурка, Шипоопашата костенурка, Голям гребенест тритон; Риби - Маришка мряна, Европейска горчивка; Безгръбначни - Ручеен рак, Бисерна мида, Алпийска розалиа и др.; Растения - Червено усойниче, Блатно петльово перо, Карпатска тоция.

- BG0001031 „Родопи-Средни“ по директивата за хабитатите. Предмет на опазване са следните природни местообитания: Алувиални гори с *Alnus glutinosa* и *Fraxinus excelsio*; Равнинни или планински реки с растителност от *Ranunculon fluitantis* и *Callitricho-Batrachion*; Алпийски и бореални ерикоидни съобщества; Ендемични оро-средиземноморски съобщества от ниски бодливи храстчета; Съобщества на *Juniperus communis* върху варовик и др.; Неблагоустроени пещери; Различни тревни и храстови съобщества; Букови, дъбово-габъррови гори; Гръцки букови гори; Субсредиземноморски борови гори с ендемични подвидове черен бор; Ацидофилни гори от *Picea* в планинския до алпийския пояс (*Vaccinio-Piceetea*); Източни гори от космат дъб; Мизийски гори от обикновена ела; Рило-Родопски и Старопланински бялборови гори; Мизийски гори от сребролистна липа и др. Предмет на опазване са следните редки животински видове: Бозайници - Европейски вълк, видра, няколко вида прилепи, дива коза, лалугер, кафява мечка, пъстър пор; Земноводни и влечуги - Жълтокоремна бумка, Ивичест и леопардов смок; Обикновена блатна костенурка, Шипобедрена костенурка, Шипоопашата костенурка, Голям гребенест тритон; Риби - Маришка мряна, Европейска горчивка; Балкански щипок; Безгръбначни - Ручеен рак, Бисерна мида, Алпийска розалиа и др.; Растения – Венерино пантофче; Калописиева дактилориза.

В Червената книга и Списъка на защитените растения са: родопската теменуга, родопски крем, червено родопско лале, родопско омайниче, родопски магарешки бодил.

Наличието на всички тези разнообразни и интересни видове, местообитания и други природни забележителности дава много възможности за развитие, както и отговорности свързани с ползването на земите и горите в тези

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

райони и съобразяването на проектите за местно развитие с тях. В тази връзка, устойчивото управление на водите, горите и земеделието в общината са сред най-важните фактори за дългосрочното опазване на биологичното разнообразие на територията на общината.

Заклучения и изводи

Въпреки, че МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се състои от териториите на три отделни общини, всички те попадат в континентално – средиземноморската климатична област, Южнобългарската климатична подобласт, което прави климатът на цялата територия на групата подобен. Характеризира се с средиземноморско влияние – снежна, но мека зима, със сравнително дълго задържане на снежна покривка. Лятото е прохладно, есента е топла и суха, а пролетта е сезонът с най-много валежи и пълноводни реки, в следствие основно на валежи и топенето на снеговете.

Средната годишна температура е 11,5 °С, което е по-ниско в сравнение с други части на страната, като най-топло е през август, а най-студено – през януари.

Климатът е подходящ за различни видове туризъм. Най-развит е ски туризмът, но потенциалът за развитие на други видове туризъм е много голям и не е пълноценно използван. Също така, климатът е благоприятен за развитие на рекреационни дейности сред природата, за развитието на уникалните екосистеми на територията на МИГ, които могат да бъдат привлекателни, както за групи с научна и обучителна цел, така и за самостоятелни посещения. Климатът благоприятства развитието на уникални растения и билки, както и определени сектори от селското стопанство като високо планинското животновъдство и растениевъдство.

Релефът на територията на МИГ е планински и определя в голяма степен нейните характеристики – както от гледна точка на околна среда, така и на инфраструктура и икономика. В комбинация с климата определя едни от най-подходящите направления за развитие на територията на МИГ – туризъм, ВЕИ и селско стопанство.

Територията на МИГ е добре водоснабдена, като са налице и минерални извори. Въздухът е чист, няма наличие на големи промишлени замърсители, като основните такива са битовото отопление и автомобилният трафик.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Почвите на територията на МИГ са характерни за географското разположение и релефа. В ограничените земеделски територии преобладават кафявите горски почви със слабо кисела реакция. В горските територии преобладават канелените горски почви, следвани от планинско – ливадните и алувиално – ливадните почви. Почвите не са подходящи за интензивно земеделие, но пък предоставят условия за развитието на различни други ценни растителни видове, някои от които могат да имат икономическо приложение.

На територията на МИГ единствено в община Лъки има по-значителни находища на полезни изкопаеми, които се разработват и към момента – оловно – цинкови рудни находища.

Състоянието на околната среда на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е много добро, но въпреки това постоянно следва да се контролира и да се извършват действия за неговото поддържане и подобряване. Територията на МИГ се характеризира с изключително биоразнообразие на флора и фауна – срещат се много редки видове, които на много места са изчезнали или са застрашени от изчезване. Те се съхраняват в много на брой защитени зони и територии и природни забележителности. Голямото биоразнообразие е богатство за територията и следва да се поддържа, като би могло да бъде използвано за посетителски и научни цели.

4. Състояние на инфраструктурата на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Транспортна инфраструктура

Предвид спецификата на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ основният транспорт е автомобилният. Основните пътни артерии на територията и тяхното състояние са представени в таблицата.

Таблица. Състояние и дължина на настилка на пътищата, част от републиканската пътна мрежа

Път №	Път	Дължина (км)	Състояние
II-86	Участък от 30,8 км от пътя Пловдив – Смолян от км. 55,1 до км. 85,9	30,800	добро
III-861	(Бачково – Хвойна) – Югово – Лъки – Джурково – местност Здравец – местност Момина вода – местност	6,361	добро
		24,679	лошо
III-863	Соколовци – Петково – Баните – п. к. Стояново – общо 17,3 км.	6,960	добро
		4,947	средно

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

		5,406	лошо
III-8612	Пътят се отклонява надясно при 40,1 км. на Републикански път III-861 североизточно от прохода Рожен, на билото на Переликско – Преспанския дял на Западните Родопи, насочва на север и след 3,6 км. завършва при Национална астрономическа обсерватория – Рожен.	3,600	добро
III 8611	(Югово – Лъки) – Белица – Загражден – Давидково – Оряховец (Малка Арда – Баните) – общо 18,431 км.	10.430	добро
		8,001	лошо

Източник: ОПУ-Пловдив

Пътната мрежа е в не добро състояние, като има немало участъци, които се нуждаят от основен ремонт.

Поради стръмните планински терени и силно пресечените местности, транспортните нужди в **община Баните** се обслужват само посредством автомобилен транспорт. През територията на общината преминават две трасета от Републиканската пътна мрежа на страната – път III-863 и път III-8611 (път III-8632 е премахнат и е прехвърлен към път III-863). Пътищата са от трети клас и са с обща дължина от 59,1 км. Път III-863 (Соколовци – Петково – Баните – п.к. Стояново) се явява основен за общината. Неговата дължина е 17,3 км и осигурява връзка на общината от една страна с областния център и съответно вътрешността на страната, а от друга с област Кърджали.

Път III-8611 (Югово – Белица – Загражден – Давидково – Оряховец – Малка Арда) е с дължина от 41,7 км. По данни на ОПУ Смолян в периода от 2014 до 2019 г. на път III-8611 са реконструирани пътни отсечки с обща дължина 4,4 км., а на път III-863 са извършени машинни кърпежи (полагане на износващ асфалт върху биндер) с обща дължина на ремонтираните участъци 5,8 км. Вследствие на извършените ремонтни дейности към 2020 г. в общината няма участъци от Републиканската пътна мрежа без настилка и е намален дялът на пътната настилка в лошо състояние.

Разпръснатият характер на селищата в общината е причина за изграждането многобройни местни общински пътища. Общата им дължина е 85,528 км., като 35 км. от тях са асфалтирани, а останалите са с трошено-каменна настилка. Необходимо е извършването на ремонтни дейности на 12 от общинските пътища, а именно SML1008, SML2004, SML2009, SML3001, SML3002, SML3003, SML3005, SML3006, SML3007, SML3010, SML3011, SML3012, SML3143.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Единственият транспортен достъп на **община Лъки** е автомобилният. Затова е от изключителна важност пътната инфраструктура да отговаря на съвременните изисквания за качество и безопасност.

Републиканската пътна мрежа на територията на общината е представена от приблизително 50 км. третокласни пътища, описани в таблицата – по-горе.

Състоянието на пътната настилка, обаче, налага инвестиции в подобряването ѝ, тъй като път III-861 само около 6 км. са в добро състояние (от общо 31 км.), а на път III-8611 – 10 км. (от общо 18,4 км.).

В началото на периода 2021 – 2027 г. Агенция „Пътна инфраструктура“, по информация на Областно пътно управление – Пловдив, планира частична реконструкция и на двата пътя, за които вече има започнали процедури.

Част от населените места в общината се достъпват единствено посредством общинската пътна мрежа. Тя е представена от седем пътя, от които с най-голямо значение е PDV 2130 (Лъки – Манастир – граница общ. (Лъки – Смолян) – м. Хайдушки поляни). Общата дължина на общинската пътна мрежа е 46,290 км. От тях 20,36 км. са в добро състояние, 23,03 км. са в задоволително състояние и останалите 2,9 км. са в лошо състояние.

През годините по пътищата са извършвани текущи аварийни и планови ремонти, които да ги поддържат в добро и задоволително състояние, съгласно възприетите правила за определяне състоянието на настилката на пътните трасета и съоръженията в обхвата им.

Единствено до с. Балкан махала, което има 18 жители към 2019 г. пътят няма настилка. Все още са необходими значителни инвестиции са подобряването на настилката по част от участъците, които да осигуряват безаварийно придвижване по тях, особено през зимните месеци.

Транспортната инфраструктура осигурява ежедневна връзка до Пловдив и Асеновград. Близо до областния град се намира и най-близкото международно летище, а в гр. Асеновград е и най-близката до община Лъки железопътна гара.

Достъпът до територията на **община Чепеларе** се осъществява единствено от автомобилен и автобусен транспорт. Главните комуникационно-транспортни връзки на община Чепеларе са развити в направление север – юг между общината и двата областни центрове – Пловдив и Смолян. Посредством републикански път II-86 Пловдив – Смолян – Рудозем – границата с Гърция (Ксанти), общината се свързва с националната пътна мрежа. През територията

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

на община Чепеларе не преминават автомагистрала и първокласни пътища. Категорията на изградената пътна мрежа в района е ниска. Основният път, пресичащ територията ѝ е второкласен път II-86. Републиканската пътна мрежа на територията на общината е с дължина от 39,3 км., от които 35 км. второкласни и 4,3 км. – третокласни. Всички пътища са с изградена пътна настилка.

Тежките атмосферни условия и високопланинското разположение са фактори, значително увеличаващи разходите по поддържането и изграждането на пътища.

Вътрешна улична мрежа на по данни на община Чепеларе е с дължина от 86,15 км.

Общинските пътища на територията на община Чепеларе са: SML2310, SML2311, SML3312, SML1313, SML1314, SML2322, SML3315, SML3316, SML3317, SML3320, SML3321. От тях повече от половината – 49,5 км. са в лошо състояние, 20,6 км. са в средно добро състояние и 23,6 км. са в добро състояние.

От представените данни е видно, че общинските пътища на територията на община Чепеларе са в незавидно положение и следва да бъдат ремонтирани за безопасността и комфорта на жителите и гостите на общината.

Водоснабдителна и канализационна инфраструктура

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ попада в две административни области, поради което се обслужва от различни ВиК оператори – Пловдив (за територията на община Лъки и Смолян за териториите на общини Баните и Чепеларе). Както беше казано територията на МИГ разполага с много водоизточници и е добре снабдена с повърхностни води. Въпреки това се наблюдават и много проблеми по инфраструктурата, които са описани по-долу.

Територията на **община Баните** се обслужва от „Водоснабдяване и канализация“ ЕООД – Смолян, експлоатационен район „Баните“. Районът се водоснабдява от река „Давитковска“ с ляв ръкав „Чифлика“ и десен ръкав „Игнатово“. Водата се пречиства от пречиствателна станция за питейни води „Стърница“, обеззаразява се и се водоснабдяват с. Стърница, с. Давидково, с. Оряховец, с. Баните, с. Гълъбово, с. Загражден и с. Вишнево. За периода 2014 – 2019 г. водопроводната мрежа е разширена – изградени са 16,5 км. вътрешни водопроводи, 1,7 км. външен водопровод и 200 м³ водоем в село Гълъбово.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Основен проблем, характерен за цялата страна, са големите загуби на вода по водопреносната система. Голяма част от тръбите са етернитови (над 50%) и се подменят при възникване на аварии. По последни налични данни загубите на питейна вода в общината надхвърлят 60%.

Необходимо е да се извърши подмяна на амортизираната част от водоснабдителната мрежа с нова с цел минимализиране на загубите на питейна вода. Положителна характеристика на общината е високото качество на питейна вода – 100% по данни на „ВиК“ – Смолян.

По данни на Общия устройствен план на община Баните събирателни колектори са изградени в селата Баните, Давидково и Оряховец. В село Оряховец е изградена пречиствателна станция за отпадни води, но въпреки това по данни на общината продължава да е нисък процентът на отпадните води подложени на пречистване – около 2%. С цел опазване на околната среда е необходимо ВиК дружеството да положи усилия за доизграждане на канализационната мрежа.

90% от населените места в **община Лъки** са централно водоснабдени, а 6% от населението притежава собствен водоизточник. Капацитетът на водоизточниците, захранващи потребителите в общината, е напълно достатъчен за задоволяване на техните потребности, както и притежава резерви за бъдещи такива. Водата е с добри вкусови качества, без отклонение в стандарта – всички проби от микробиологичните анализи са в рамките на нормалното.

За решаване на проблемите с водоснабдяването на с. Борово и местността „Кръстова гора“, които са подложени и на туристически натиск, е реализиран проект. Предстои въвеждане в експлоатация на допълнително водоснабдяване на м. „Кръстова гора“ и с. Борово, Община Лъки от м. „Гергини дупки“, землище с. Мостово, Община Асеновград.

Въпреки постоянните инвестиции от страна на ВиК оператора, силно амортизираната водопроводна мрежа води до увеличаващи се загуби на вода по нея. През 2019 г. те достигнат 49,25%, докато през 2014 г. са 43,25%. Въпреки това тези стойности са ниски в сравнение със средните загуби в страната, често преминаващи 60%. Част от водоснабдителната мрежа в общината се поддържа от местното население, т.е. за него не отговаря ВиК операторът. Такива са случаите в с. Балкан махала, с. Здравец и мах. Брайковнца.

Канализационна мрежа има изградена само в гр. Лъки и тя обхваща почти 100% от населението му. В общината е изградена пречиствателна станция за

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

питейни води. В село Белица частично е изградена канализационна мрежа. В останалите населени места основно се използват септични ями, които създават предпоставки за замърсяване на почвите, подпочвените и повърхностните води в общината.

Водоснабдяването на населението на **община Чепеларе** се извършва от „ВиК“ ЕООД – Смолян. Общият брой абонати е общо 4 004, като от тях с канализация са 3 559 бр. (в т.ч. частни лица – 3 642 и обществен сектор — 362). Свързаността на абонатите към водоснабдителната мрежа е 95 %, а към канализационната мрежа – 78%. Всички селища на територията на община Чепеларе са водоснабдени, като степента на обхватност на водопроводната мрежа е 95%, което е над средното за област Смолян от 90,8%. Водостопанската система на територията на община Чепеларе е представена от дейностите по водоснабдяване, канализация и от дейността и организацията по използване и стопанисване на водохранилищата. На територията на общината няма изградени язовири и микроязовири. Община Чепеларе има намерение да изгради микроязовир в началото на град Чепеларе.

В системата на ВиК на територията на община Чепеларе се използват подземни води за питейно-битово водоснабдяване на населените места, със средногодишен максимален експлоатационен дебит Q средно годишно = 37,950л/сек. Водохващанията са осъществени, чрез каптаж на намиращи се на територията на общината естествени извори – 39 бр. На територията на общината има 12 каптажа, както и само шест карстови извора – „Свети Дух“, „Лещовица“, „Чифте бичкия“, „Стефанов чифлик“, „Над Кочорите“ и „Голямата Кайнарджа“. Основният водоизточник на питейна вода за град Чепеларе е карстовия извор „Свети дух“ с капацитет 36 – 260 л/сек., а малките населени места се захранени с питейна вода от собствени водоизточници. Общината има 2 броя помпени станции: ПС Чолаков мотор и ПС Чепеларе. Резервоарите са с общ капацитет 3380 м³. Добитите водни количества за 2019 г. са 438 840 м³, а доставените са 219 420 м³, като в тях не се включват загубите. 146 200 м³ е потреблението за битови нужди, а 73 220 м³ е за небитови нужди.

Малките населени места са захранени с питейна вода от собствени водоизточници. За гр. Чепеларе, с. Павелско и с. Хвойна е необходимо да се извърши ново зонирание, реконструкция и модернизация на съществуващата водопроводна мрежа, а за град Чепеларе е крайно наложително и изграждането на пречиствателна станция за отпадни и питейни води.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За подобряване безопасността на населението под канализационните колектори в района около реките, където подпочвените води са над темето на тръбите, са изградени дренажи.

Водопроводите са с обща дължина 21,5 км., като включват: азбест цимент 5,5 км.; стомана 11 км.; HDPE 5 км. Разпределителната мрежа е с обща дължина 27,1 км., като включва: азбест цимент 1,1 км.; стомана 20 км; HDPE 6 км. Общите загуби на вода в системата са около 50%, като те са главно за сметка на амортизираната и неефективно изградена преносна система. Средният брой аварии е 103 бр./год.

Община Чепеларе има изготвени 4 броя проекти за подмяна основно на амортизирани етернитови водопроводи в селата Хвойна, Павелско и Богутево.

Съществуващата водопроводна мрежа е с тръби от различен вид и диаметър (етернитови, стоманени, полиетиленови). Преобладават етернитовите (азбестоциментови) тръби, които са амортизирани, ненадеждни и морално остарели. Те водят до чести аварии и до значителни загуби на питейна вода, както и на влошаване на нейните хигиенни характеристики. В община Чепеларе 78% от цялото население ползва канализация, при средно за областта 59%. Канализационната мрежа във всички населени места е заустена в реките, преминаващи през тях, което замърсява речните корита и околната среда.

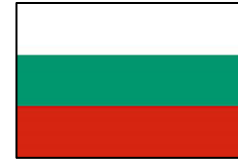
На територията на общината има изградени две пречиствателни станции. Първата, която пречиства отпадъчните води от курорта Пампорово е изградена през 1984 г., а втората, към която могат да се включат 500 души е построена в с. Проглед през 2008 г. Община Чепеларе е изготвила проект, който предвижда изграждането на пречиствателна станция Пампорово 2, поради изчерпвания капацитет на първата и липса на възможност за нейното разширяване.

Канализационната мрежа във всички останали населени места е заустена в реките, преминаващи през тях, което замърсява речните корита и околната среда. На територията на общината липсва пречиствателна станция за питейни води.

От голямо значение за общината е завършването на започнатите обекти в тази област.

Общата дължина на канализационната мрежа е 24 414 м., от които:

- канализация 17 877 м.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- колектор 6 537 м.

Средно броят на канализационните аварии е 17 бр./год.

Електроразпределителна и инфраструктура

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е напълно електроснабдена. Територията има потенциал за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници – вода и слънчева енергия. На територията има изградени редица централи, произвеждащи енергия от възобновяеми енергийни източници.

Всички населени места в **община Баните** са електроснабдени посредством ел. проводни с напрежение 20 kV. Функционират и няколко мини ВЕЦ, които са с локален характер – обща производствена мощност от 8,7 MW.

Енергията, добивана от водноелектрически централи, е по-надеждна и рентабилна спрямо останалите ВЕИ. Поради спецификата на реките в общината и наличието на множество защитени територии, потенциалът на общината за развитието на този вид ВЕИ е ограничен.

През изминалите години в общината са построени 3 централи, а други 2 са в процес на присъединяване. Работещите централи са както следва:

- МВЕЦ "Баните", Микро водноелектрическа централа с местоположение Баните, в експлоатация от 30 април 2013, с производствена мощност 3.7 MW.
- ВЕЦ "Давидково 2", Водноелектрическа централа с местоположение Вълчан дол, общ. Баните, обл. Смолян, в експлоатация от 19 март 2007, с производствена мощност 1.029 MW.
- ВЕЦ "Давидково 1", Водноелектрическа централа с местоположение Дебеляново, общ. Баните, обл. Смолян, в експлоатация от 11 юли 2003, с производствена мощност 0.715 MW.

Електроснабдяването на **община Лъки** се осъществява от националната електроенергийна система на страната посредством една трансформаторна подстанция 1 10/20KV, П/СТ „Северни Родопи“, разположена на територията на общината. През нея минават три Въздушни линии 110 KV „Чая“, „Преспа“ и „Манастир“.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Изградената мрежа средно напрежение (СН) на територията на община Лъки е с дължина 93,06 км. Електропроводите 20 kV са съставени от въздушни линии основно в крайградските зони и селищата и частично кабелни. Въздушните електропроводи 20 kV създават ограничения със сервитутите си. Като цяло електроразпределителната мрежа 20 kV е в добро състояние и има резерв да задоволява нужните на населението и промишлеността. Всички населени места в община Лъки са електрифицирани, като основни проблеми, свързани с електроснабдяването на общината се явяват: амортизация на основните мрежи и съоръжения, които се нуждаят от ремонт, или подмяна и възникване на аварийни ситуации при неблагоприятни климатични условия. Аварии по електропроводните линии 20 kV се дължат и на остаряла изолация.

На територията на общината функционира ВЕЦ "Имарет дере" – Водноелектрическа централа с местоположение Манастир, общ. Лъки, обл. Бургас, в експлоатация от 25 март 2014, с производствена мощност 0.485 МВт.

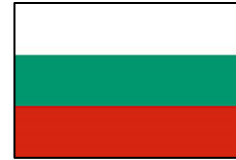
Енергоснабдяването на потребителите в **община Чепеларе** се осъществява от три възлови станции, към които има капацитет за допълнително натоварване с новопроектираните консуматори. За екстремни ситуации в трансформаторните постове, захранващи въжените линии и други важни консуматори са монтирани електрически агрегати. Техническото състояние на използваните съоръжения е добро. Недостатъчна е мощността в мрежата от трансформаторни постове.

На територията на община Чепеларе, енергосистемата се поддържа от "Електроразпределение ЮГ" ЕАД. Уличното осветление се поддържа от община Чепеларе.

Природните условия в община Чепеларе дават възможност за използване и развитие на нетрадиционни източници на енергия – водната и слънчевата за задоволяване на местни нужди от електроенергия и отопление. Природните ресурси на общината позволяват изграждането на малки ВЕЦ.

Според официалния регистър за ВЕИ в България на територията на община Чепеларе са регистрирани следните производствени инсталации:

ФЕЦ "Чепеларе", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Чепеларе, в експлоатация от 30 юли 2010, с производствена мощност 0.054 МВт.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

ФЕЦ "Електро-соларни системи", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Чепеларе, в експлоатация от 17 септември 2011, с производствена мощност 0.17 МВт.

ФЕЦ "ЕОС-ЛД", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Чепеларе, в експлоатация от 17 септември 2011, с производствена мощност 0.35 МВт.

ФЕЦ "Чепеларе Енерджи", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Чепеларе, в експлоатация от 13 декември 2011, с производствена мощност 0.097 МВт.

ФЕЦ "Малево", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Малево, общ. Чепеларе, в експлоатация от 7 юни 2012, с производствена мощност 0.071 МВт.

МВЕЦ "НИК - 60", Микро водноелектрическа централа с местоположение Хвойна, общ. Чепеларе, обл. Смолян, в експлоатация от 9 юни 2012, с производствена мощност 0.3 МВт.

ФЕЦ "Съни Систем", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Хвойна, общ. Чепеларе, обл. Смолян, в експлоатация от 20 юни 2012, с производствена мощност 0.05 МВт.

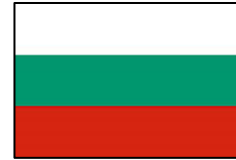
ФЕЦ "Демано - Проглед", Фотоволтаична електрическа централа с местоположение Проглед, общ. Чепеларе, обл. Смолян, в експлоатация от 27 юни 2012, с производствена мощност 0.082 МВт.

ВЕЦ "Забърдо", Водноелектрическа централа с местоположение Малево, общ. Чепеларе, обл. Смолян, в експлоатация от 30 март 2018, с производствена мощност 1.1 МВт.

Газопреносна инфраструктура

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ няма изградена газопреносна система, но на територията на община Чепеларе се използва газ за енергийни нужди.

На територията на **община Баните** няма изградена инфраструктура, която да обезпечава използването на газ. Общината може да се включи към газопреносната мрежа на страната при евентуално нейно разширение.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

На територията на **община Лъки** не е изградена газопреносна и газоразпределителна мрежа. Поради тази причина няма битови потребители на този вид алтернативна енергия.

На територията на **община Чепеларе** – в гр. Чепеларе и курортен комплекс Пампорово се доставя и природен газ по технология „виртуален газопровод“. Технологията е модулна и позволява гъвкаво нагаждане спрямо особеностите и нуждите на всеки потребител. Насочена е не само към големите бизнес потребители, но и към битовите ползватели. "Виртуален газопровод" е комплексна система от иновативни технологични решения за компресиране, транспортиране, декомпресиране на природен газ до населени места и индустриални обекти. Тя е алтернативно решение при отдалеченост от преносната и разпределителна газопроводни мрежи, при необходимост от бързо осъществяване на доставката на природен газ, при ограничен и неразвит пазар. Същността на технологията е пренос на природен газ в компресирано състояние (налягане от 25 mPA) чрез ротация на многоелементни газови контейнери (МЕГК) с единичен обем 5400 литра /1500 m³, при 18 °C/ от специализиран совалков транспорт до потребителски мрежи и индивидуални потребители. Технологията "Виртуален газопровод" се организира от интелигентна система за логистика, изградена от електронни и комуникационни компоненти, доставящи и обработващи данни за управление на процесите в системата, която отчита моментната консумация, наличното количество и темпа на потребление във всеки свой обект.

Телекомуникационна инфраструктура

Телекомуникационната инфраструктура е най-динамично променящата се през последните години. На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е налице пълно покритие от основните услуги като мрежа за мобилни телефони, интернет, телевизия. В общинските центрове има пощенски станции.

Всички населени места на територията на община Баните са оборудвани със съоръжения за извършване на пощенски, телефонни и радио услуги, осигурени са интернет връзки. Покритието с радио и телевизионен сигнал на лицензираните национални телевизии е 100 % за територията на цялата община. Кабелна телевизия има на територията на с. Баните. В общината има покритие на три мобилни комуникационни оператори – А1, Йеттел и Виваком.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Налице е мобилно покритие за територията на **община Лъки** от всички мобилни оператори, работещи в страната. Също така е осигурен интернет достъп на територията на цялата община.

Пощенските услуги се извършват от Пощенска станция в гр. Лъки и с помощта на куриери в останалите населени места. Общината се обслужва от цифрова телевизия, както и от националните телевизионни канали – Канал 1, БТВ и Нова тв.

На територията на **община Чепеларе** имат покритие мобилните оператори Йеттел, А1 и Виваком. Степента на покритие на територията на общината от GSM мрежата на основните мобилни оператори е близо 95 %. Развитието на съвременните телекомуникации е насочено към разширяване на честотната лента и на обхвата на предоставяните услуги, към все по-пълна конвергенция на съществуващите мрежи и услуги, към използването на технологии, задоволяващи потребностите по обем, качество и ефективно изграждане и управление на мрежите от операторите. Основна цел е максимално използване на изградената вече телекомуникационна инфраструктура и нейното модернизиране с оглед поетапния преход към бъдещо поколение телекомуникационни системи.

В общината работят основните мобилни оператори, налице са фирми, предлагащи кабелна телевизия и интернет. Разпространението на широколентовия достъп позволява и прави лесно достъпни икономическите и социалните ползи от информационните и комуникационните технологии (ИКТ), свързани и с възможността им за преодоляване на пречките в разстоянието и развитието, особено на изостаналите райони.

Районната пощенска станция Чепеларе извършва традиционните пощенски услуги като входяща и изходяща кореспонденция, колетни и бандеролни пратки, парично-преводна дейност, факс услуги, вътрешна ускорена поща BULPOST, международна ускорена поща EMS и международни куриерски услуги. За по-голямо удобство и избор за гражданите пощенски и куриерски услуги се извършват от частни куриерски фирми, като по този начин се обезпечават цялата територия на община Чепеларе.

През 2020 г. по проект “WiFi4EU” с директно финансиране от Европейската комисия, община Чепеларе е успяла да обезпечи с безплатен високоскоростен интернет достъп следните обществени места на своята територия:

- Площад „Олимпийски“;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Стрийт-фитнес в двора на Колежа;
- Градската градина;
- Градинката пред НЧ „Родопска искра“;
- Туристически информационен център;
- Музей на родопския карст.

Инфраструктура в населените места

Градската инфраструктура на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се поддържа с всички възможни средства от общини Баните, Лъки и Чепеларе. Въпреки това голяма част от нея се нуждае от обновяване и основен ремонт. Има участъци, в които е необходимо изцяло изграждане на улици и прилежаща инфраструктура.

Състоянието на уличната мрежа в населените места на **община Баните** като цяло е незадоволително. Налични са и неасфалтирани улици, а дори и тези които са – са в незадоволително състояние. Най-значимите проекти, по които общината е успяла да осигури финансиране са по Програмата за развитие на селските райони – „Рехабилитация и реконструкция на улици в община Баните“ и „Реконструкция, обновяване на дворно пространство, детски площадки, съоръжения и ограда, оборудване и обзавеждане на детска градина „Веселин Маринов“ в с. Баните и групите към нея в с. Гълъбово, с. Давидково, с. Загражден и село Оряховец, община Баните, област Смолян“.

На територията на **община Лъки** е извършена частична подмяна на уличното осветление с енергоспестяващо. Също така, са извършени редица реконструкции и ремонти на пешеходна инфраструктура – тротоари, предпазен парапет. Извършени са ремонти на уличната мрежа и са поставени нови точки за видео наблюдение.

Последните години общината успешно реализира проекти за реконструкция и рехабилитация на улици и обществени сгради, възстановяване на подпорни стени, финансирани чрез средства от ПУДООС, целево финансиране или по силата на административни актове. Общата стойност на тези проекти е над 3 млн. лв.

Вътрешна улична мрежа на по данни на **община Чепеларе** е с дължина от 86,15 км, разпределена, както следва:

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Гр. Чепеларе – 27,9 км.;
- К.к. Пампорово – 7,7 км.;
- Павелско – 21 км.;
- Хвойна – 9 км.;
- Орехово – 8,2 км.;
- Малево – 3 км.;
- Забърдо – 2,5 км.;
- Богутево – 2,5 км.;
- Проглед – 1,5 км.;
- Зорница – 2,3 км.;
- Острица – 0,3 км.;
- Лилеково – 0,25 км.

През 2019 г. на община Чепеларе, с решение на Министерски съвет са отпуснати 1 000 000 лв. за рехабилитация и ремонт на улична мрежа. В края на 2020 г. Правителството на Република България отпуска още близо 8 000 000 лв., разпределени според големината на общината за общините Чепеларе и Смолян. Средствата са целеви за ремонт на уличната мрежа, пътища и съоръжения към тях. Най-голяма част от парите – три милиона лева са за изграждане на многоетажен паркинг в к.к. Пампорово. 4 800 000 лв. от отпуснатите от правителството пари са за ремонт на уличната мрежа в к.к. Пампорово.

Проектите, по които община Чепеларе е успяла да ремонтира своята улична мрежа са следните:

- Реконструкция на улица „Персенк“, проектът е със стойност 25 371,35 лв. без ДДС са със средства по Договора за безвъзмездна финансова помощ от ПРСР, а 59 168 лв. без ДДС със средства от общинския бюджет;

- Проект: Трансгранична достъпна инфраструктура“ (“Cross Border Accessibility infrastructures” CrossAccess);

- Проект „Реконструкция на ул. „24-ти май“ град Чепеларе“, стойност: 1 951 769,72 лв. без ДДС;

- Проект „Реконструкция на ул. „Никола Чичовски“ и ул. „Ирландия“, стойност 206 992,24 лв. без ДДС.

Община Чепеларе е въвела мерки за енергийна ефективност на уличното осветление в гр. Чепеларе и к.к. Пампорово. Дейностите по подмяна на уличните осветителни тела с нови енергоспестяващи такива са финансирани по проект,

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

финансиран по Международен фонд Козлодуй, Мярка 5 „Високоприоритетна проектна линия за енергийно ефективно улично осветление” и е на стойност 219 907,30 евро. Целта му е да се оптимизира работата на уличното осветление чрез реализация на икономии на ел. енергия и да се подобри качеството на уличното осветление.

Мерки за енергийна ефективност са въведени и в ОДЗ Чепеларе – филиал „Елхица“. Дейностите по саниране на сградата (подмяна на дограма, топлоизолация/саниране на фасадата, ремонт на покрива и покривното пространство) са финансирани по проект “Красива България“, а отпуснатите средства са в размер на 159 783.85 лв. с вкл. ДДС.

Заключения и изводи

Предвид спецификата на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ основният транспорт е автомобилният. Пътната мрежа се състои от второкласни и третокласни републикански пътища, 38% от които са в лошо състояние, а 57% са в добро. Общинската пътна мрежа също е в незадоволително състояние и е необходим ремонт на голяма част от нея. Подобно е състоянието и на градската инфраструктура в населените места на територията на МИГ. За нея се полагат ежедневни усилия, изпълнени са и се изпълняват редица проекти за ремонт и реконструкция, които осигуряват нормални условия за живот на населението от територията на МИГ.

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ попада в две административни области и се обслужва от различни ВиК оператори – Пловдив (за територията на община Лъки и Смолян за териториите на общини Баните и Чепеларе). На територията на МИГ са налични множество водоизточници, като тя е много добре снабдена с повърхностни и дори минерални води. Свързаността на абонатите към водоснабдителната мрежа е високо – в рамките между 90% за община Лъки (6% имат собствени водоизточници) и над 95% за община Чепеларе. Основен проблем е загубата на вода по водопроводите, която е 50 – 60% и повече. Тръбите на водопроводите са остарели и често дефектират, като се подменят само при ремонт, причинен от авария. Проблем остава канализационната свързаност, като много от населените места нямат свързаност с централна канализация, което следва да бъде решено в бъдеще.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Територията на МИГ е изцяло електроснабдена, като притежава потенциал за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници. Такива са изградени на териториите на всички общини от МИГ, най-много в община Чепеларе. На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ няма изградена газопреносна система, като това би трябвало да бъде един от приоритетите в бъдеще, тъй като би осигурило екологично чиста енергия за масовите потребители.

Цялата територията на МИГ е покрита от телекомуникационни услуги, като в общинските центрове има и пощи.

5. Културно – историческо наследство на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

В центъра на общинския център на **община Баните** се намира топъл минерален извор, който според преданията датира още от римската епоха. Римската баня в центъра на село Баните и нейното съществуване през епохата на римското владичество е доказано от римския градеж на каптажа в банята, обилната римска монетна циркулация в региона, десетките римски монети, открити при строежа на днешната баня в селото.

След проведени археологични експедиции в землищата на Баните, Дрянка, Оряховец и Давидково, са регистрирани 52 археологически обекта, като вероятността за откриването на още е много голяма.

В община Баните са регистрирани множество антични средища и

Фиг. 26. Местност Чукаря

некрополни могили, които са разположени пропорционално по цялата ѝ територия. Най-значимият исторически обект в пределите на община Баните е и най-старото тракийско скално светилище в Средните Родопи. Светилището се намира на 1 254 м. надморска височина в землището на с. Босилково – местност Чукаря.

От средата на II хил. пр Хр. централните и западните Родопите са обитавани от древното тракийско племе сатри (името означава „независими, свободни, автономни“). Най – ранните следи от обитаване, регистрирани в м.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Чукаря датират от времето на късната каменно-медна епоха (кр. на V – н. IV хил. пр. Хр.) – идолна пластика и керамика. Мястото представлява обособена, естествено защитена местност – ниско възвишение, която през късната бронзова епоха (XV-XI в. пр. Хр.) се трансформира в тракийско светилище, което запазва характера си на култово място и след приемането на християнството – регистрирани са основи на параклис (V в.). Тук са най-ранните археологически

Фиг. 27. Находки в местността Чукаря

паметници в община Баните. Следи от тези свободолюби траки са оставени под формата на идолна пластика и керамика, открити при археологическите разкопки. По време на проучванията е открит керамичен материал, както и две глинени статуетки. Разкрит е също и кръгъл скален олтар, пресечен на кръст с два дълбоки улея, образуващи овално легенче. Откритите глинени култови идоли и керамични

фрагменти отнасят най-ранните следи от човешка дейност към втората половина на енеолита. Артефактите се съхраняват в Регионалния исторически музей в гр. Смолян. Мястото на светилището не е избрано случайно, то е разположено в естествено защитена местност и именно стратегическото положение на възвишението определя употребата му за култово място в продължение на хилядолетия. Установено е, че през Средновековието в най-високата му част е съществувала християнска църква.

В местността Карабурун (Градището), с. Дрянка, има следи от ранна култова дейност от времето на късната бронзова епоха. В основата на скала, издигаща се в най-високата част на върха са положени множество дарове, свързани с бита на населението – керамични съдове (ритуално натрошени след угощения), с богата соларна украса, ножове, прешлени за вретено, тежести за

Фиг. 29. Местност „Чуката на Гидика“

стан и др., с цел да се измоли закрилата на боговете. През V-VI в. на върха е изградено ранновизантийско укрепление, поради стратегическото положение – има възможност за наблюдение на основните пътища в района. Западно от крепостта, по билото на рида, на двата съседни върха, личат останки от кули и крепостни стени, изградени от ломени камъни без спойка. По всяка вероятност тук е имало голямо укрепено

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

тракийско селище. По билото на този рид по всяка вероятност е вървял древен път, идващ от „Градището“ при село Вишнево от североизток, който югозападно от този обект, се е свързвал с други централни пътища, отиващи към Западните Родопи и Беломорието. От крепостта се открива отлична гледка на всички страни, както към околните крепости, така и към далечни наблюдателни пунктове и укрепления, изградени по високите върхове на Родопите.

От местността Карабурун има видимост към третия проучен обект – местност „Чуката на Гидика“. Местността „Чуката на Гидика“, с. Гълъбово Най-ранните култови практики в местността датират от времето на късната бронзова и ранно-желязната епоха (XV-VIII в. пр. Хр.) и са съсредоточени около стръмна скала с формата на жаба, издигаща се над красив меандър на р. Арда. През XII в. в най-високата част на местността е изграден параклис, но по стръмните склонове на обособеното от завоите на реката възвишение продължават старите тракийски практики на полагане на дарове и затрупването им с камъни (бесите остават в историята като ревностни пазители на култа към Дионис и трудно приемат християнството в н. на V в.). Култовата дейност прекъсва с опожаряването и разрушаването на параклиса по време на османската инвазия в Родопите, засвидетелствано с укриването на безценно монетно съкровище, състоящо се от 74 сребърни венециански монети, най-ранните от които принадлежат на Пиетро Зиани (1205-1229 г.) и пет златни хиперперона на Андроник II и Андроник III (1335-1354 г.). Тракийските религиозни представи се формират още в средата на II хил. пр. Хр. В култовете се открояват образите на Великата богиня майка и Слънцето. В основата на религията стои съчетаването на слънчевото и земното начало. Светилищата в Родопите са забележителни в природно отношение места – планински върхове и скали, от които се разкрива поразяваща гледка и където поклонниците са най-близо до божественото слънце. Между главните светилища съществува визуална връзка. Проучените култови места в община Баните, обл. Смолян – м. Карабурун (Градището), м. Чуката на Гидика и м. Чукаря (с. Босилково) хвърлят нова светлина в историята на района. Херодот, описвайки похода на персийския владетел Ксеркс през планината Пангей, споменава сатрите като единствените траки, които са запазили свободата си „понеже живеят по високи планини и са воинствени“. Сатрите владеят известното светилище на Дионис, а сред тях бесите са тълкуватели на прорицанията.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Фиг. 31. Римският мост до с. Малка Арда

Друго значимо светилище е открито в землището на с. Загражден – на високия скален връх са открити керамични материали, които свидетелстват за наличието на светилище по времето на желязната и античната епохи.

Един от най-известните мостове в местността е Римският мост, който е много добре запазен и в наши дни и все още се използва от пешеходци над река Арда. Мостът се намира в края на село Малка Арда откъдето

виждат здравите каменни дъги на стария римски мост.

В края на село Оряховец се намира Паловската воденица. Тя е построена през 1870 г. от братята в Паловия род. Построена е с обли камъни от близката река, напасвани един върху друг в здрав градеж. Интересното е, че между тях няма спойващ материал, керпич или хоросан, който да ги държи. Първоначално покривът ѝ бил сламен, но по-късно е заменен с каменен. В района е имало 7 подобни воденици, но до днес е оцеляла само тази.

На територията на община Баните се намират и православните храмове „Свети Пророк Илия“ и „Успение на Пресвета Богородица“.

Фиг. 32. „Свети пророк Илия“

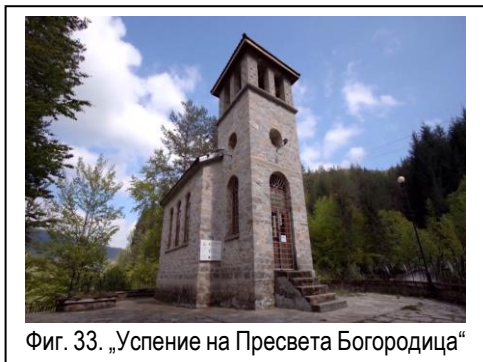
Църква „Свети пророк Илия“ е построена в сегашния си вид през 1923 г., като тя представлява един от най-старите и най-красиви паметници на културата на територията на общината. Тя е разположена на възвишение в село Давидково.

Църквата има красив иконостас, построен през 1935 година. Той представлява много красива дърворезба, която и до днес е запазена. За зографисването на иконите е бил нает художникът зограф Стефан от град Хасково. Направен е ремонт по проект „Красива България“, като църквата е изцяло обновена.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Църквата „Успение на Пресвета Богородица“ е архитектурно-строителен паметник на културата и се намира в село Баните. Възстановена е през 1935 г. с

Фиг. 33. „Успение на Пресвета Богородица“

участието на цялото население. В нея има около 150 икони, като на по-голяма част от тях е изобразена Света Богородица. Безспорно е доказано, че храмът е построен върху стари римски основи, при разкопките на които е намерена църковна утвар. През 1994 г. е осветен от Пловдивския митрополит и функционира и до днес.

През своята история храмът е горял три пъти и е съграждан отново. Уникалното в него е четириъгълната камбанария. Предполага се, че формата е избрана за да не се натрапва на очи християнския храм и да остане незабележим в каменната преградка в планината.

Културните средища на територията на община Баните са народните читалища, които към 2020 г. са девет на брой, разпределени в селата Баните (НЧ „Просвета – 1947г.“), Вишнево (НЧ „Светлина-Вишнево – 1953 г.“), Давидково (НЧ „Зора – 1927 г.“), Дрянка (НЧ „Просвета – 1960г.“), Гълъбово (НЧ „Светлина – 1967 г.“), Загражден (НЧ „Христо Ботев – 1934 г.“), Малка Арда (НЧ „Христо Ботев – 1958 г.“), Оряховец (НЧ „Пробуда – 1948 г.“) и Стърница (НЧ „Просвета 1958 г.“). Към повечето от читалищата действат и различни състави: в НЧ „Просвета“, с. Баните има женска битова група, в НЧ „Зора“, с. Давидково има фолклорна детска група, в НЧ „Просвета“, с.Стърница има женска и мъжка битова група, в НЧ „Христо Ботев“, с.Загражден има група за народни обичаи, в НЧ „Пробуда“, с.Оряховец има детска битова група, в НЧ „Светлина“, с.Гълъбово има детска битова група.

Сред изброените с най-богат библиотечен фонд са читалищата в Давидково, Баните и Загражден. Чрез народните читалища се цели съхраняване и укрепване на традициите, възпитаване на националното самосъзнание, разширяване на знанията, осигуряване на достъп до информация и средства за комуникация на населението и насърчаване на социалното единство. Основните дейности, чрез които тези цели биват реализирани, са библиотечна дейност, предоставяне на компютърни и интернет услуги и развитие на любителското творчество чрез школи и клубове по интереси.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Общият брой на читателите, които се възползват от предлаганите от читалищата услуги на територията на общината е 1 590, а регистрираните посещения – 12 145. Развитие на любителското творчество се осъществява посредством любителски формации – в по-голямата си част тяхната дейност е свързана с фолклора. Основните участници в съставите към читалищата са младите жители на общината. За да продължат да се развиват и подобряват предлаганите от читалищата услуги е необходимо да се модернизира тяхната материално-техническата база, да се разшири и популяризира обема на представените услуги, да се подобрят условията в читалните и да се провеждат повече срещи с автори и литературни четения.

Читалищата имат важна роля и по отношение на културния календар на общината, като чрез тях се организират всичките 47 събития, предвидени в него за 2023 г. Най-значимото сред тях е официалният празник на община Баните – „Празник на община Баните и минералната вода“. Празникът се провежда на пети и шести май, като в него се включват всички читалища, училища и детски градини. Организира се събор, в който вземат участие самодейните състави и се канят известни гост изпълнители.

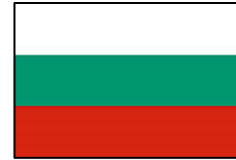
На територията на община Лъки безспорно най-разпознаваемата културна ценност е местността „Кръстова гора“ и манастирския комплекс, който е изграден в нея. Местността е известна с намиращото се там християнско светилище на връх Кръста, което е християнски поклоннически център с международна известност. Особено популярен е при празнуване на християнския празник Кръстовден (14 септември). Преданията са, че на върха се е издигал голям манастир (за което има доказателства), в който се е пазела частица от кръста на Исус Христос.

Фиг. 34. Кръстова гора

По данни от община Лъки на територията ѝ съществуват осем обекта, имащи статут на недвижима културна ценност, като три от тях попадат в категорията „от национално значение“. Също така в рамките на общината попадат и 23 археологически културни ценности и два военни паметника.

От стария римски път от Тракийската низина през Роженския превал към Беломорието, на територията на община Лъки е останал римски мост „Долната

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

киприя“, който се намира в местността „Св. Георги“. Освен моста от пътя са останали големи отсечки калдъръмена настилка.

Друг важен за развитието на общината обект, който показва традициите на родопския край, е Атрактивна къща „Природа и наследство“, в която са изложени уникални предмети от бита на родопчаните. Експонатите показват всички дейности, които родопчаните са извършвали, за да преживяват, част от тях характерни единствено за района.

Районът е запазил традициите си в дърворезбарството и дървопреработката, тъкане на китеници, родопски одеяла. Село Югово е известно със своите дюлгери - майстори-строители на къщи и мостове.

Празникът на община Лъки е в деня на миньора и обикновено се празнува в последния петък и събота на месец август. Той е част от много богатия културен календар на общината, съдържащ над 30 събития всяка година.

Фиг. 35. Църква „Св. Троица“

Паметник на културата, с историческо значение е църквата „Св. Троица“ в с. Югово, която е построена през 1842 год. Същата представлява трикорабна псевдобазилика с външна галерия пред западната стена. Притежава изящна каменна камбанария, увенчана с луковичен купол. В интериора са запазени стенни иконописи, рисувани до началото на 70 – те години на XIX век. Иконостасът е таблен с резбована венчилка и рисувани двери, с ценни икони от 1846 год. до 1851 год.

Историческата местност „Хайдушки поляни“ е разположена в Преспанския дял на Средни Родопи, на юг от с. Манастир, част от която попада в територията на община Лъки. По живописни пътеки от с. Манастир се стига до връх „Свобода“ и връх „Преспа“, в близост до които са построени туристически хижи. От с. Манастир през м. Хайдушки поляни по традиционен пешеходен маршрут любители на познавателен, исторически, ски и екотуризъм имат възможност да се насладят на красотите на Националния курорт „Пампорово“.

В почти всички населени места се провеждат срещи на родовете, които привличат все по-голям туристически поток.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Традиционни носители на културата в българските общини са читалищата, част от тях с богат библиотечен фонд. На територията на община Лъки пет читалища развиват дейност, а техният библиотечен фонд наброява над 24 хил. тома художествена и друга литература. Читалищата на територията на общината са както следва – НЧ „Зора 2002 г.“ в гр. Лъки, НЧ „Васил Коларов 1998 г.“ в с. Дряново, НЧ „Христо Ботев 1945 г.“ в с. Борово, НЧ „Христо Ботев 1929 г.“ в с. Манастир, НЧ „Светлина 1998 г.“ в с. Белица.

НЧ „Зора 2002 г.“ в гр. Лъки няма собствена сграда, но ползва помещения, предоставени безвъзмездно от Община Лъки. През 2002г. с помощта на дарители се постави началото на читалищна библиотека, която и днес е единствената обществена библиотека в град Лъки. В библиотеката е обособен читателски кът с удобни бюра и посетителски столове и част от по-ценните и търсени книги и речници да се предоставят за ползване само в читалнята.

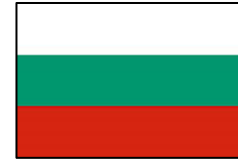
От 2005 г. към читалището функционира сбирка с етнографски характер, в която са експонирани предмети от бита, ръкоделия, занаятчийски инструменти и други, оформени в кътове.

Към НЧ „Зора“ са разкрити функционират интересни спортни клубове и творчески кръжоци, като участниците в тях получават възможност за изява в различни мероприятия – чествания, конкурси, изложби, състезания и други.

Гордост на читалището е разкрития още от неговото създаване Клуб „Приятели на песента“ с 26 участника и с ръководител народната певица Росица Пейчева. Към читалището работи и Клуб по спортни танци, като са формирани три възрастови групи.

НЧ „Христо Ботев 1929 г.“ в с. Манастир е основано през 1929 г. Читалището работи по проекти с обществена значимост от културен и социален характер. Закупена е нова литература за читалищната библиотека и компютър за читалището. Извършени са частични ремонти по читалищната сграда.

НЧ „Христо Ботев 1945 г.“ в с. Борово участва в организирането на културни мероприятия и развлечения за жителите на селото и туристите, които през летните месеци посещават селото за престой при екскурзии към Манастирски комплекс „Кръстова гора“. Селото е утвърдено като туристическо място и все повече са гостите му, които го предпочитат за почивка от няколко дни до седмица. В последните години към читалището има мъжката фолклорна група, която наброява 17 участника.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Към НЧ „Васил Коларов 1998 г.“ в с. Дряново функционира женска фолклорна група, която участва на различни събития и фестивали, като нерядко получава и награди. Читалището съхранява богатството на местните традиции – обичаи, традиции, песни, предания, автентични костюми, рецепти.

На територията на **община Чепеларе** има следи от праисторическа, тракийска, римска, елинска и старобългарска култура. На територията на общината има 61 паметника на културата, четири от тях са с национално значение. Някои от крепостите тук са от V - I век преди Христа, а Крепостта Заград е единствената крепост от XIII век преди Христа, чиито останки са запазени и до днес. Смята се, че крепостите са охранявали тракийския път от егейския град Абдера за Истрос (река Дунав). Използван близо хилядолетие от траки и елини, пътят е настлан от римляните със солидна каменна настилка, която и днес се използва за пешеходен туризъм. Крепостите са използвани до падането на Родопите под Османско владичество.

Рудните запаси в този регион са благоприятствали развитието на металообработването и бижутерийните занаяти още от Древността. Находките на бронзови фибули от тракийски тип са доказателство, че там са съществували центрове за метални отливки, които са процъфтявали още в 7 - 8 в. пр.н.е. Повече от 1/3 от тях са самовъзникнали и са били открити на територията на Община Чепеларе. Рудодобивът продължава да се развива дори след като регионът е бил завладян от римляните. Вторична информация за това откриваме в раздел за минното дело и за тези, които работят с него в Закон на император Валентиан I (364-375 г. сл.н.е.) и в творбите на римския поет Клавдий IV. Откритите археологически находки като стъклени съдове, чаши, брошки, монети и керамика са от късния Римски период (379-450 г. сл.н.е.) и свидетелстват за непрекъснат интензивен живот в региона.

По време на българското Възраждане (1762-1878 г.) се наблюдава активна културна и образователна дейност в град Чепеларе и селата около него, за което свидетелстват 14 църкви и 72 параклиса. Четири от църквите са обявени за паметници на културата с национално значение, а една от църквите и 15 параклиса – за паметници на културата с местно значение. Всяка църква е имала училище като неразделна част от нея.

Проведените археологически проучвания в региона и намерените находки, свидетелстват за наличие на живот на територията на съвременния гр. Чепеларе и околностите му от епохата на неолита до днес. Най-старите находки са

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

предмети и некрополи от епохата на неолита (VI-V хил. пр. Хр.), могилни некрополи от IV-V в. сл. Хр., гробници на българи християни от XII – XIV в. и др.

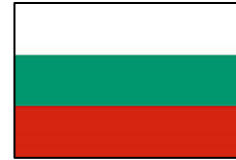
Село Павелско е най-старото село в Рупчос, което заема част от северните склонове на Централните Родопи. С това позабравено вече старинно име Рупчос от векове се е знаел един от най-живописните райони на Родопите, обхващащ водосборния район на Чепеларска река в нейното средно и горно течение. Областта Рупчос започва от водослива на Юговска с Чепеларска река, на няколко километра южно от село Бачково и продължава на юг до седловината Рожен.

Първото поселение на с. Павелско не е било на сегашното място и е носело името на махалите, пръснати наоколо. Намерените в района археологически находки са доказателство за поселища от древността. При създаването на историческата карта на България за периода преди пети век от новата ера, в нея е отредено място само на Павелско и Гела от Централни Родопи. Павелско е заселено на днешното си място през 1660 г. от бегълци от с. Борово. Населението на Павелско изповядва православната религия. И тук се разказва легендата за пещерите Челевещница, в които се е укривало и е било избито от турците местното население, неприемащо исляма. Пещерите с името Челевещница са три на брой, разположени около селата Павелско, Забърдо и Орехово.

В района на с. Забърдо е съществувало древно поселище още през 4-5 век след Хр. и дори преди това. Доказателство са останките от тракийско селище и разрушената крепост Заград. Близо до Забърдо се намира и много добре съхранен римски път. Според османски списък на селищата и немюсюлманските семейства в тях, предвид облагането им с джизие от 8 ноември 1635 година, броят на немюсюлманските семейства в Забърдо е 135, т.е. към 1635 г. селото е съществувало в пределите на Османската империя.

Село Хвойна е разположено в Хвойненската котловина /Ропката/ и е в центъра на историко-географската област Рупчос от Средни Родопи. Село Хвойна е основано около 1750-1760 г. През 1800 г. в селото е изграден Каменния мост над река Ореховска, а през 1857 г. са построени църквата „Свети Илия“ и килийното училище.

През 1891 г. Костадин Златанов, като кмет на с. Хвойна, построява Нареченските минерални бани.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Сегашното село Орехово е на около 300 години. На мястото му в древността е имало древно римско селище. В средата на XVIII век селото е мюсюлманско и е част от нахията Рупчос. По това време то води упорити съдебни и извънсъдебни битки със съседното село Тимурджи (дн. Лилково) заради владенето на летни пасища (яйлаци). Първото българско училище в Орехово е открито през 1866 г.

От 1879 до 1 януари 1895 година от Орехово са изселени 138 семейства с 724 жители-помаци, съответно 712 в Мала Азия и 11 в Източна Тракия.

Историята на селото е описана в селищната монография „Орехово“ на писателя Атанас Калинов.

Както беше казано територията на община Чепеларе е много богата на древни паметници, по важните от които са:

В района на гр. Чепеларе

Могилен некропол в ад. Кънтъовска колиба;

Могилен некропол в м. Таванчика;

Могилен некропол в м. Свети Илия;

Могилен некропол в м. Баталски камък;

Тракийско светилище в м. Свети Петър;

Могилен некропол в м. Хаджийца;

Могилен некропол в м. Пенчо Филевите колиби;

В района на с. Богутево

Могилен некропол в м. Колибите на 3 км. от селото;

Могилен некропол в м. Петелова чука;

Могилен некропол в м. Ленището;

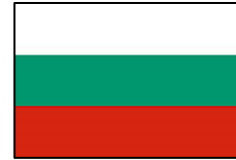
Могилен некропол в м. Златната грамада.

В района на с. Забърдо

Обитаема пещера „Тъовната дупка“ на 2 км източно;

Тракийско светилище в м. Заградска чука;

Крепост в м. Камъка на 2-3 км северно от селото;

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Участък от античен път източно и северно от вр. Голям Персенк;
Тракийско светилище на връх Голям Персенк;
Селище, некропол и църква североизточно от селото;
Обитавана пещера Забърдска челевещница, 3 км югозападно;
В района на с. Зорница
Могилен некропол северно над селото, на високо било;
Могилен некропол западно на 3 км. към Карабалкан (х. Изгрев);
Могилен некропол в м. Двете ели;
Могилен некропол в м. Овчарника на 4 км югозападно от с. Зорница;
Могилен некропол в м. Хаджийца;
Могилен некропол в м. Манастира;
Могилен некропол в м. Влахова чука 0,5 км североизточно;
В района на с. Орехово
Могилен некропол в м. Слиново;
Некропол в м. Равница 0,6 км северозападно от селото;
Некропол в м. Св. Варвара, Престопилна 1,2 км югозападно;
Крепост в м. Цирикова черква, на 0,5 км югоизточно от х. „Кабата“;
В района на с. Острица
Могилен некропол в м. Колибите;
Плосък некропол в м. Мина „Персенк“;
Могилен некропол в м. Василковица;
Плосък некропол в м. Буково равнище. 1,5 км западно;
В района на с. Павелско
Могилен некропол югозападно от селото;
Останки от римска баня;
Могилна в м. Пашалийца;
Група могили в м. Глухи връх;

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Група могили в м. Патлова могила;
Група могили в м. Мерджаница;
Светилище в м. Мерджаница;
Могила в м. Циганска дупка;
Могила в стопанския двор на селото;
Тракийска крепост „Зареница“;
В района на к.к. Пампорово
Могилен некропол в м. Светицата;
Плосък некропол в м. Вятърниците;
В района на с. Проглед
Могилен некропол в м. Св. Пантелеймон, 1,2 км източно;
Могилен некропол в м. Роженски ливади 1,7 км югоизточно;
Могилен некропол в м. Тузлата 0,7 км югоизточно;
Могилен некропол в м. Вятърниците, 1 км североизточно;
Светилище в м. Курукулите, к.к. Пампорово;
В района на с. Хвойна
Група могили в м. Бърдцето, западно от селото;
Група могили в мв. Добристя, западно от селото;
Християнски храм в м. Костадиница, югозападно от селото.

Архитектурните обекти на територията на община Чепеларе са предимно църкви, къщи и параклиси от периода на Възраждането. Прави впечатление огромният брой параклиси, строени от местното население, дори и в наши дни. На територията на общината има и пет джамии.

- Църковен ансамбъл „Св. Атанасий Велики“ (1834 г.), състоящ се от храм, камбанария, двуетажна костница с параклис и двуетажно училище. Църквата „Св. Атанасий Велики“ е декларирана за паметник на културата с национално значение. През 1841г. в нейния двор е построено килийно училище (най - старото в община Чепеларе);

- Църква „Успение Богородично“; построена и изографисана през 1866 г.;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Църква "Възнесение Господне" – с. Павелско, построена през 1834г. През 1894г. към нея е построена най-високата в Средните Родопи камбанария – 17 м. Църквата е декларирана като художествен паметник с национално значение;

- Църква „Св. Илия“ – с. Хвойна е деклариран паметник на културата с национално значение, построена през 1857г.;

- Църква „Възнесение Господне“ – с. Малево построена през 1860г. - паметник на културата с национално значение;

- Църква „Св. Пантелеймон“ – с. Проглед построена през 1921г. През 1983г. към църквата е изграден комплекс от притвор, канцелария и камбанария;

- Църква „Успение на Пресвета Богородица“ – к.к. Пампорово представлява триабсидна, кръстовидна постройка. По инициатива на боголюбиви граждани в началото на 90-те години на XX век се учредява Сдружение с нестопанска цел „Християни“, което започва строежа на храма. Със съдействието на Българската Национална Телевизия дарителската кампания се популяризира в цялата страна.

- Църква „Св. Неделя“ – с. Орехово построена през 1882г., когато е и осветена от епископ Гервасий;

- В гр. Чепеларе, както и в селата Лилеково, Зорница, Богутево и Острица има по една джамия – месчид, като най-старата от тях е тази в с. Богутево. Действащите в момента джамии са в гр. Чепеларе и в с. Богутево;

Други архитектурни и исторически обекти, параклиси и съвременни паметници в различните населени места са:

- Узунската къща в гр. Чепеларе, с богата и живописна украса от 1870 г.;

- Старинна къща, намираща се в гр. Чепеларе на ул. „Мрамор“ № 5;

Архитектурни паметници, находящи се в землището на с. Павелско са:

- Къща Иван Батинов; (къщата е частна собственост, в сравнително добро състояние, обитава се сезонно от наследниците на Иван Батинов като къща за почивка);

- Къща Иван Пиндев;(къщата е частна собственост, в добро състояние);

- Къща Иван Пънев; (частна собственост, в лошо състояние с течове по покрива, с напукани и деформирани стени, необитаема);

- Къща Елена Ат. Станкова; (частна собственост, в добро състояние);

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Параклис „Св. Атанасий Велики“;
- Параклис „Св. Йоан Предтеча“;
- Параклис „Св. Георги“;
- Параклис „Св. Прокопий“;
- Параклис „Св. Варвара“;
- Параклис „Св. Константин и Елена“;
- Параклис „Св. Илия“;
- Параклис „Св. Димитър“;
- Параклис „Успение Богородично“;
- Параклис „Св. Николай“;
- Параклис „Св. ап. Петър и Павел“;
- Параклис „Св. Архангел Михаил“;
- Параклис „Св. Троица-Св.Дух“;
- Параклис „Св. Теодор Тирон“;
- Параклис „Св. Параскева“;
- Параклис „Св. Мина“.

Архитектурни паметници, находящи се в землището на с. Хвойна са:

- Три къщи обявени за паметници на културата;
- Килийно училище, построено през есента на 1857 г. в църковния двор;
- Параклис „Св. Дух“;
- Параклис „Успение Богородично“;
- Параклис „Св. Константин и Елена“;
- Параклис „Св. Георги“.

Архитектурни паметници, находящи се в землището на с. Малево са:

- Параклис „Св. Власий“;
- Параклис „Св. Илия“;
- Параклис „Св. Георги“;

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Параклис „Св. Варвара“;
- Параклис „Успение Богородично“.

Архитектурни паметници, находящи се в землището на с. Проглед са:

- Родна къща на Дичо Петров (Таков), паметник на културата с национално значение.

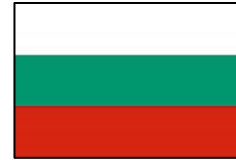
- Параклис „Св. Пантелеймон“;
- Параклис „Св. Марина“ – построен през 1940г. върху развалините на старо черковище.
- Параклис „Св. Илия“ – построен през 1930 г.;
- Параклис „Св. Троица“ – построен през 1935 г.;
- Параклис „Св. Кирик и Юлита“ – построен през 1932 г.;
- Параклис „Св. Георги Победоносец“ – построен 2010 г.

В к.к. Пампорово се намира Църквата " Успение на Пресвета Богородица" и параклис „Св. Николай Чудотворец“, който е построен в двора на хотел „Родопи“, к.к. Пампорово.

Архитектурни паметници, находящи се в землището на с. Орехово са:

- Параклис „Възкресение Христово“ – построен с лични средства на Иван Велков Пелтеков през 20 – те години на ХХ век;
- Параклис „Успение Богородично“ – построен през 1888 г. от Мирчо Златков; Параклис „Св. Петка“ – построен през 1888 г. от Мирчо Златков;
- Параклис „Св. Атанасий Велики“;
- Параклис „Св. Неделя“;
- Параклис „Св. Георги“;
- Параклис „Св. Варвара“;
- Параклис „Рождество Богородично“;
- Параклис „Св. Илия“;
- Параклис „Св.ап. Петър и Павел“;
- Параклис „Св. Ана“;
- Параклис „Св. Троица-св. Дух“;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Параклис „Св. Архангел Михаил“;
- Параклис „Св. Мина“;
- Параклис „Св. Йоан Рилски“;
- Параклис „Св. Богородица-Страдаща“;
- Параклис „Възнесение Господне“;
- Параклис „Св. Николай“;
- Параклис „Св. Кръст Господен“;
- Параклис „Св. Йоан Предтеча“.

Община Чепеларе поддържа богат културен календар, наситен с разнообразни събития, разпределени по жанр и сезони. Това са някои от основните културни събития, разпределени годишно, които се организират на територията на общината:

Февруари – март: традиционно отбелязване на Сирни заговезни, наричан в града „Старци на пуст“. Тодоровден – обикновено с парад на коне и състезания.

Май: празникът на община Чепеларе е на 24 май. Във връзка с това, общината ежегодно организира редица мероприятия през целия месец. Едно от тях е „Веселие в Чепеларе – празник на хората“, създаден от Танцов клуб „Веселие“ – гр. Чепеларе. Датата на провеждане е променлива. Участие в инициативата взимат любителски фолклорни танцови състави, групи или клубове, изучаващи български народни танци.

Национални хайдушки празници „Капитан Петко войвода“ – традиционен за гр. Чепеларе празник, радващ се на широко обществено одобрение и внимание. Пресъздават се моменти от посрещането на легендарния Капитан Петко Войвода в града в залеза на неговия живот, изявяват се много местни и гостуващи танцови състави, има богата музикална програма и народно веселие. В рамките на събитието се провежда фестивал на песенното самодейно изкуство под надслов „Родопя пее хайдушки песни“, чиято цел е да развива, популяризира и съхранява народната песен с хайдушка тематика.

Октомври: Национален литературен конкурс за поезия „Усин Керим“. Конкурсът, който се провежда на всеки две години, цели да стимулира издаването на нова авторска поезия и да популяризира произведенията на съвременни, творещи на български език поети, както и да повиши интереса към

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

поезията като цяло. Сред авторите конкурсът предизвиква интерес с факта, че им дава възможност да представят творбите си в непосредствен контакт с публиката. Журито е от доказани авторитети в сферата на поезията. Наградите в конкурса предоставят възможност на авторите да инвестират в творчеството си.

Традиционно в община Чепеларе се представят целогодишно и много нови книги на български автори. Финансовата подкрепа в издаването на нова българска литература от местни автори е обичайна практика за община Чепеларе.

През годините са реализирани и развити и Фестивал за шлагерна и стара градска песен „Полъх от минали мечти“ – единствен по рода си за региона на Родопите, и Конкурс за авторски вокални и инструментални произведения на фолклорна основа „Нова българска народна музика в „7/8“.

Конкурсът „Нова българска народна музика в „7/8“ е организиран за първи път в България през 2007 година от Община Чепеларе. Конкурсът има за цел да стимулира създаването на нови песенни и инструментални произведения, произведения за солов инструмент или солово пеене и да издирва млади талантиливи изпълнители, които да претворяват уникалността и разнообразната метроритмика и ладо-тоналността на нашето музикално наследство от всички фолклорни области на България.

Заклучения и изводи

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е изключително богата на материални и нематериални паметници на културно – историческото наследство. Налице са множество антични обекти, които не са достатъчно проучени и подходящо експонирани. Техният потенциал не е използван и това е една от основните теми, които следва да се поставят пред местната общност. На територията има множество храмове и паметници от новата история. Територията е изключително богата и на нематериални културни паметници, част от които са известни фестивали, които се радват на голяма популярност и многобройни участници. Трябва да се положат повече усилия за запазване и предаване на идните поколения на богатото нематериалното културно наследство на територията на МИГ, както и неговото подходящо експониране и представяне.

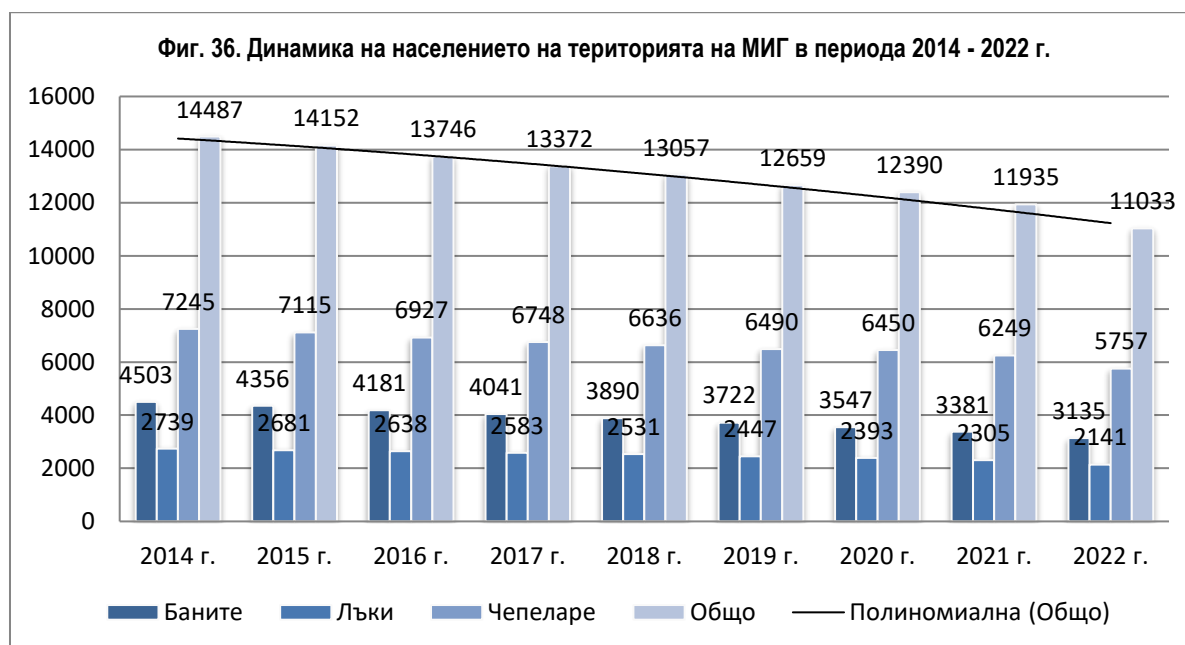
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

6. Демографски характеристики на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

От основна важност за развитието на всяка общност е броят на нейното население, възрастовата му структура и процесите по неговото възпроизводство. Тези фактори оказват първостепенно влияние на качеството на живот на общността и нейното бъдеще.

Към 31.12.2022 г. по данни на Националния статистически институт, на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ живеят общо 11 033 души или 0,17% от населението на Република България. От тях 3135 в община Баните, 2141 в община Лъки, и 5757 в община Чепеларе. Гъстотата на населението на територията на МИГ е около 11 д/км², при средно за страната 58 д/км². За сравнение гъстотата на населението на територията на МИГ към 2014 г. е била 14,4 души на км².

Общата тенденция към намаляване броя на населението, която се регистрира на територията на страна е в сила и за територията на МИГ.

Източник: НСИ

Както се вижда от показаните на фигурата данни населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за периода 2014 – 2022 г. е

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

намаляло с 3454 души, или с близо 24%. Най-голямо е намалението на населението на територията на община Баните – с 30%, като на териториите на общини Лъки и Чепеларе намалението е съответно с 22% и 21%. Предвид негативните последици, които процесът на намаляване на населението води след себе си, е необходимо да се създадат условия и предпоставки за забавянето и прекратяването на обезлюдяването на територията на МИГ във възможно най-кратки срокове. Една от тези възможности следва да бъде изготвянето и изпълнението на стратегия за ВОМР за периода 2023 – 2027 г.

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се намират общо 44 населени места – 2 града и села, чието население през 2022 г. е представено в следващата таблица.

Населено място	Общо	Мъже	Жени
Община Баните	3135	1441	1694
с. Баните	734	348	386
с. Босилково	25	13	12
с. Вишнево	173	78	95
с. Вълчан дол	62	33	29
с. Глогино	53	26	27
с. Гълъбово	330	171	159
с. Давидково	425	177	248
с. Две тополи	9	6	3
с. Дебеляново	10	7	3
с. Дрянка	170	68	102
с. Загражден	235	103	132
с. Кръстатича	47	22	25
с. Малка Арда	145	57	88
с. Малко Крушево	-	-	-
с. Оряховец	422	191	231
с. Планинско	7	4	3
с. Рибен дол	8	5	3
с. Сливка	13	10	3
с. Стърница	243	113	130
с. Траве	24	9	15
Община Лъки	2141	1017	1124
с. Балкан махала	7	3	4

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

с. Белица	140	69	71
с. Борово	57	26	31
с. Джурково	66	18	48
с. Дряново	138	62	76
с. Здравец	19	10	9
с. Крушово	2	1	1
с. Лъкавица	16	9	7
гр. Лъки	1590	771	819
с. Манастир	66	27	39
с. Югово	40	21	19
Община Чепеларе	5757	2771	2986
с. Богутево	135	67	68
с. Дряновец	1	1	-
с. Забърдо	256	129	127
с. Зорница	14	6	8
с. Лилеково	30	15	15
с. Малевево	81	35	46
с. Орехово	139	57	82
с. Острица	20	8	12
с. Павелско	495	231	264
с. Проглед	52	22	30
с. Студенец	8	3	5
с. Хвойна	327	145	182
гр. Чепеларе	4199	2052	2147

Източник: НСИ

От таблицата се вижда, че населението на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е разпръснато на голяма площ, характеризира се с ниска гъстота и се намира в голям брой населени места, всяко от които е с неголям брой жители. По данни от НСИ в село Малко Крушево, община Баните, от 2013 г. няма нито един жител. Сходна е ситуацията в село Дряновец, община Чепеларе, където има един жител и в село Крушово, община Лъки, където има двама жители. Тази демографска специфика на територията усложнява социалните и здравните грижи, както и поддържането и изграждането на нова обществена инфраструктура.

Въпреки, че броят на селата е много по-голям от броя на градовете на територията на МИГ, 52% от населението е съсредоточено в двата града, докато

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

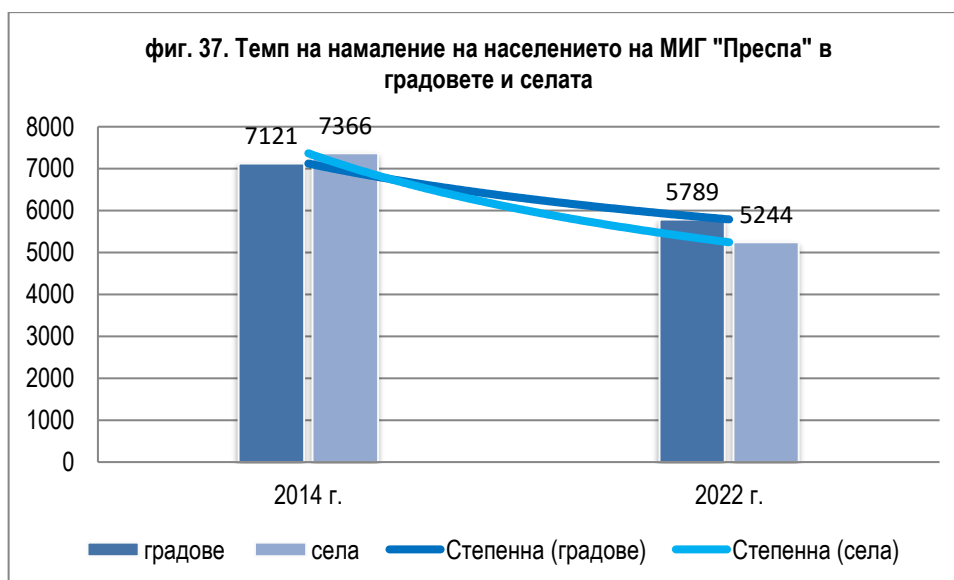

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

останалите 48% са разпределени по селата. За сравнение, през 2014 г. населението на градовете е било 49%, а на селата 51%.

На територията преобладават жените, които са 53%, докато мъжете са 47%. Това неравенство между броя на мъжете и жените е по-силно изразено в селата – 46% мъже и 54% жени, докато в градовете броят им е почти равен – 49% мъже и 51% жени.

Темпът на намаляване на населението е по-висок в селата.

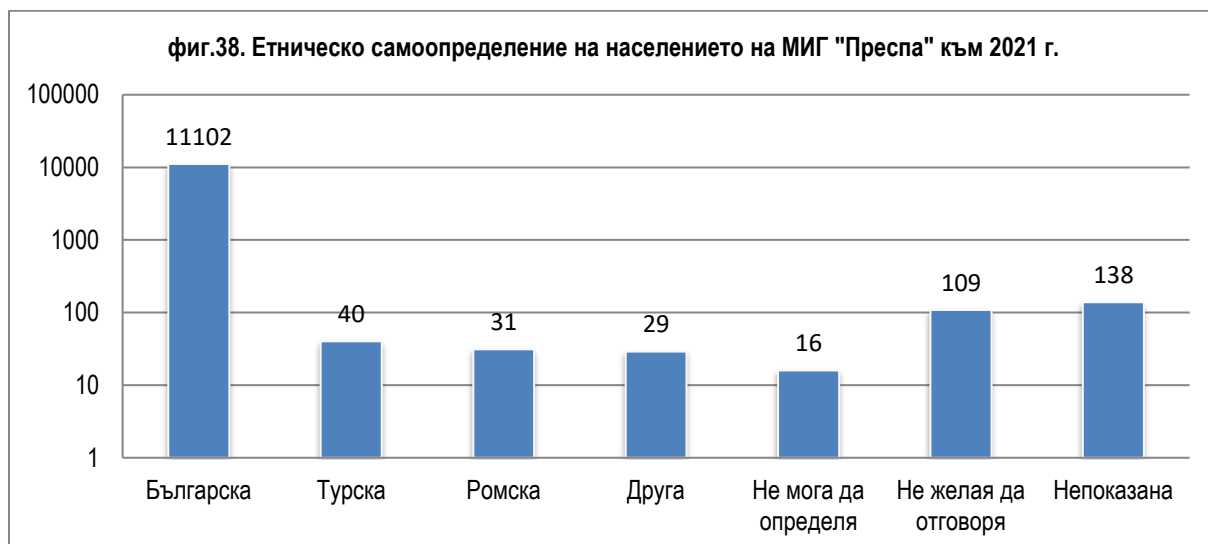
Източник: НСИ

За периода от 2014 г. до 2022 г. населението в селата на територията на МИГ е намаляло с 2122 души или с 29%. За същия период населението в градовете е намаляло с 1132 души или с 19%. Липсата на работа, възможности за реализация и достъп до качествени услуги принуждава голяма част от населението да се насочи към градовете и общинските центрове на територията на МИГ и извън нея в търсене на по-добри условия за живот.

По отношение на етническото самоопределение, съгласно данните на НСИ от преброяването през 2011 г., на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 89% са посочили българския етнос, като този процент е най-висок в община Чепеларе 95% и най-нисък в община Баните - 85%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

През 2021 г. съгласно данните на НСИ 93% от населението на територията на МИГ се определя от българската етническа група. Най-висок е дялът на хората с българска етническа група в община Баните – 95%, следвани от община Чепеларе – 93% и община Лъки – 91%. Получените резултати показват увеличение на хората от български етнос на територията на МИГ за периода 2011 – 2021 г.

Показаните данни за бързото обезлюдяване на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се дължат основно на естествения и механичния прираст.

Естественият прираст на населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ за периода 2014 – 2022 г. се характеризира с постоянна отрицателна тенденция. Докато за периода 2014 – 2019 г. отрицателните стойности на естествения прираст са около -200, то в последните три години, стойностите вече се доближават до -300, което очертава изключително негативна тенденция.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

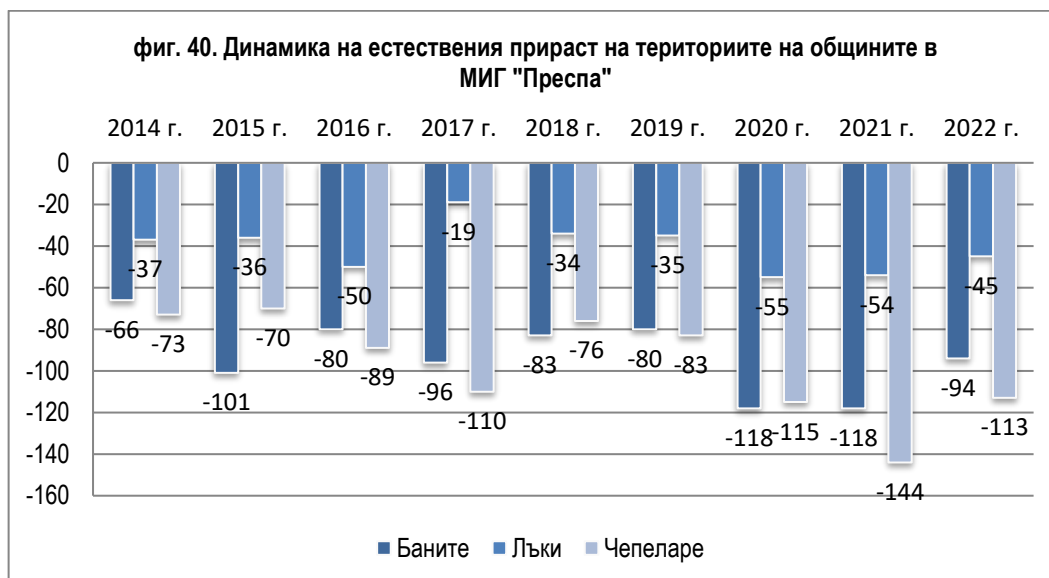
Източник: НСИ

Основен принос за негативните стойности на естествения прираст на населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се дължи на състоянието на този показател при общини Баните и Чепеларе. Особено в последните години при община Чепеларе се забелязват много високи отрицателни стойности на естествения прираст.

При община Лъки се забелязва сравнително постоянна отрицателна стойност на естествения прираст, която е най-ниска в сравнение с другите две общини.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Съществено влияние върху броя и структурите на населението на територията на МИГ, оказва и механичният прираст.

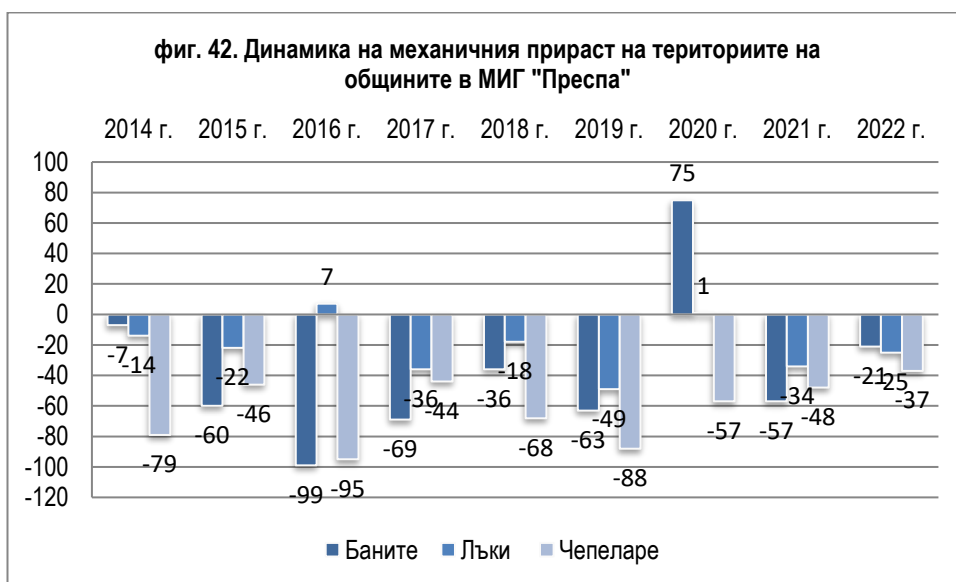
Източник: НСИ

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Както и при естественя прираст на населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, така и при механичния прираст се забелязва тревожна тенденция на високи отрицателни стойности. Изключение прави 2020 г., но отчетеният тогава положителен механичен прираст на населението са дължи на епидемичната обстановка в страната и е изключение на фона на резултатите от останалите години.

Източник: НСИ

Най-високи отрицателни стойности на механичния прираст се забелязват в община Чепеларе и община Баните през 2016 г. В последните години се забелязва намаляване на отрицателните стойности на механичния прираст, но въпреки това очертаната тенденция е негативна и тревожна.

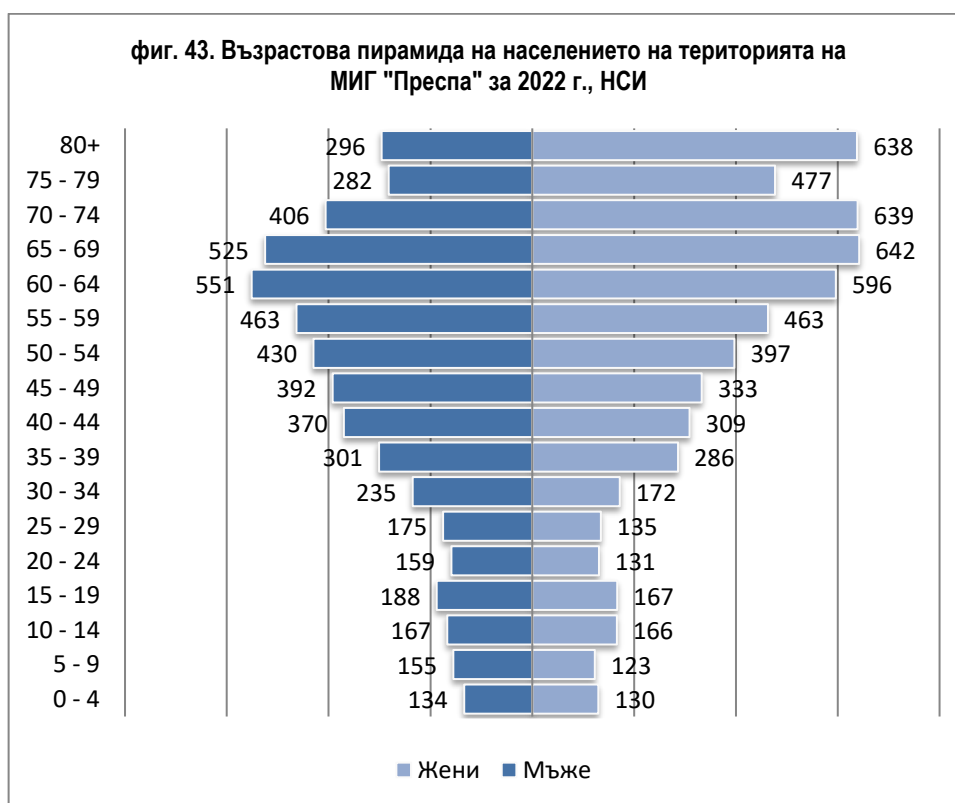
Друга важна демографска характеристика е възрастовата структура на населението на дадена територия. По нея се определя настоящата и се прогнозира бъдещата демографска картина и свързаните с това последици.

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се наблюдава процес на застаряване на населението, който се изразява в намаляване на абсолютния и относителния дял на населението под 50 години и увеличаване на дела на населението над 55 години. Към 2022 г. Населението

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

под 50 годишна възраст е 38%, а над 50 годишна възраст е 62% от общия броя на жителите на територията на МИГ. Този процес рефлектира във възрастовата пирамида, която описва ситуацията през 2022 г. и е представена на следващата фигура.

Източник: НСИ

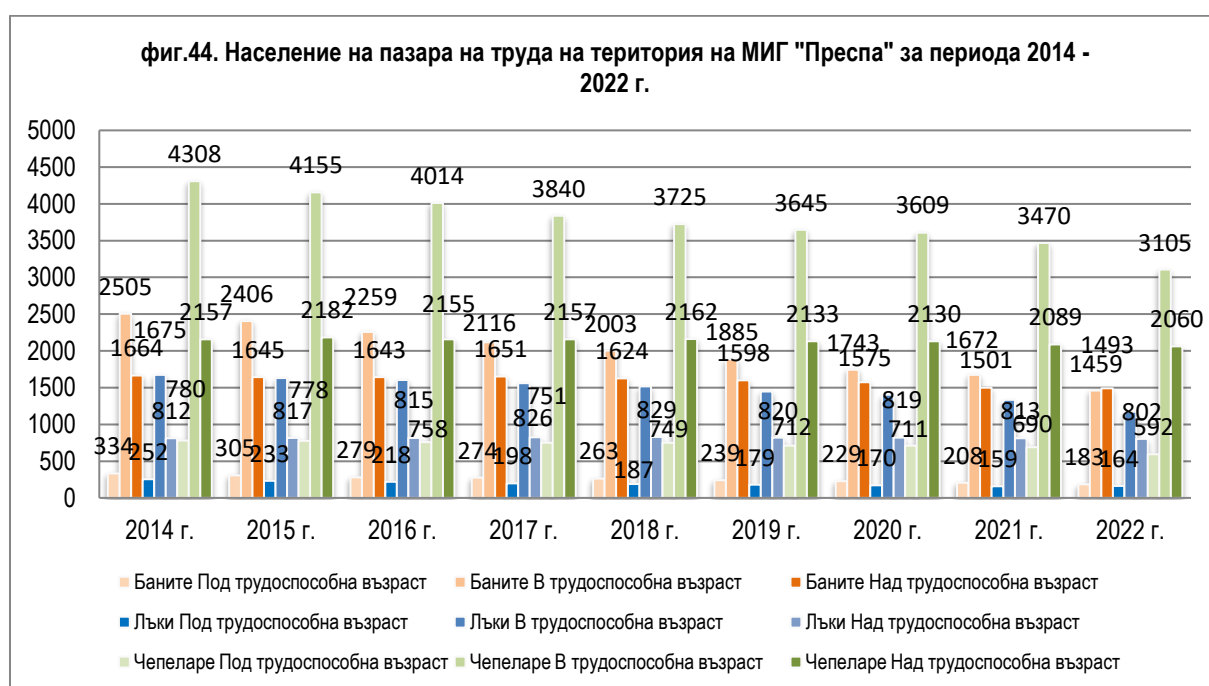
Представената на фигурата информация представлява типична обърната пирамида (особено за лицата от женски пол, които имат по-голяма продължителност на живота), което означава, че младите хора са тясната част на пирамидата, а възрастните – широката. Такава структура на населението потвърждава описаното до тук – намаляване и застаряване на населението, което ще доведе до невъзможност на територията да продължи да функционира във всички аспекти на социалния и икономическия живот без драстични промени – свиване на икономиката за сметка на увеличаване на социалната тежест, или внасяне на хора от други територии. Другият изход би бил драстично повишаване

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

на раждаемостта, при което се неутрализират отрицателните естествен и механичен прираст, но това не може да стане в краткосрочен план.

Прави впечатление, че броят на мъжете е по-голям от този на жените във възрастовата граница 55 г. Там броят на представителите на двата пола се изравнява – по 463 души, след което жените взимат значителен превес.

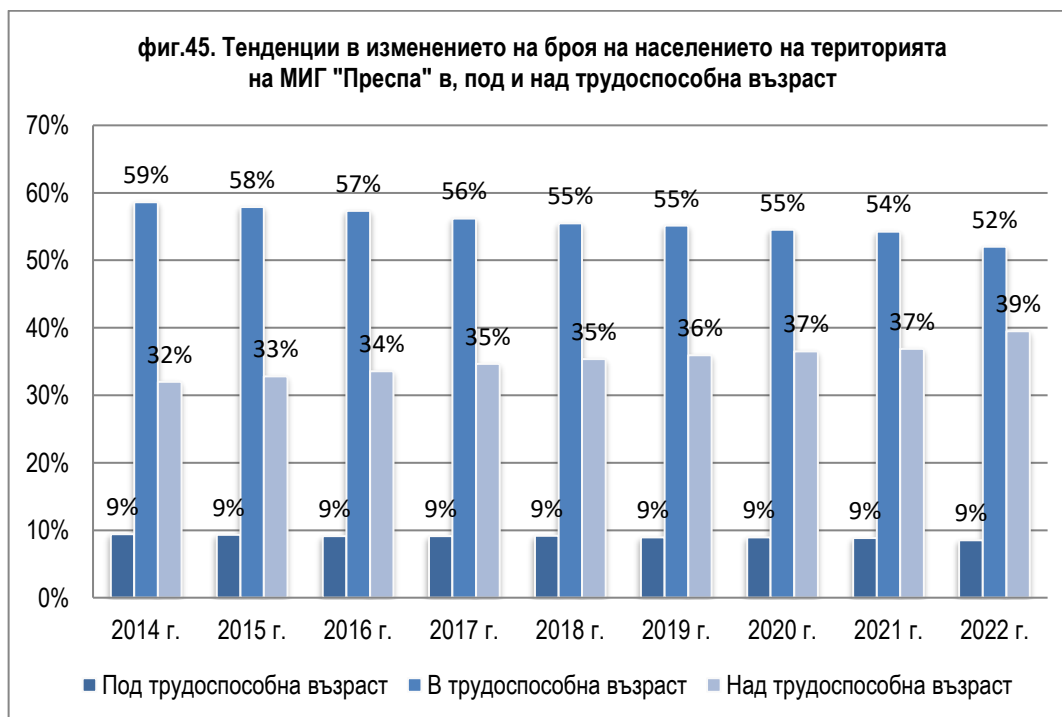
Източник: НСИ

Населението в под трудоспособна възраст към 2014 г., на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е 1366 души, или малко над 9% от населението на територията. Населението в трудоспособна възраст е 8488 души, което е 59% от общото население на територията на МИГ. Делът на населението в над трудоспособна възраст към същата година е 32%.

През 2022 г. делът на хората в под трудоспособна възраст се запазва, но делът на хората в трудоспособна възраст намалява на 52%, което става за сметка на увеличението на хората в над трудоспособна възраст от 32% на 39%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

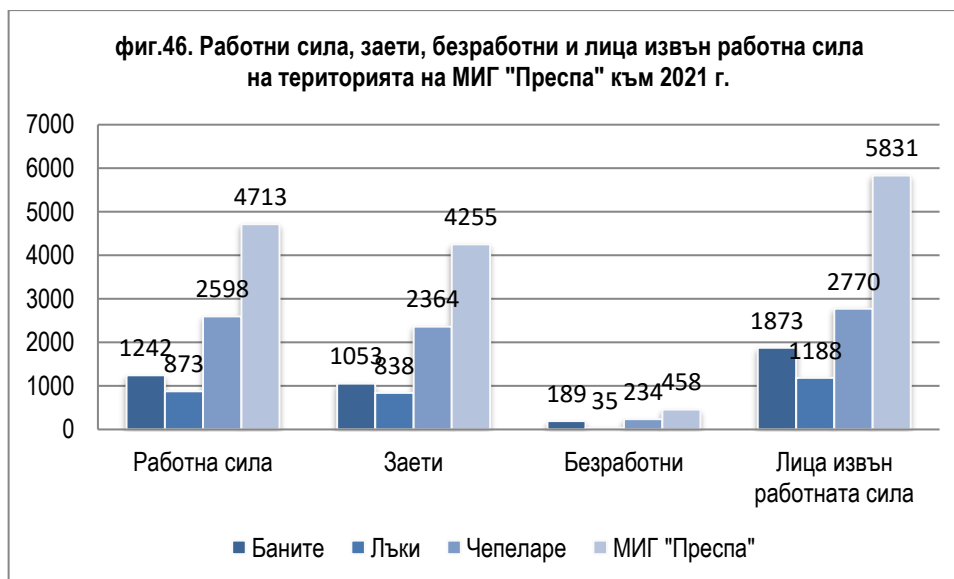
Показаната тенденция потвърждава намаляването и застаряването на населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. Делът на хората в под трудоспособна възраст се запазва непроменен, но като абсолютна стойност броят им намалява от 1366 на 939 души, или с 31%. При хората в трудоспособна възраст се забелязва както намаление на техния дял, така и на техния брой – от 8488 души през 2014 г. на 5739 души през 2022 г. (намаление с 32%). Хората в над трудоспособна възраст въпреки, че се увеличават като дял, също намаляват като брой – от 4633 души през 2014 г. до 4355 души през 2022 г. – намаление със само 6%. При запазване на показаните негативни тенденции в краткосрочен план делът на хората в над трудоспособна възраст ще превиши този на хората в трудоспособна възраст, което ще създаде проблеми на икономиката и на редица други сфери от местния живот.

Към 2022 г. най-много жители в трудоспособна възраст има на територията на община Чепеларе – 3105 души, следвана от община Баните – 1459 души и община Лъки – 1175 души.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В съответствие с изложената информация са и данните относно безработицата на територията на МИГ.

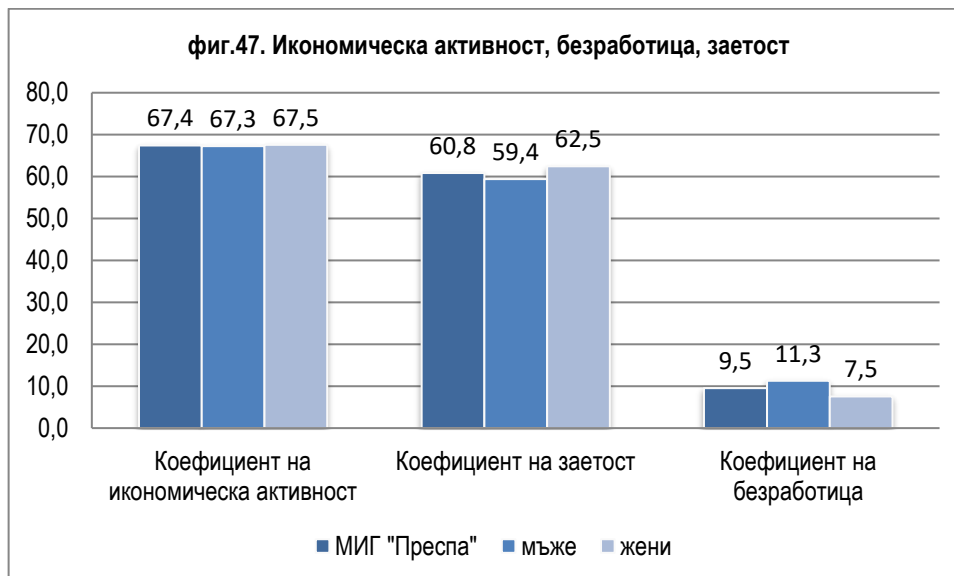
Източник: НСИ

Безработицата на територията на МИГ е почти 10%, което е висока степен. Прави впечатление, че лицата извън работната сила са повече на брой от работната сила, което потвърждава представената до момента информация за застаряване на населението и намаляване на хората в трудоспособна възраст.

Подобни резултати се получават и при изследването на коефициента на икономическа активност. Коефициентът на икономическа активност се измерва в проценти (%) и показва какъв е дялът на икономически активните лица (заети + безработни) от населението в икономически активната възрастова група 15 - 64 години.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Коефициентите на икономическа активност и заетост за 2021 г. са приблизително еднакви при мъжете и жените от територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“. При коефициентът на безработица при мъжете е по-висок, отколкото при жените – 11,3% спрямо 7,5%.

Заклучения и изводи

Територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се характеризира с негативна демографска ситуация. На територията отчетливо се вижда тенденция на постоянно намаление на населението, като и естествения, и механичния прираст са с отрицателни стойности. Възрастовата пирамида е обърната, което означава, че младото население е много по-малко на брой от възрастното население. В допълнение хората в над трудоспособна възраст са повече от тези в под трудоспособна възраст, като тенденцията е делът на хората в над трудоспособна възраст да надвиши този на тези в трудоспособна. Тези характеристики на демографската ситуация показват реален риск от бързо застаряване и обезлюдяване на територията в краткосрочен план. Възрастовата структура предполага увеличена социална тежест и проблеми за икономиката поради липсата на работна ръка.

Територията се характеризира с по-висока от средната за страната безработица, която в периода 2017 – 2021 г. бележи тенденция към намаление.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

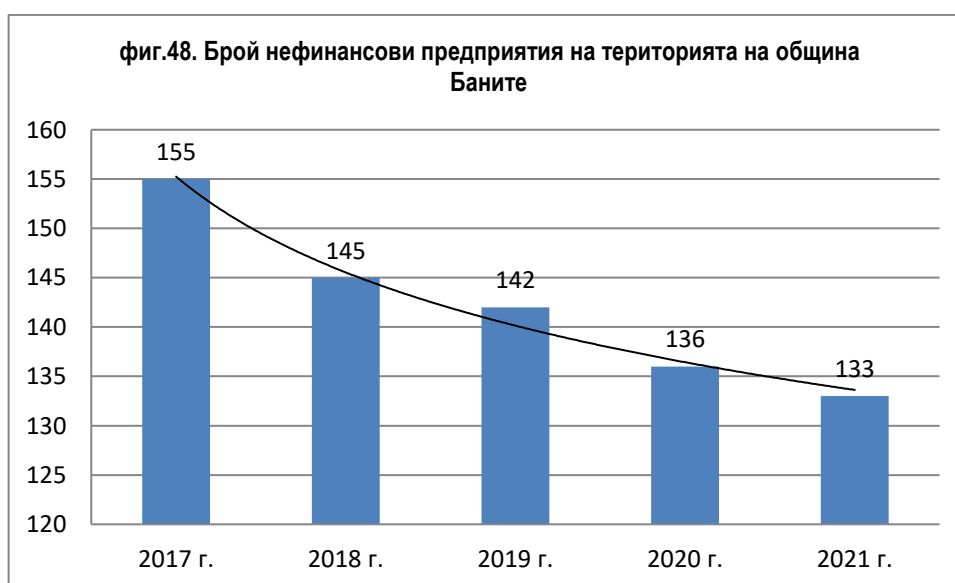
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Най-висока е безработицата сред по-възрастното с по-нисък образователен ценз население. Коефициентът на безработица при мъжете е по-висок, отколкото при жените.

7. Икономика на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Икономическата картина на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ се формира от икономическите показатели на общините, включени в състава на групата. В тази част на проучването са разгледани основни параметри на икономиките на общини Баните, Лъки и Чепеларе, като въз основа на тях са формулирани цялостни заключения и изводи за цялата територия на МИГ.

На територията на община **Баните** основните икономически активни предприятия са микро предприятията с персонал до 9 души включително, като липсват големи предприятия. Икономиката на общината следва демографските процеси, които се развиват на нейната територия и които са описани по-горе в настоящото проучване. При сериозните темпове на намаление на населението на територията на общината, в периода 2017 – 2021 г. се забелязва и намаление на броя на предприятията.

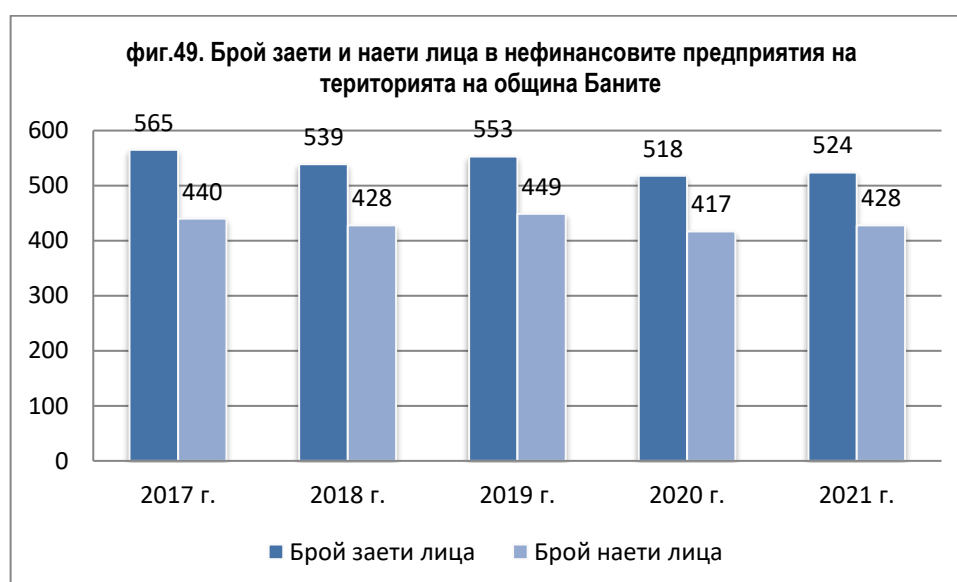

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Намалението на броя предприятия за период от 5 години е с близо 14%, което висок показател за сравнително краткия описан период.

Подобна тенденция се забелязва и при броя на зетите в нефинансовите предприятия на територията на община Баните въпреки, че тя не е така изразена и в такива размери като намалението на брой на предприятията.

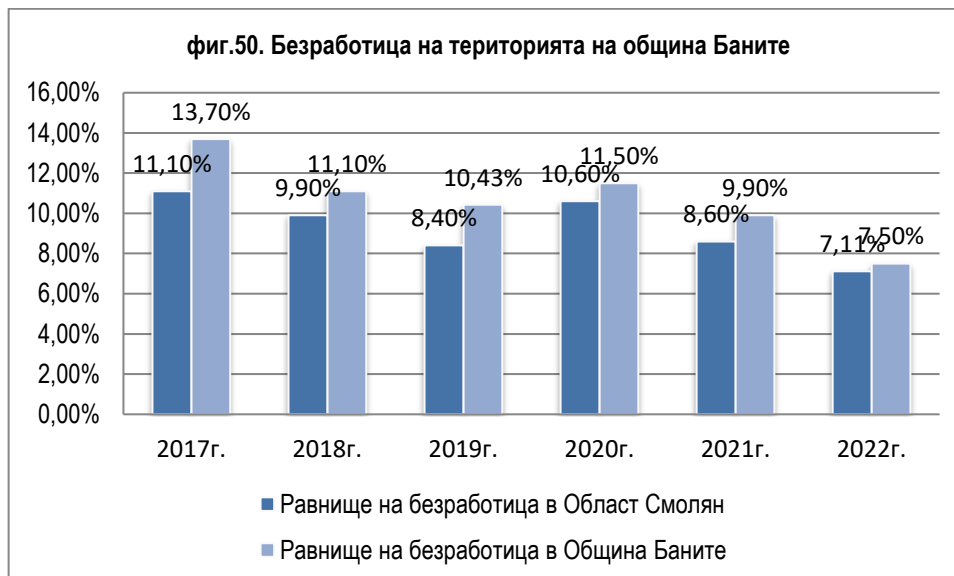

Източник: НСИ

Броят на зетите лица в нефинансовите предприятия в община Баните за периода 2017 – 2021 г. намалява със 7%, докато броят на наетите лица намалява само с 3%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Безработните лица на територията на община Баните са повече като дял от средните стойности за област Смолян. Данни от НСИ относно броя на безработните лица по възраст и по образование, както и по продължителност на периода на безработица са представени в долната таблица.

Безработни лица от Община Баните в периода от 2017-2022г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.
Безр. лица до 29г. с висше образование	2	2		1	1	0
Безр. лица до 29г. със средно образование	13	9	6	8	8	6
Безр. лица до 29г. с основно образование	2	4	2	1	0	1
Безр. лица до 29г. с начално и по - ниско образование	1	1	1	1	0	0
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с висше образование	4	4	8	3	5	4
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст със средно образование	103	85	77	80	65	50
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с основно образование	34	26	21	22	21	17
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с начално и по - ниско образование	14	14	10	12	9	8
Безр. лица над 54г. възраст с висше образование	5	3	3	5	3	1
Безр. лица над 54г. възраст със средно образование	80	67	67	79	71	48
Безр. лица над 54г. възраст с основно образование	35	21	24	26	28	24
Безр. лица над 54г. възраст с начално и по - ниско образование	11	12	11	17	9	9
Безр. лица до 19г. (от 2017- 2022г.) – общо	1	4	2	1	1	0
Безр. лица до 19г. с висше образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица до 19г. със средно образование	1	1	1	0	1	0
Безр. лица до 19г. с основно образование	1	2	1	0	0	0

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

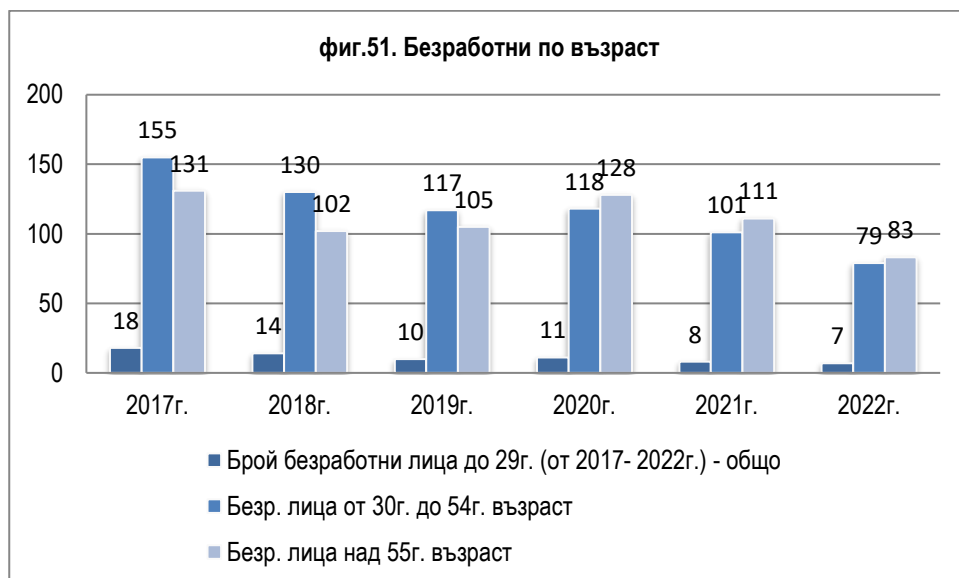
Безр. лица до 19г. с начално и по - ниско образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 20 до 24г. (от 2017- 2022г.) – общо	7	2	11	5	4	3
Безр. лица от 20 до 24г. с висше образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 20 до 24г. със средно образование	4	2	1	4	2	3
Безр. лица от 20 до 24г. с основно образование	1	0	1	0	0	1
Безр. лица от 20 до 24г. с начално и по - ниско образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 25 до 29г. (от 2017- 2022г.) – общо	10	8	6	5	4	4
Безр. лица от 25 до 29г. с висше образование	2	2	1	1	1	0
Безр. лица от 25 до 29г. със средно образование	8	5	4	3	3	4
Безр. лица от 25 до 29г. с основно образование	1	1	0	1	0	0
Безр. лица от 25 до 29г. с начално и по - ниско образование	0	1	1	1	0	0
Продължително безработни лица (от 2017- 2022г.)	165	115	98	97	74	65
ПБЛ до 19 г. вкл.	0	1	1	0	0	0
ПБЛ от 20 до 24 г. вкл.	2	1	0	0	0	0
ПБЛ от 25 до 29 г. вкл.	2	0	0	0	0	0
ПБЛ от 30 до 34 г. вкл.	4	1	2	1	2	1
ПБЛ от 35 до 39 г. вкл.	12	9	5	4	3	2
ПБЛ от 40 до 44 г. вкл.	14	8	9	9	7	7
ПБЛ от 45 до 49 г. вкл.	24	16	13	9	6	5
ПБЛ от 50 до 54 г. вкл.	34	22	15	17	17	15
ПБЛ над 55 г. вкл.	76	57	53	57	38	35
ПБЛ с висше образование	4	1	1	2	2	1
ПБЛ със средно образование	106	72	60	63	52	42
ПБЛ с основно образование	40	27	27	22	19	15
ПБЛ с начално и по - ниско образование	10	16	11	11	3	8

От представената в таблицата информация се вижда, че най-малко са безработните в по-млада възраст и с по-висока образователна степен.

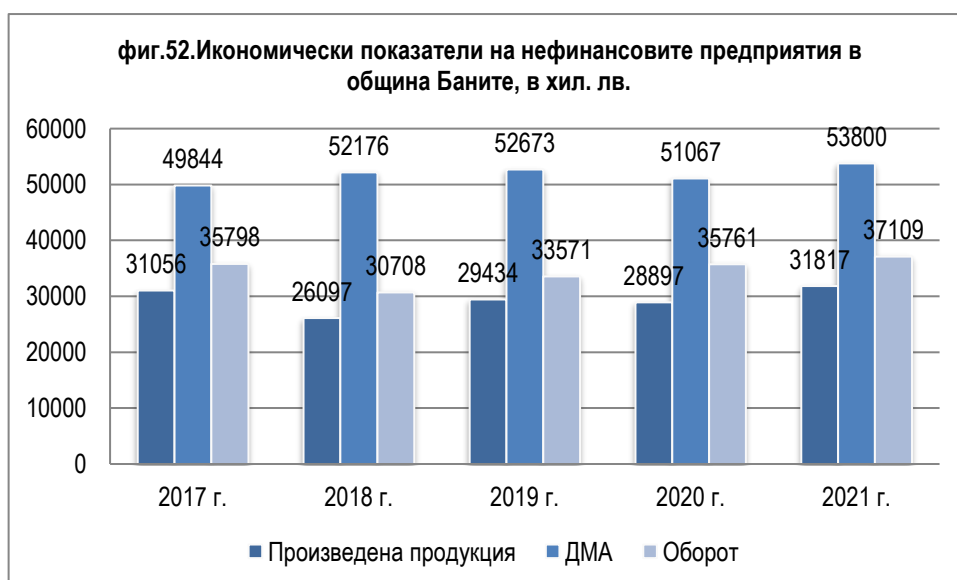
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За периода 2017 – 2022 г. броят на безработните лица постоянно намалява, което се дължи отчасти на намаляването на населението на територията на общината и поради недостига на работна ръка за бизнеса.

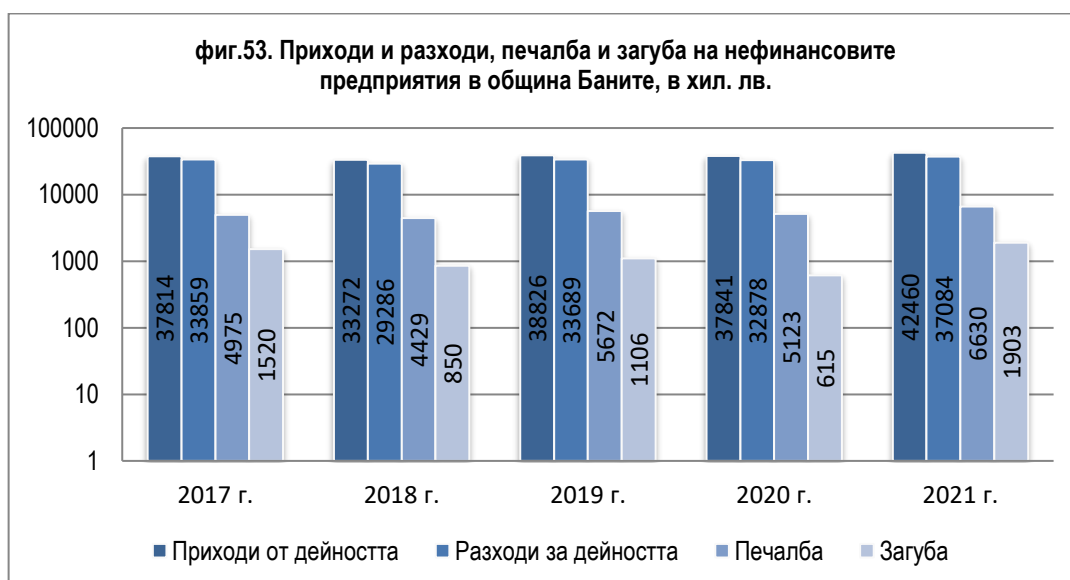

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Въпреки намалението на броя на нефинансовите предприятия и на работния персонал, за периода 2017 – 2021 г. се забелязва леко повишение на стойността на произведената продукция. Въпреки намалението през 2018 г., през останалите години и най-вече 2021 г. се забелязва увеличение. Също така се забелязва увеличение да ДМА с почти 10%. При още един важен икономически показател също се забелязва увеличение, а именно при оборота на нефинансовите предприятия – с 4%.

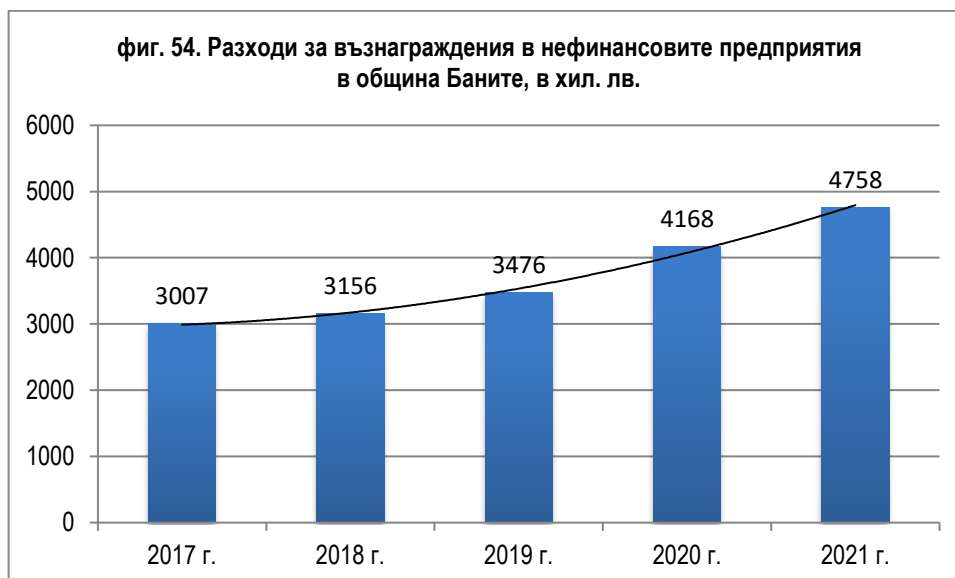

Източник: НСИ

За петгодишният период 2017 – 2021 г. се забелязва увеличение на приходите на нефинансовите предприятия, която е с 12%. Разходите също се увеличават, но с 10%. За периода печалбите се увеличават с 33%, докато загубите се увеличават с 25%. Тези данни показват положително развитие на икономическата картина.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Предвид увеличението на основните икономически параметри на територията на община Баните за периода 2017 – 2021 г. очаквано се получава и увеличение на разходите за възнаграждения. На фона на процентните увеличения по останалите икономически показатели увеличението на разходите за увеличение на възнагражденията бележи най-голям ръст – за периода те са нараснали с 58%.

Основните икономически параметри по сектори, съгласно данни на НСИ, са представени в следващата таблица.

Икономически дейности	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	Разходи за възнаграждения	ИМА	Добавена стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове			
2017 г.													
ОБЩИНА Баните	155	31 056	37 814	35 639	33 859	4 975	1 520	565	440	3 007	49 844	10 764	35 798
Селско, горско и рибно стопанство	12	154	261	156	626	32	397	19	7	49	1 980	60	156
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	15	5 382	5 628	4 996	5 501	428	351	115	107	652	3 064	1 417	5 017
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия	..	2 556	2 684	2 556	1 500	1 121	61	7	7	65	30 463	1 922	2 556

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

и на газообразни горива													
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	10	15 643	16 489	15 958	14 124	2 137	-	142	134	967	6 299	3 908	15 959
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	49	1 890	6 274	6 179	5 918	404	86	100	59	423	1 623	1 029	6 217
Транспорт, складиране и пощи	23	3 602	4 269	3 772	4 605	237	594	83	65	445	1 646	1 019	3 871
Хотелиерство и ресторантьорство	23	1 119	1 435	1 312	1 104	326	28	57	37	249	4 400	898	1 312
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	3	317	317	317	135	185	3	15	13	67	-	262	317
Операции с недвижими имоти	..	61	77	61	67	9	-	5	3	22	210	45	61
Професионални дейности и научни изследвания	3	85	86	86	68	17	-	7	4	24	-	48	86
Административни и спомагателни дейности	5	71	71	71	55	15	-	4	-	-	103	20	71
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	4	166	213	165	152	58	-	8	4	44	56	130	165
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	3	10	10	10	4	6	-	3	-	-	-	6	10
2018 г.													
ОБЩИНА Баните	145	26 097	33 272	30 484	29 286	4 429	850	539	428	3 156	52 176	10 227	30 708
Селско, горско и рибно стопанство	10	179	266	189	564	27	325	15	5	48	1 538	94	189
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	16	6 293	6 761	6 245	6 651	297	220	135	125	837	3 073	1 781	6 284
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	3 061	3 162	3 036	1 518	1 539	55	7	6	75	31 834	2 348	3 036
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

отпадъци и възстановяване													
Строителство	11	9 823	10 821	9 713	9 705	1 062	50	145	138	970	8 315	2 582	9 742
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	44	2 139	6 825	6 717	6 411	446	68	101	67	539	1 644	1 124	6 717
Транспорт, складиране и пощи	21	2 027	2 416	2 051	2 190	262	49	38	23	173	378	581	2 185
Хотелиерство и ресторантьорство	21	1 829	2 238	1 792	1 700	534	52	55	39	314	4 496	1 208	1 792
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	302	302	302	130	172	0	14	13	74	0	261	302
Операции с недвижими имоти	..	86	103	90	95	8	0	5	3	23	198	42	94
Професионални дейности и научни изследвания	..	44	44	44	33	10	0	4	2	15	0	30	44
Административни и спомагателни дейности	5	58	76	47	83	22	30	8	2	27	557	37	65
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	5	218	218	218	171	44	0	9	4	51	143	122	218
Култура, спорт и развлечения	..	30	31	31	28	3	0	2	1	8	0	13	31
Други дейности	..	8	9	9	7	3	1	1	0	2	0	4	9
2019 г.													
ОБЩИНА Баните	142	29 434	38 826	33 322	33 689	5 672	1 106	553	449	3 476	52 673	11 034	33 571
Селско, горско и рибно стопанство	8	83	166	88	462	13	309	11	6	37	1 266	26	88
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	15	7 151	7 975	6 965	7 433	650	149	144	136	940	2 743	2 123	6 970
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	2 845	3 307	2 840	2 021	1 199	46	7	6	77	32 406	2 243	2 840
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	11	14 359	16 401	13 485	13 584	2 572	45	161	156	1 256	9 092	4 668	13 562
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	45	1 367	5 578	5 542	5 310	297	54	100	61	476	1 809	945	5 542

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Транспорт, складиране и пощи	21	2 159	2 367	1 999	2 342	159	143	41	25	195	317	477	2 166
Хотелиерство и ресторантьорство	19	776	2 139	1 698	2 024	386	315	48	34	269	470	62	1 698
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	270	270	270	163	107	0	16	15	86	0	210	270
Операции с недвижими имоти	3	90	282	97	61	199	0	4	2	19	191	66	97
Професионални дейности и научни изследвания	5	103	110	107	90	26	7	7	2	23	47	52	107
Административни и спомагателни дейности	4	43	43	43	67	13	38	5	2	32	83	25	43
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	4	174	174	174	128	42	0	7	4	66	10	127	174
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	..	14	14	14	4	9	0	2	0	0	0	10	14
2020 г.													
ОБЩИНА Баните	136	28 897	37 841	35 399	32 878	5 123	615	518	417	4 168	51 067	12 508	35 761
Селско, горско и рибно стопанство	7	59	136	58	255	10	129	13	5	35	146	66	58
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	13	7 309	7 689	7 043	7 351	376	65	128	123	915	2 476	1 995	7 047
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	2 923	3 423	2 923	1 381	1 872	39	7	6	86	32 541	2 507	2 923
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	11	13 206	15 697	14 784	13 963	1 640	37	158	153	1 943	8 517	4 841	15 129
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	44	1 665	6 628	6 557	6 244	400	53	92	57	525	1 918	1 118	6 557
Транспорт, складиране и пощи	20	2 089	2 232	2 133	1 817	426	33	40	24	198	275	788	2 146
Хотелиерство и ресторантьорство	16	937	1 297	1 170	1 390	132	240	42	31	281	3 857	694	1 170
Създаване и разпространение на информация и	..	237	237	237	167	70	0	11	10	65	0	148	237

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

творчески продукти; далекосъобщения													
Операции с недвижими имоти	3	88	98	97	63	37	4	5	2	18	190	60	97
Професионални дейности и научни изследвания	6	83	103	96	69	34	1	8	3	21	27	57	96
Административни и спомагателни дейности	4	40	40	40	37	15	13	4	1	11	115	28	40
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	4	239	239	239	136	94	0	7	2	70	5	189	239
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	3	22	22	22	5	17	1	3	0	0	0	17	22
2021 г.													
ОБЩИНА Баните	133	31 817	42 460	36 469	37 084	6 630	903	524	428	4 758	53 800	11 132	37 109
Селско, горско и рибно стопанство	8	239	248	137	346	12	110	18	9	64	1 074	88	137
Добивна промишленост	..	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1
Преработваща промишленост	12	6 195	6 729	6 485	6 674	179	141	109	103	929	2 412	1 548	6 499
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	3	3 546	4 069	3 546	1 646	2 197	19	7	5	59	32 520	2 947	3 546
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	15	15 272	17 579	14 120	15 557	1 862	7	184	177	2 047	11 198	4 441	14 478
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	41	2 109	8 374	7 332	6 900	1 344	8	95	62	938	1 969	1 658	7 334
Транспорт, складиране и пощи	19	2 512	2 867	2 461	2 392	466	26	40	26	236	349	748	2 727
Хотелиерство и ресторантьорство	16	1 072	1 646	1 494	3 011	205	590	38	28	283	3 976	-926	1 494
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	243	243	243	140	103	0	11	10	63	0	178	243
Операции с недвижими имоти	3	102	130	112	102	26	2	8	5	42	182	73	112
Професионални дейности и	5	89	112	104	82	28	0	5	1	13	28	41	104

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

научни изследвания													
Административни и спомагателни дейности	..	13	13	13	8	5	0	1	0	0	2	5	13
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	4	409	434	406	220	193	0	5	2	84	90	320	406
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	3	15	15	15	5	10	0	3	0	0	0	11	15

От представената информация е видно, че най-големия брой предприятия са в сектора на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – около 31% от общия брой предприятия през 2021 г. Следващи по дял са предприятията в секторите транспорт, складиране и пощи (14%); хотелиерство и ресторантьорство (12%); строителство (11%) и преработвателна промишленост (9%). В сектора на селското, горското и рибното стопанство работят 6% от предприятията на територията на община Баните.

С най-голям обем произведена продукция е сектора на строителството – 15 272 000 лв. за 2021 г., което е 48% от произведената продукция на предприятията от всички останали сектори. В този сектор е и най-големият финансов оборот сред другите сектори, като делът му е съпоставим с този на строителството. Най-големите инвестиции в ДМА са в сектора на производството и разпределението на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива – 32 520 000 лв. или 60% от инвестициите в ДМА на всички останали сектори от територията на община Баните.

По брой заети и наети лица води отново секторът на строителството със съответно 35% и 41% от заетите във всички сектори на територията на общината. По тези показатели следва секторът на преработващата промишленост със съответно 20% и 24%. На трето място се нарежда секторът на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети със съответно 18% и 14% заетите във всички сектори на територията на общината.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Средната брутна годишна заплата на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Баните бележи постоянен ръст за периода 2017 – 2021 г. Повишението за разглеждания петгодишен период е от близо 45%. Въпреки това заплатата остава ниска.

Данни от НСИ относно средните брутни годишни заплати на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Баните са предоставени в следната таблица.

Икономически дейности	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Община Баните	7066	7559	7783	9509	10213
Селско, горско и рибно стопанство	6871	9103	5979	8989	7116
Добивна промишленост					
Преработваща промишленост	5953	6647	6675	7295	7915
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	9340	13115
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване
Строителство	7005	6546	7117	10283	8733
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	6739	7130	7674	8338	9735
Транспорт, складиране и пощи	5852	6510	7069	7491	7837
Хотелиерство и ресторантьорство	6657	7951	7893	9236	9950
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Финансови и застрахователни дейности					
Операции с недвижими имоти	6462
Професионални дейности и научни изследвания	5911	7719	..
Административни и спомагателни дейности
Държавно управление
Образование	9967	10772	12396	16127	19900
Хуманно здравеопазване и социална работа	8016	8659
Култура, спорт и развлечения		
Други дейности	5853	6815	7503	8601	8689

От представената информация се вижда, че най-високи са възнагражденията в сектора на образованието – 19900 лв., като в този сектор се наблюдава близо 100% увеличение за периода 2017 – 2021 г. Следващите по размер възнаграждения са в сектора на производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива – 13115 лв., като в този сектор повишението е с 40%.

Най-ниски са възнагражденията в секторите операции с недвижими имоти – 6462 лв. и селско, горско и рибно стопанство – 7116 лв. (в този сектор през 2021 г. има увеличение с 3% спрямо 2017 г.).

Селското стопанство на територията на община Баните е представено от двата основни подотрасъла – растениевъдство и животновъдство. Основните производствени структури в аграрния сектор са земеделските производители. Броят на регистрираните стопани съгласно Наредба № 3 от 29 януари 1999г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани в община Баните постоянно намалява.

Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Общ брой ЗС	176	152	128	122	114	88
в т. ч. физически лица	169	144	122	119	107	83
в т. ч. юридически лица	7	8	6	3	7	5

Източник: ОДЗ Смолян

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За периода 2017 – 2022 г. броят земеделските стопани на територията на община Баните е намалял с 50%, което е значително намаление и се отразява негативно на развитието на сектора.

Като цяло територията на общината се отличава с висока лесистост – 64,4% от територията ѝ е покрита с гори. От тях иглолистните заемат близо 65 % и представляват предимно изкуствени насаждения от бял и черен бор. По-малък дял са естествените широколистни гори, предимно от мизийски бук, смесен с габър и зимен дъб (горун).

Поземлените ресурси са важна предпоставка за развитието на селското и горското стопанство, туризма и рекреацията. Земеделските площи са в размер на около 90 000 дка. В следващата таблица са представени данни за разпределението на тези площи.

Начин на трайно ползване	Дка
Ниви	26 590
Пасища, мери и ливади	62 401
Трайни насаждения	819
Друг вид земеделска земя	170

Тревните площи са сериозен ресурс за развитие на говедовъдството и овцевъдството. В последните години голяма част от тях са изоставени и постепенно се превръщат в пустеещи и обрасли с храстовидна растителност. Според зоографското райониране на България, територията на общината попада в южен регион - Рило–Родопски район. Отличителна черта на района е високият ендемизъм.

За периода 2017 – 2022 г. най-голяма площ в община Баните заемат насажденията с картофи, фасул и домати.

Година/ Култура (дка)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Пипер	50	30	30	33	33	35
Домати	60	70	60	65	65	85
Картофи	1000	900	700	720	720	820
Градински грах	25	20	20	-	-	-
Фасул	130	120	130	-	-	-
Орехи	-	-	-	75	75	75
Ябълки	11	11	11	11	11	11

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Сливи	20	20	20	9	9	9
Ягоди	22	22	20	2	2	2
Малини	30	30	25	25	27	27
Пипер	50	30	30	33	33	35

Източник: ОДЗ – Смолян

Насажденията с фасул са втори по площ до 2019 г., като след това са ликвидирани и на територията не се отглежда повече тази култура. Отглежда се фасул предимно за лична консумация на домакинствата.

При насажденията с картофи се забелязва намаляване на площите с около 18%, но все още това остава основната култура на територията на общината. Доматите запазват своето значение, като дори се забелязва увеличение с 45% на засетите площи.

Среден добив кг/дка по години	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Пипер	450	400	350	420	-	400
Домати	600	400	450	-	-	-
Картофи	1000	1200	900	900	1000	1000
Градински грах	150	150	200	-	-	-
Фасул	154	100	90	-	-	-
Орехи	-	-	-	-	-	-
Ябълки	600	1000	1000	-	-	-
Сливи	400	400	400	-	-	-
Ягоди	900	900	900	-	-	-
Малини	1000	1000	1000	-	-	-

През периода 2017 – 2022 г. при добивите от декар на основните култури на територията на общината не се забелязват промени и те остават относително постоянни.

Територията е характерна като горскостопански район с развито пасищно животновъдство. Отглеждат се овце, кози и едър рогат добитък – говеда, коне и др., като видът и броят им е представен в следващата таблица.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Вид/Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Промяна
Говеда - общо	973	950	950	935	902	625	-36%
в т.ч. крави	790	767	753	731	700	515	-35%
Овце - общо	3000	3250	2750	2670	2200	2070	-31%
в т.ч. овце - майки	2150	2700	2543	2500	2050	2010	-7%
Кози - общо	250	300	320	323	315	328	+31%
в т.ч. кози - майки	210	250	250	257	230	235	+12%
Птици - общо	1200	900	1010	1060	1060	950	-21%
в т.ч. кокошки носачки	1000	700	730	780	780	730	-27%

Източник: ОДЗ – Смолян

От представените данни става ясно, че за периода 2017 – 2022 г. на територията на общината намаляват всички видове животни с изключение на козите, при които се забелязва увеличение от 31%.

На територията на общината, особено в северната и източна част има достатъчно екологични ниши за различни видове диви животни, и на първо място – ловен дивеч. От ловната фауна като основни видове и за в бъдеще ще останат дивите свине, зайци, сърни и благородни елени. Като цяло състоянието на рибната фауна може да се приеме за задоволително. Наред с балканската пъстърва по течението на Малка Арда и Давидковска река се срещат мряна, уклея и др.

Територията на община Баните попада в границите на Държавно горско стопанство Славейно. От площите на споменатото горско стопанство на територията на общината са горските участъци, Баните, Давидково и Загражден. Горската растителност е от широколистни видове и от изкуствено създадени иглолистни масиви. Широколистните, естествени гори са от дъб, бук и келяв габър, а иглолистните – от бял и черен бор. Друг специфичен ресурс на горския фонд са билките и диворастящите гъби и горски плодове.

Спектърът на флората в общината се разширява от богатството на горска и ливадна растителност-иглика, папрат, горска ягода, мащерка, здравец, жълт кантарион, мента, бял равнец, подбел и други. Всяко едно от тези растения е с лечебни свойства.

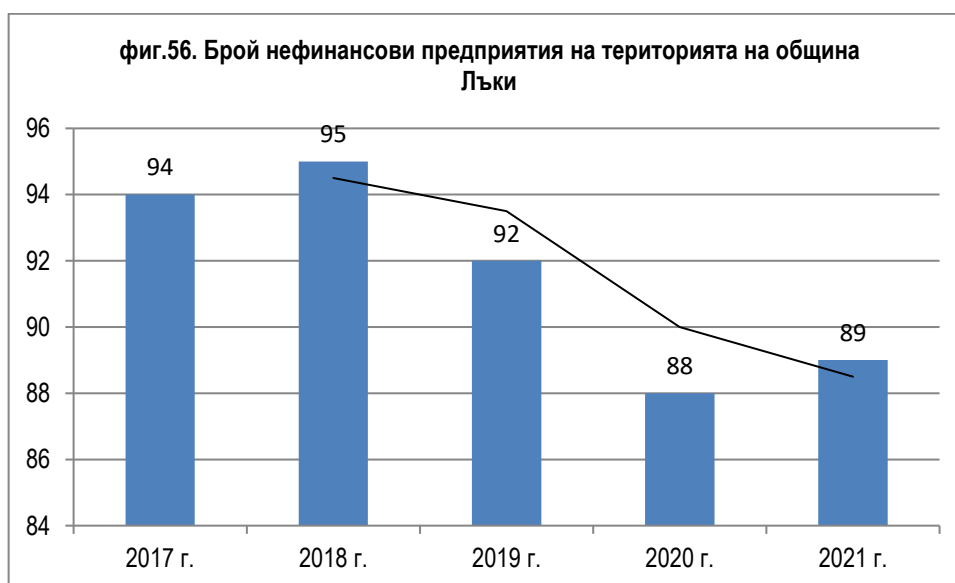
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Намалява общият размер на използваемите земеделски площи в общината. Това е характерно за почти всички видове култури, като изключение се наблюдава само при площите засети с фасул. Тютюнопроизводството като типично за общината в растениевъдно направление е загубило своята значимост. Същото се отнася и за картофопроизводството. Зеленчукопроизводството, представено от отглеждане на домати, пипер и грах (основно за собствена консумация) също е засегнато, но в по-слаба степен. Площите, заети от трайни насаждения са със символичен характер. Най-много засадени от трайните насаждения са сливите около 50 дка, ягоди и малини, съответно 20 дка и 25 дка.

На територията на община **Лъки** основните икономически активни предприятия са микро предприятията с персонал до 9 души включително, като липсват големи предприятия. Към 2021 г. са налични 3 малки (с персонал от 10 до 49 души) и 4 средни (с персонал от 50 до 249 души) предприятия.

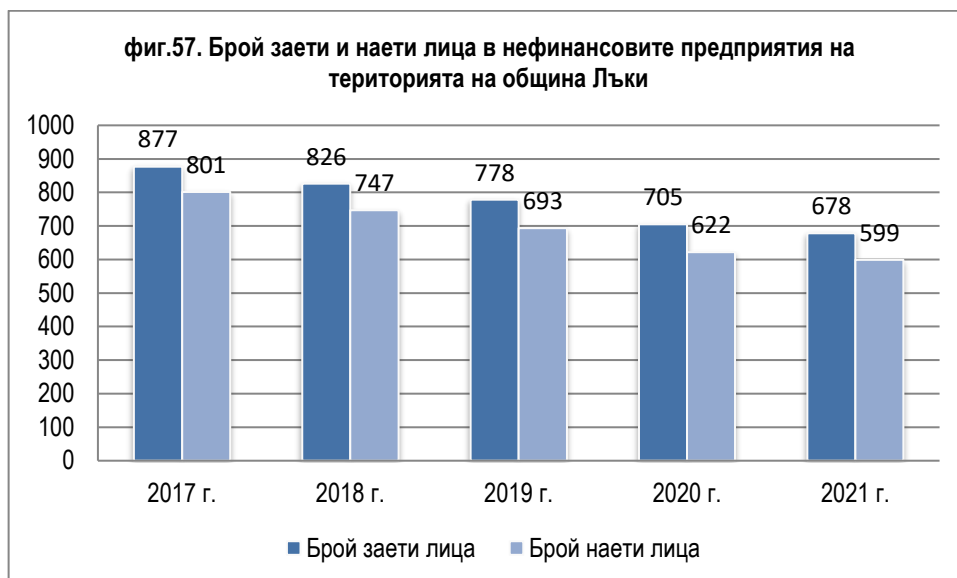

Източник: НСИ

За периода 2017 – 2021 г. се забелязва много малко намаление (5%) в броя на нефинансовите предприятия на територията на община Лъки, което говори за относително постоянство.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

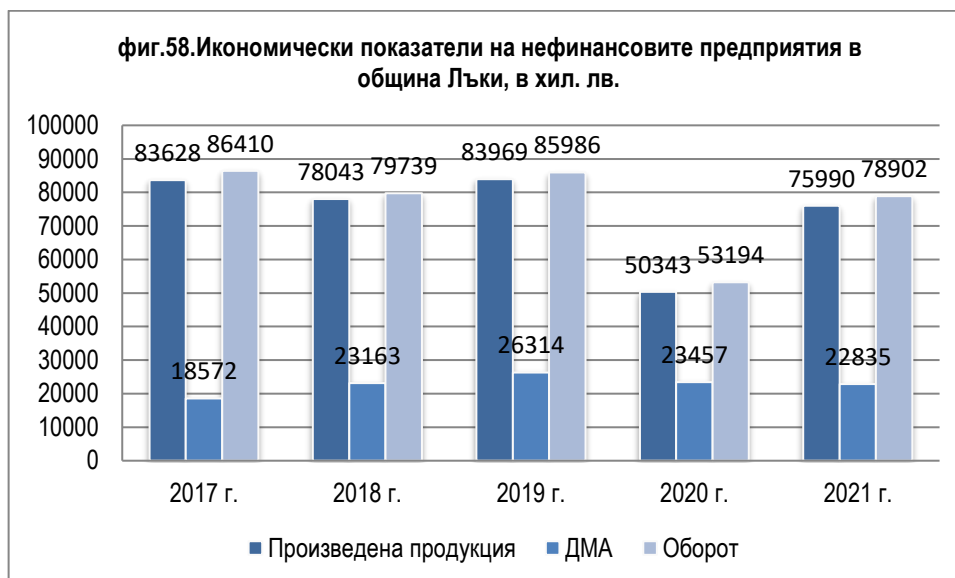

За периода 2017 – 2021 г. се забелязва значително намаление в броя на заетите и наетите в нефинансовите предприятия на територията на общината – съответно с 23% и 25%.

Съгласно данни от дирекция „Бюро по труда“ гр. Асеновград, безработицата на територията на община Лъки намалява в последните години, като към 2023 г. коефициентът на безработица за територията на община Лъки е 4,47% при средно за област Пловдив 4,05%. Най-ниска е безработицата сред по-младото и по-образовано население.

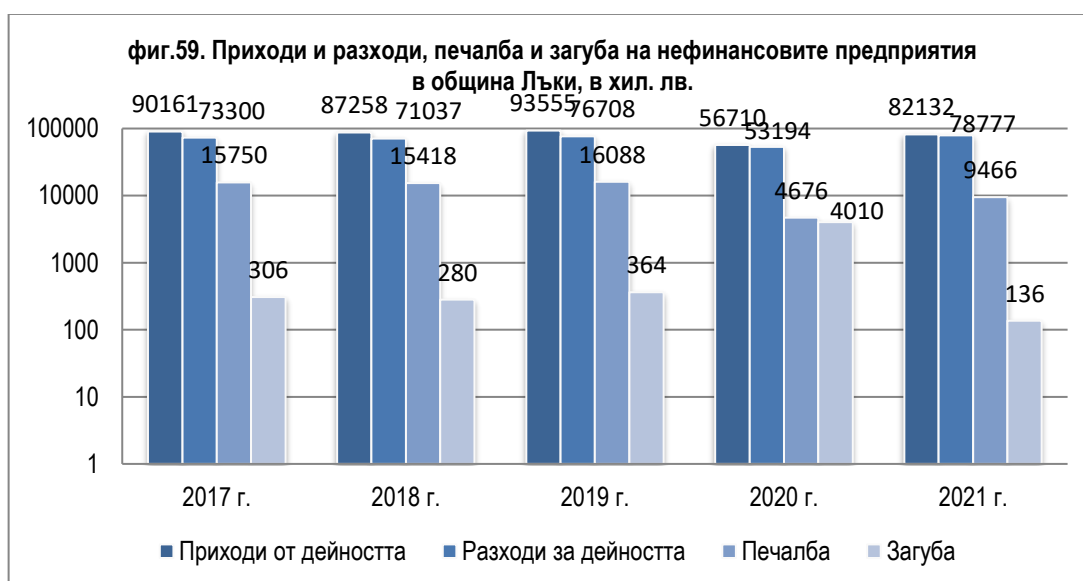

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

За периода 2017 – 2021 г. при нефинансовите предприятия на територията на община Лъки се забелязва намаление при стойността на произведената продукция (с 10%) и при оборота (с 9%). При инвестициите в ДМА има годишни флуктуации, но в края на периода се отчита повишение в сравнение с началото му (с 23%).

Източник: НСИ

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За петгодишният период 2017 – 2021 г. се забелязва намаление на приходите на нефинансовите предприятия, което е с 9%. Разходите се увеличават със 7%. Забелязват намалени приходи и увеличени разходи, което представлява намаляване на икономическите ползи от дейностите на нефинансовите предприятия на територията на община Лъки. За периода печалбите се намаляват с 40% и загубите също се намаляват, но с 56%. Тези данни показват затруднения при развитието на икономиката на територията на община Лъки за периода 2017 – 2021 г.

На фона на представената до тук информация по отношение на нефинансовите предприятия на територията на община Лъки за периода 2017 – 2021 г. не е изненада, че разходите за възнаграждения на работниците намаляват с 16%. Това показва проблеми в икономическата ситуация на територията на община Лъки.

Основните икономически параметри по сектори, съгласно данни на НСИ, са представени в следващата таблица.

Икономически дейности	Предприятия	Произведена продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	Разходи за възнаграждения	ДМА	Добавена стойност	Оборот
-----------------------	-------------	-----------------------	----------------------	---------------------------	----------------------	---------	--------	------------	------------	---------------------------	-----	-------------------	--------

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

	Брой	Хиляди левове						Брой	Хиляди левове					
2017 г.														
ОБЩИНА ЛЪКИ	94	83 628	90 161	86 303	73 300	15 750	306	877	801	12 289	18 572	31 927	86 410	
Селско, горско и рибно стопанство	4	23	..	7	90	..	
Добивна промишленост	7	68 304	71 617	68 063	56 671	13 921	..	379	369	8 268	11 800	24 468	68 065	
Преработваща промишленост	16	10 151	10 965	10 792	9 455	1 364	11	335	326	..	3 403	..	10 897	
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Строителство	-	..	-	-	-	
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	27	2 023	3 710	3 603	3 476	223	-	66	43	313	..	624	3 603	
Транспорт, складиране и пощи	9	1 696	1 735	1 724	1 639	92	..	27	20	138	40	272	1 724	
Хотелиерство и ресторантьорство	17	390	1 052	1 041	1 059	28	35	30	18	101	744	129	1 041	
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	-	-	
Операции с недвижими имоти	-	..	-	
Професионални дейности и научни изследвания	..	-	-	-	-	-	-	..	-	-	..	-	-	
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Хуманно здравеопазване и социална работа	3	171	171	171	90	73	-	6	-	118	171	
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Други дейности	5	212	214	212	234	17	12	98	212	
2018 г.														
ОБЩИНА ЛЪКИ	95	78 043	87 258	79 735	71 037	15 418	280	826	747	11 600	23 163	28 191	79 739	

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Селско, горско и рибно стопанство	5	..	206	201	205	8	64	201
Добивна промишленост	7	63 462	69 771	63 502	55 425	13 575	..	371	360	8 107	14 249	20 852	63 506
Преработваща промишленост	14	8 941	9 930	8 860	8 533	..	62	273	266	..	5 679	..	8 860
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	29	2 086	3 373	3 344	3 165	202	8	65	42	297	..	638	3 344
Транспорт, складиране и пощи	8	1 814	1 826	1 816	1 708	136	..	28	22	160	26	345	1 816
Хотелиерство и ресторантьорство	15	762	1 246	1 230	1 206	44	..	41	24	104	652	469	1 230
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
Операции с недвижими имоти	3	38	38	38	36	38
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	6	212	212	200	213	14	..	16	12	123	200
2019 г.													
ОБЩИНА ЛЪКИ	92	83 969	93 555	85 970	76 708	16 088	364	778	693	12 124	26 314	31 750	85 986
Селско, горско и рибно стопанство	4	7	15	..
Добивна промишленост	7	70 115	76 454	69 762	60 891	14 634	..	357	346	8 669	17 795	24 911	69 777
Преработваща промишленост	14	8 489	9 403	8 605	8 598	243	231	..	5 158	4 909	8 605
Производство и разпределение на

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива													
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	..	981	981	981	846	122	-	..	-	310	981
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	28	978	130	..	71	47	290	211	551	..
Транспорт, складиране и пощи	7	1 634	1 644	1 634	1 509	137	..	21	15	114	..	286	1 634
Хотелиерство и ресторантьорство	15	841	1 434	1 399	1 355	90	..	39	23	143	717	274	1 399
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
Операции с недвижими имоти
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	3	211	211	210	91	109	-	5	153	210
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	6	211	213	200	189	23	-	14	9	87	..	134	200
2020 г.													
ОБЩИНА ЛЪКИ	88	50 343	56 710	53 194	55 697	4 676	4 010	705	622	9 453	23 457	17 181	53 194
Селско, горско и рибно стопанство	3	..	294	-	6
Добивна промишленост	7	36 010	38 647	36 422	39 306	..	3 913	334	323	6 384	..	10 260	36 422
Преработваща промишленост	14	9 924	11 071	10 007	10 073	936	..	228	220	2 388	..	5 127	10 007
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

отпадъци и възстановяване													
Строителство
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	28	762	151	19	66	38	312	215	534	..
Транспорт, складиране и пощи	7	1 205	1 226	1 205	1 221	16	133	1 205
Хотелиерство и ресторантьорство	13	881	945	898	661	250	..	23	10	80	743	410	898
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
Операции с недвижими имоти
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	3	245	245	245	99	132	-	5	184	245
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	6	198	198	185	186	20	..	12	6	75	..	104	185
2021 г.													
ОБЩИНА ЛЪКИ	89	75 990	82 132	78 777	72 078	9 466	136	678	599	10 358	22 835	23 948	78 902
Селско, горско и рибно стопанство	3	23	-	6
Добивна промишленост	7	61 411	63 224	61 154	55 236	7 493	..	326	314	7 065	15 457	17 673	61 154
Преработваща промишленост	14	9 773	11 121	10 086	10 131	976	90	210	204	2 549	..	4 273	10 211
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	31	877	169	..	67	39	298	249	484	..

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Транспорт, складиране и пощи	7	1 320	1 324	1 282	1 186	133	-	20	14	141	..	325	1 282
Хотелиерство и ресторантьорство	12	980	257	..	23	9	102	769	390	..
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения
Операции с недвижими имоти
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Административни и спомагателни дейности
Образование	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	3	288	288	288	104	165	-	5	229	288
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Други дейности	5	216	253	216	226	27	-	10	99	216

От представената информация е видно, че най-големия брой предприятия са в сектора на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – около 35% от общия брой предприятия през 2021 г. Следващи по дял са предприятията в секторите преработвателна промишленост (16%) и хотелиерство и ресторантьорство (13%). В сектора на селското, горското и рибното стопанство работят едва 3% от предприятията на територията на община Баните.

С най-голям обем произведена продукция е сектора на добивната промишленост – 61 411 000 лв. за 2021 г., което е 81% от произведената продукция на предприятията от всички останали сектори. В този сектор е и най-големият финансов оборот – 78% от общия оборот на всички сектори. Най-големите инвестиции в ДМА са в същия сектор – 15 457 000 лв. или 68% от инвестициите в ДМА на всички останали сектори от територията на община Лъки.

По брой заети и наети лица води отново секторът на добивната промишленост със съответно 48% и 52% от заетите във всички сектори на територията на общината. По тези показатели следва секторът на преработващата промишленост със съответно 31% и 34%. На трето място се нарежда секторът на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети със съответно 10% и 7% от заетите във всички сектори на територията на общината.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспя – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Средната брутна годишна заплата на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Лъки бележи ръст и спад за периода 2017 – 2021 г., като все пак в последната година от разглеждания период е по-висока от началната година с близо 16%.

Данни от НСИ относно средните брутни годишни заплати на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Лъки са предоставени в следната таблица.

Икономически дейности (A21)	Общо, лв.	Обществен сектор	Частен сектор
2017 година			
Община Лъки	13 307	9 754	14 209
Селско, горско и рибно стопанство
Добивна промишленост	20 272	-	20 272
Преработваща промишленост	9 489	-	9 489
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	-	..
Строителство	..	-	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7 413	-	7 413
Транспорт, складиране и пощи	6 322	-	6 322
Хотелиерство и ресторантьорство	5 181	-	5 181

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..
Финансови и застрахователни дейности	..	-	..
Операции с недвижими имоти	..	-	..
Професионални дейности и научни изследвания	..	-	..
Административни и спомагателни дейности	-
Държавно управление	-
Образование	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	7 573	..	7 362
Култура, спорт и развлечения	-
Други дейности	6 353	..	4 002
2018 година			
Община Лъки	14 004	10 569	14 922
Селско, горско и рибно стопанство
Добивна промишленост	20 789	-	20 789
Преработваща промишленост	10 142	-	10 142
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	-	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	6 986	-	6 986
Транспорт, складиране и пощи	7 241	-	7 241
Хотелиерство и ресторантьорство	4 671	-	4 671
Операции с недвижими имоти	..	-	..
Административни и спомагателни дейности	-
Държавно управление	-
Образование	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	8 326
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	6 603	..	5 457
2019 година			
Община Лъки	15 428	11 323	16 579
Селско, горско и рибно стопанство	9 029
Добивна промишленост	23 380	-	23 380
Преработваща промишленост	10 995	-	10 995
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	-	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-
Строителство	..	-	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	6 294	-	6 294
Транспорт, складиране и пощи	7 237	-	7 237
Хотелиерство и ресторантьорство	6 137	-	6 137
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..
Финансови и застрахователни дейности	..	-	..
Операции с недвижими имоти	..	-	..

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-
Държавно управление	-
Образование	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	8 777
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	7 043	..	5 659
2020 година			
Община Лъки	14 026	12 325	14 527
Селско, горско и рибно стопанство
Добивна промишленост	18 491	-	18 491
Преработваща промишленост	10 792	-	10 792
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	-	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-
Строителство	..	-	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7 816	-	7 816
Транспорт, складиране и пощи	..	-	..
Хотелиерство и ресторантьорство	6 587	-	6 587
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..
Финансови и застрахователни дейности	..	-	..
Операции с недвижими имоти	..	-	..
Професионални дейности и научни изследвания	-	-	-
Административни и спомагателни дейности	-
Държавно управление	-
Образование	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	10 542
Култура, спорт и развлечения
Други дейности	7 668	..	6 921
2021 година			
Община Лъки	15 405	13 703	15 942
Селско, горско и рибно стопанство
Добивна промишленост	20 760	-	20 760
Преработваща промишленост	11 511	-	11 511
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	..	-	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-
Строителство	..	-	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7 498	-	7 498
Транспорт, складиране и пощи	8 841	-	8 841
Хотелиерство и ресторантьорство	8 243	-	8 243
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	-	..

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Финансови и застрахователни дейности			-	
Операции с недвижими имоти		..	-	..
Професионални дейности и научни изследвания			-	-
Административни и спомагателни дейности	
Държавно управление		
Образование		
Хуманно здравеопазване и социална работа		10 954	11 004	..
Култура, спорт и развлечения		
Други дейности		7 845	..	7 156

Предвид географското разположение и климатичните и природни дадености на територията на община Лъки, селското стопанство не е така развито.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ Пловдив към 2022 г. земеделските земи в община Лъки възлизат на 4112 ха, като от тях 3270,1 ха са ливади и пасища (80%) и 828,4 ха (близо 20%) са ниви, които се обработват или са изоставени. Площите с трайни насаждения са едва 13,5 ха, което е по-малко от 1% от общите площи.

След 2019 г. не се наблюдават насаждения от овес, фуражен грах, фасул, шарен слънчоглед, памук, ориз и градински грах.

За периода 2017 – 2022 г. има картофови насаждения, информацията за които е представена в следната таблица.

Година	Засети (ха)	Реколтирани (ха)	Среден добив (кг/ха)
2017 г.	36	36	6 940
2018 г.	36	36	6 940
2019 г.	10	10	9 000
2020 г.	10	10	1300
2021 г.	18	18	12500
2022 г.	18	18	12 000

Източник: ОД „Земеделие“ Пловдив

Делът на засетите с картофи площи е намалял два пъти за периода 2017 – 2022 г., но пък следният добив от ха се е увеличил също приблизително с два

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

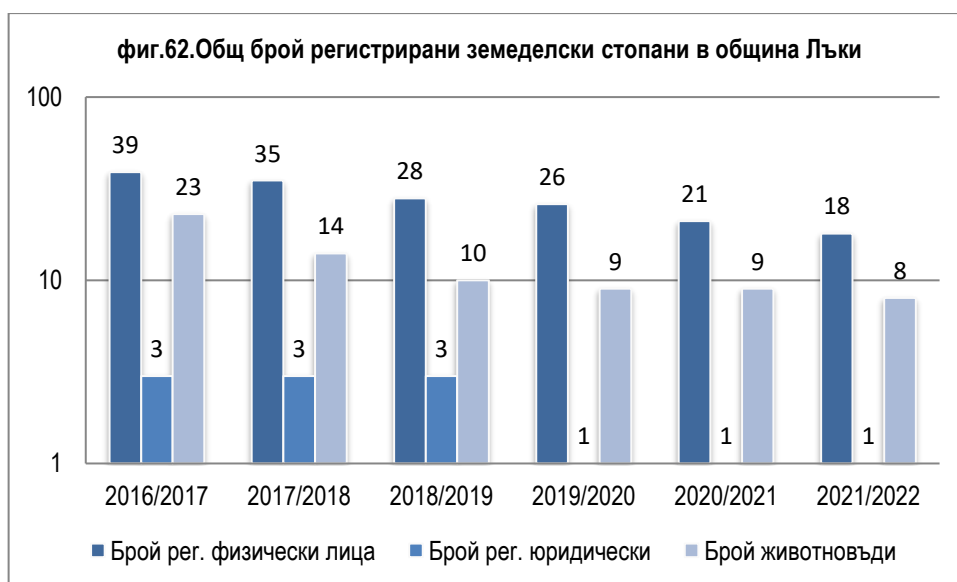

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

пъти. Като цяло обемът на произвежданата продукция е почти не променен за разглеждания период.

От овощните култури на територията на общината има сливи и орехи, но площите, които заемат са пренебрежимо малки (2,7 дка за сливи и 1 дка за орехи). В последните години 2021 г. и 2022 г. са засети и 3,2 ха с малини, чийто добив от 313 кг/ха през 2021 г. е скочил на 1625 кг/ха през 2022 г.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ Пловдив за 2021/2022 г. на територията има 27 регистрирани земеделски производители, от които 18 са физически лица, 1 юридическо лице и 8 са животновъди.

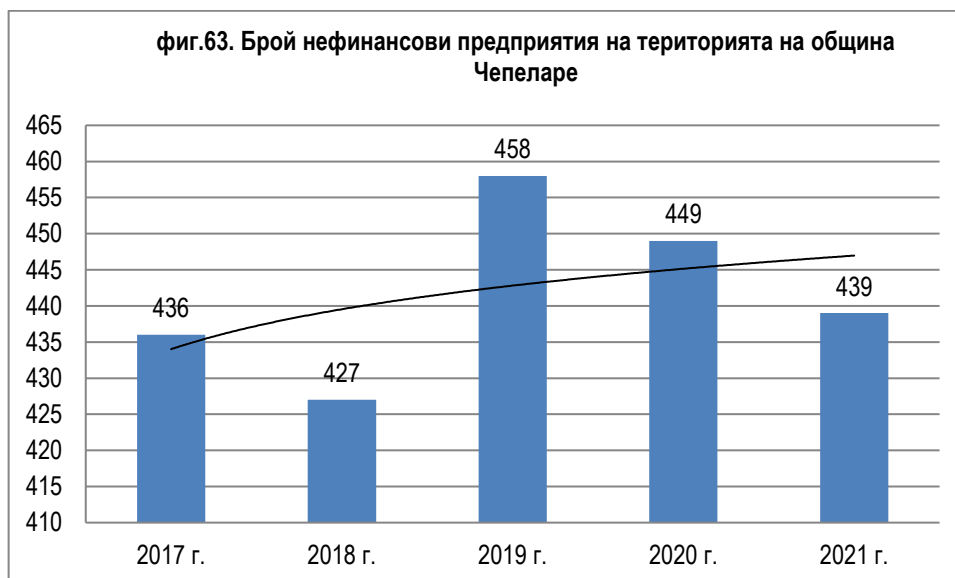
Източник: ОД „Земеделие“ Пловдив

От представената информация е видно, че броят на земеделските производители постоянно намалява, като за разглеждания период той се е редуцирал с 60%.

На територията на община **Чепеларе** основните икономически активни предприятия са микро предприятията с персонал до 9 души включително и малките предприятия с персонал до 49 души включително, като липсват големи предприятия. Към 2021 г. са налични 408 микро и 26 малки (с персонал от 10 до 49 души) предприятия.

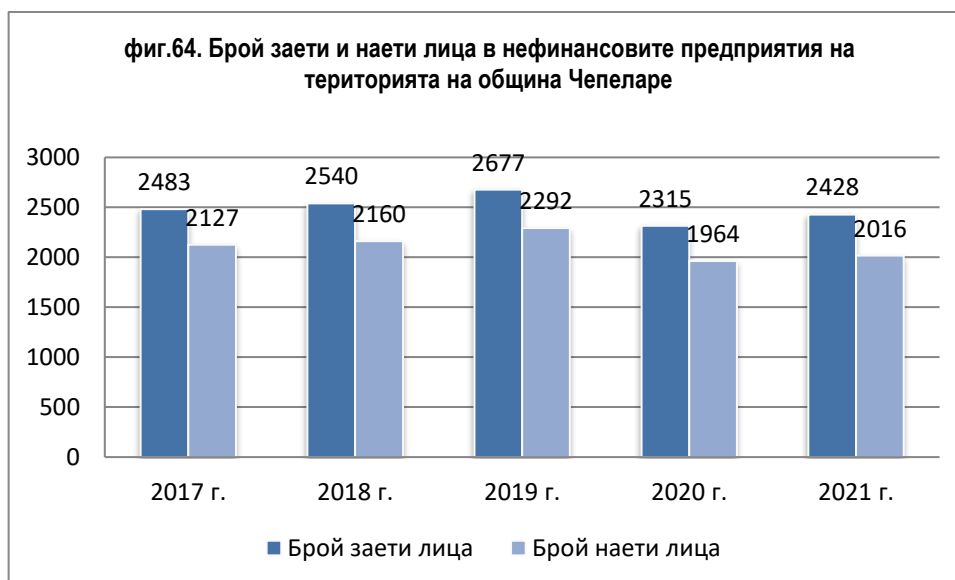

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

За периода 2017 – 2021 г. се забелязва увеличение (през 2019 г.) и след това плавно намаление на броя на нефинансовите предприятия на територията на община Чепеларе, което говори за флуктуации в техния брой.

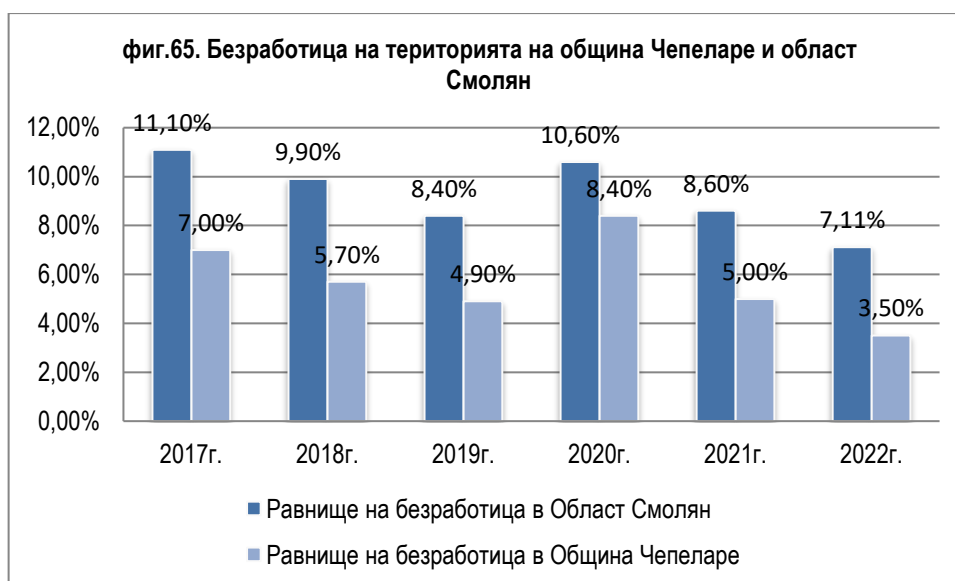

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За периода 2017 – 2021 г. се забелязва незначително намаление в броя на заетите и наетите в нефинансовите предприятия на територията на общината – съответно с 2% и 5%.

Източник: НСИ

Безработните лица на територията на община Чепеларе са по-малко като дял от средните стойности за област Смолян. Данни от НСИ относно броя на безработните лица по възраст и по образование, както и по продължителност на периода на безработица са представени в долната таблица.

Безработни лица от Община Чепеларе в периода от 2017-2022г.	2017г.	2018г.	2019г.	2020г.	2021г.	2022г.
Безр. лица до 29г. със висше образование	2	2	1	1	1	0
Безр. лица до 29г. със средно образование	13	9	6	8	8	6
Безр. лица до 29г. с основно образование	2	4	2	1	0	1
Безр. лица до 29г. с начално и по - ниско образование	1	1	1	1	0	0
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с висше образование	4	4	8	3	5	4
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст със средно образование	103	85	77	80	65	50
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с основно образование	34	26	21	22	21	17
Безр. лица от 30г. до 54г. възраст с начално и по - ниско образование	14	14	10	12	9	8
Безр. лица над 54г. възраст с висше образование	5	3	3	5	3	1
Безр. лица над 54г. възраст със средно образование	80	67	67	79	71	48

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

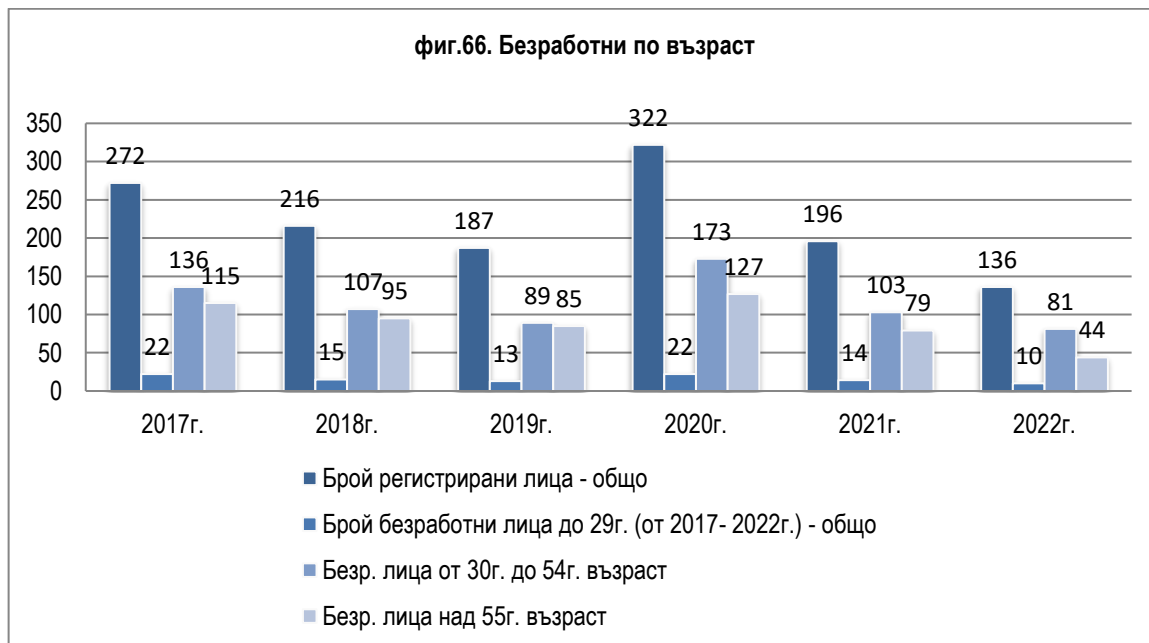
Безр. лица над 54г. възраст с основно образование	35	21	24	26	28	24
Безр. лица над 54г. възраст с начално и по - ниско образование	11	12	11	17	9	9
Безр. лица до 19г. (от 2017- 2022г.) – общо	1	4	2	1	1	0
Безр. лица до 19г с висше образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица до 19г със средно образование	1	1	1	0	1	0
Безр. лица до 19г. с основно образование	1	2	1	0	0	0
Безр. лица до 19г. с начално и по - ниско образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 20 до 24г. (от 2017- 2022г.) - общо	7	2	11	5	4	3
Безр. лица от 20 до 24г. с висше образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 20 до 24г. със средно образование	4	2	1	4	2	3
Безр. лица от 20 до 24г. с основно образование	1	0	1	0	0	1
Безр. лица от 20 до 24г. с начално и по - ниско образование	0	0	0	0	0	0
Безр. лица от 25 до 29г. (от 2017- 2022г.) - общо	10	8	6	5	4	4
Безр. лица от 25 до 29г. с висше образование	2	2	1	1	1	0
Безр. лица от 25 до 29г. със средно образование	8	5	4	3	3	4
Безр. лица от 25 до 29г. с основно образование	1	1	0	1	0	0
Безр. лица от 25 до 29г. с начално и по - ниско образование	0	1	1	1	0	0
Продължително безработни лица (от 2017- 2022г.)	165	115	98	97	74	65
ПБЛ до 19 г. вкл.	0	1	1	0	0	0
ПБЛ от 20 до 24 г. вкл.	2	1	0	0	0	0
ПБЛ от 25 до 29 г. вкл.	2	0	0	0	0	0
ПБЛ от 30 до 34 г. вкл.	4	1	2	1	2	1
ПБЛ от 35 до 39 г. вкл.	12	9	5	4	3	2
ПБЛ от 40 до 44 г. вкл.	14	8	9	9	7	7
ПБЛ от 45 до 49 г. вкл.	24	16	13	9	6	5
ПБЛ от 50 до 54 г. вкл.	34	22	15	17	17	15
ПБЛ над 55 г. вкл.	76	57	53	57	38	35
ПБЛ с висше образование	4	1	1	2	2	1
ПБЛ със средно образование	106	72	60	63	52	42
ПБЛ с основно образование	40	27	27	22	19	15
ПБЛ с начално и по - ниско образование	10	16	11	11	3	8

От представената в таблицата информация, както и при другите общини, се вижда, че най-малко са безработните в по-млада възраст и с по-висока образователна степен.

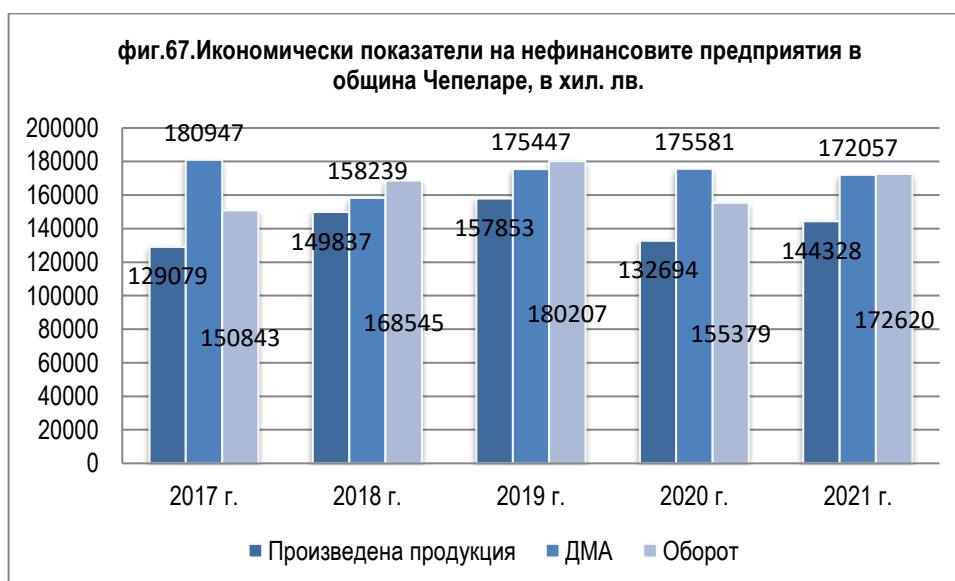
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За периода 2017 – 2022 г. броят на безработните лица на територията на община Чепеларе постоянно намалява, което се дължи отчасти на намаляването на населението на територията на общината, както и на недостига на работна ръка за бизнеса.

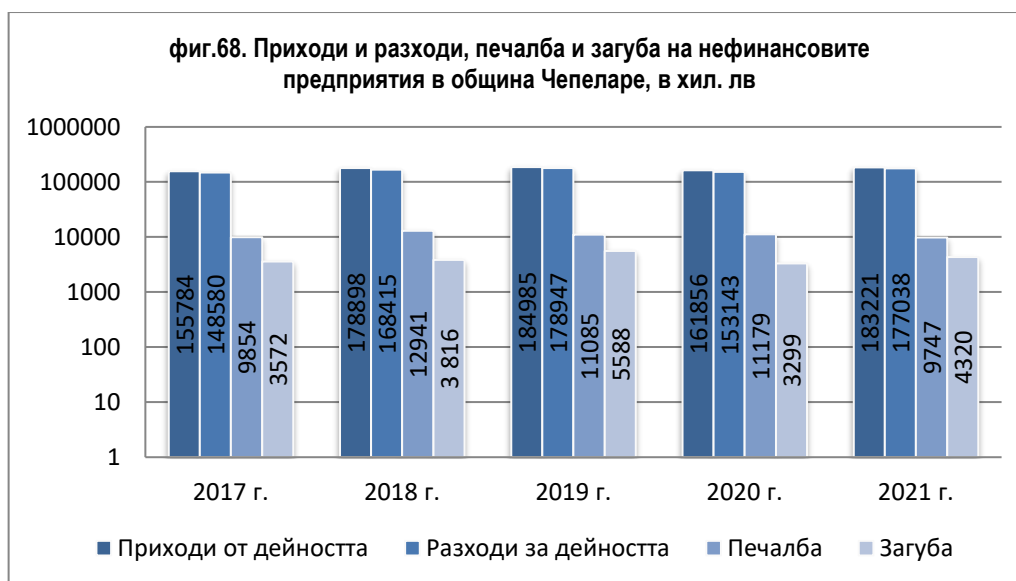
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

През периода 2017 – 2021 г. се забелязва повишение на стойността на произведената продукция с 12% и на оборота с почти 14%. При ДМА се забелязва намаление с 5%.

Източник: НСИ

За петгодишният период 2017 – 2021 г. се забелязва увеличение на приходите от дейността на нефинансовите предприятия, която е с 18%. Разходите от дейността също се увеличават с приблизително същата стойност – 19%. За разглеждания период печалбите намаляват с 1%, докато загубите се увеличават с 21%. Тези данни показват, че въпреки увеличената икономическа стойност на производството разходите и загубите остават високи и това се отразява негативно на печалбите и на икономическата ситуация като цяло. Цитираните данни показват необходимост от въвеждането на иновации в икономиката на територията на община Чепеларе, чрез които да се минимизират икономическите разходи и загуби за сметка на печалбите.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Въпреки големите разходи и загуби на територията на община Чепеларе за периода 2017 – 2021 г. се забелязва значително увеличение на разходите за възнаграждения – те са нараснали с 38%.

Основните икономически параметри по сектори, съгласно данни на НСИ, са представени в следващата таблица.

Икономически дейности	Предприятия	Произведен продукция	Приходи от дейността	Нетни приходи от продажби	Разходи за дейността	Печалба	Загуба	Заети лица	Наети лица	Разходи за възнаграждения	ДМА	Добавен стойност по факторни разходи	Оборот
	Брой	Хиляди левове						Брой		Хиляди левове			
2017 г.													
ОБЩИНА Чепеларе	436	129 079	155 784	150 019	148 580	9 854	3 572	2 483	2 127	19 916	180 947	42 669	150 843
Селско, горско и рибно стопанство	63	11 350	12324	11649	11 168	1 202	128	242	180	1380	3676	3029	11843
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	31	78 840	80 022	78 538	74 193	5 462	257	848	825	10 368	32 050	23 137	79 144
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на	4	39	88	39	109	4	25	4	1	3	1100	41	39

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

газообразни горива													
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	14	1 719	1 748	1 609	1 656	148	69	45	34	229	545	571	1 609
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	122	5 247	21 798	21 430	20 973	987	251	285	181	1 377	17 380	3 004	21 430
Транспорт, складиране и пощи	15	1 331	1 551	1 546	1 422	135	18	29	16	136	213	368	1 546
Хотелиерство и ресторантьорство	98	15 108	20 799	18 931	20 334	1 350	942	632	555	3 215	43 005	4 469	18 931
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5	281	310	309	275	41	9	8	5	34	460	120	309
Операции с недвижими имоти	15	267	1 091	663	1 247	145	455	14	5	63	7 156	-115	663
Професионални дейности и научни изследвания	21	400	425	417	369	84	33	38	28	111	752	256	417
Административни и спомагателни дейности	11	745	803	709	790	28	19	50	42	254	294	372	733
Образование	3	14	14	14	9	6	1	3	-	3	-	8	14
Хуманно здравеопазване и социална работа	12	508	508	508	293	194	-	19	8	51	9	295	508
Култура, спорт и развлечения	13	13 143	14 215	13 569	15 675	46	136	258	247	2 690	74 290	7 090	13 569
Други дейности	9	87	88	88	67	22	1	8	-	2	17	24	88
2018 г.													
ОБЩИНА Чепеларе	427	149 837	178 898	167 463	168 415	12 941	3 816	2 540	2 160	23 474	158 239	52 668	168 545
Селско, горско и рибно стопанство	59	11 399	12 996	12 151	12 048	1 030	156	218	158	1 475	3 757	2 842	12 442
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	34	92 342	95 062	91 345	88 067	6 692	400	970	928	12 796	31 481	27 505	92 131
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		274	307	274	350	4	47	8	4	32	3 306	211	274
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

отпадъци и възстановяване													
Строителство	14	703	713	685	688	134	123	27	15	146	185	209	685
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	114	4 077	21 102	20 681	20 198	1066	253	244	139	1015	2 044	2 578	20 683
Транспорт, складиране и пощи	15	1734	2 132	2 116	1945	192	22	23	12	133	195	411	2 116
Хотелиерство и ресторантьорство	96	20 941	25 166	21634	23 861	2 457	1 214	606	529	3 934	36 611	8 315	21634
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5	264	291	252	321	23	56	9	5	38	367	50	252
Операции с недвижими имоти	14	452	933	690	1 266	200	544	12	5	86	6126	322	690
Професионални дейности и научни изследвания	23	476	504	480	412	129	41	41	25	116	763	288	480
Административни и спомагателни дейности	12	1 148	2 841	1072	2148	694	65	54	45	394	334	-382	1072
Образование		10	10	10	9	1	0	2	1	3	0	5	10
Хуманно здравеопазване и социална работа	12	521	521	521	322	181	0	20	8	61	24	301	521
Култура, спорт и развлечения	11	15 242	16 027	15 259	16 548	70	888	288	277	3191	73 022	9 883	15 262
Други дейности	12	254	293	293	232	68	7	18	9	54	24	130	293
2019 г.													
ОБЩИНА Чепеларе	458	157 853	184 985	179 242	178 947	11 085	5 588	2 677	2 292	26 369	175 447	55 048	180 207
Селско, горско и рибно стопанство	57	10 216	11018	10 003	10 344	985	365	220	144	1469	3 407	2 850	10 166
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	32	94 656	96 450	94 984	92 463	3 857	296	101 7	988	13 934	33 199	25 246	95 783
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	5	306	339	304	409	3	73	8	4	36	3 058	233	304
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	8	1 163	1165	1 164	978	171	2	24	17	136	170	370	1 164
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	129	6 107	24 445	23 964	22 683	1 789	166	301	185	1477	2 651	3849	23967

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Транспорт, складиране и пощи	13	1204	1234	1 214	1068	188	41	17	8	63	359	253	1214
Хотелиерство и ресторантьорство	102	21431	25 921	24 350	28 254	1 711	4 126	599	530	4 487	32 721	8887	24350
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения		172	227	201	195	28	0	6	3	22	77	52	201
Операции с недвижими имоти	24	492	981	816	1345	31	398	11	6	75	8 102	232	816
Професионални дейности и научни изследвания	23	494	508	490	412	122	31	38	21	160	48	293	490
Административни и спомагателни дейности	11	2 068	2 242	2 035	1966	290	47	105	97	674	338	1172	2035
Образование		32	32	32	29	3	0	2	1	8	0	13	32
Хуманно здравеопазване и социална работа	16	754	754	753	378	336	1	21	7	75	25	488	753
Култура, спорт и развлечения	15	18 414	19 282	18 548	18 085	1497	15	281	267	3 660	91 240	10940	18548
Други дейности	17	344	387	384	338	74	27	27	14	93	52	170	384
2020 г.													
ОБЩИНА Чепеларе	449	132 694	161856	154 247	153 143	11 179	329 9	231 5	196 4	23411	17558 1	51360	15537 9
Селско, горско и рибно стопанство	58	9 709	10 604	9 438	10 079	817	343	201	135	1454	5032	2939	9841
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	30	78 631	79 991	78 996	76 286	3 874	592	870	847	11514	31647	22318	79701
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	4	273	306	273	421	3	118	8	4	42	2 802	196	273
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	7	656	660	643	532	126	12	18	11	112	16	280	643
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	129	5 825	25 930	25 271	25 050	1284	512	290	191	1646	2 165	3 271	25 278
Транспорт, складиране и пощи	12	1088	1088	1000	883	195	0	17	7	77	83	313	1000
Хотелиерство и ресторантьорство	94	16 434	20 365	18 338	19 785	1 596	111 3	448	383	3 635	32 816	7 063	18 338
Създаване и разпространение		161	193	165	226	9	43	7	5	47	42	8	165

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

на информация и творчески продукти; далекосъобщения													
Операции с недвижими имоти	31	582	934	730	1249	69	385	16	8	108	9 607	246	730
Професионални дейности и научни изследвания	23	662	814	644	738	169	100	42	25	248	125	449	644
Административни и спомагателни дейности	10	2 158	2 193	1971	1919	304	62	102	91	797	872	1381	1988
Образование		43	43	43	39	4	0	2	1	11	0	18	43
Хуманно здравеопазване и социална работа	14	681	681	670	359	297	0	19	7	76	82	446	670
Култура, спорт и развлечения	15	15 525	17 737	15 762	15 321	2 370	14	258	241	3 583	90 255	12 284	15 762
Други дейности	17	266	317	303	256	62	5	17	8	61	37	148	303
2021 г.													
ОБЩИНА Чепеларе	439	144 328	183221	169259	177038	9747	432 0	242 6	201 6	27413	17205 7	44650	17262 0
Селско, горско и рибно стопанство	60	10 980	12213	10328	11851	784	477	212	134	1585	4655	2725	11409
Добивна промишленост	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	25	83 771	88138	84081	85295	2710	162	848	824	12902	32106	21616	86358
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		378	463	378	439	55	31	10	5	46	2585	267	378
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Строителство	10	1609	2136	1973	2176	163	221	23	15	125	93	-391	1973
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	126	6 615	28188	27940	26768	1445	136	292	181	1671	2162	3887	27940
Транспорт, складиране и пощи	12	851	890	876	694	194	16	14	3	29	115	237	878
Хотелиерство и ресторантьорство	92	19 717	26328	22150	24788	2119	711	554	482	5330	31466	6797	22150
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	5	367	429	419	442	27	44	10	6	63	106	96	420
Операции с недвижими имоти	23	-1 240	1829	1290	3636	194	201 5	17	6	108	9268	-3264	1290

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Професионални дейности и научни изследвания	22	735	795	730	672	146	33	37	24	202	357	397	730
Административни и спомагателни дейности	11	2004	2380	2005	2763	31	419	89	80	1112	1557	675	2005
Образование		23	23	23	21	2	0	1	0	6	0	10	23
Хуманно здравеопазване и социална работа	14	857	869	857	545	325	23	18	6	59	117	425	857
Култура, спорт и развлечения	16	17 335	18183	15852	16647	1490	24	285	243	4109	87447	11023	15852
Други дейности	16	326	357	357	301	62	8	18	7	66	23	150	357

От представената информация е видно, че най-големия брой предприятия е в сектора на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети – около 29% от общия брой предприятия през 2021 г. Следващи по дял са предприятията в секторите хотелиерство и ресторантьорство (21%) и земеделие (14%). В сектора на образованието работят под 1% от предприятията на територията на община Чепеларе.

С най-голям обем произведена продукция е сектора на преработвателната промишленост – 83 771 000 лв. за 2021 г., което е 58% от произведената продукция на предприятията от всички останали сектори. В този сектор е и най-големият финансов оборот – 50% от общия оборот на всички сектори. Най-големите инвестиции в ДМА са в сектора култура, спорт и развлечения – 87 447 000 лв. или 51% от инвестициите в ДМА на всички останали сектори от територията на община Чепеларе.

По брой заети и наети лица води отново секторът на преработвателната промишленост със съответно 35% и 41% от заетите във всички сектори на територията на общината. По тези показатели следва секторът на хотелиерството и ресторантьорството със съответно 23% и 24%. На трето място се нарежда секторът на търговията и ремонта на автомобили и мотоциклети със съответно 12% и 9% от заетите във всички сектори на територията на общината.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Средната брутна годишна заплата на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Чепеларе бележи ръст от 40% за периода 2017 – 2021 г.

Данни от НСИ относно средните брутни годишни заплати на наетите лица в различните икономически сектори на територията на община Чепеларе са предоставени в следната таблица.

Икономически дейности	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.	2021 г.	Изменени е
ОБЩИНА Чепеларе	9642	10815	11288	12067	13452	+40%
Селско, горско и рибно стопанство	8448	10208	10499	10963	12367	+46%
Добивна промишленост						
Преработваща промишленост	12607	13807	14152	14098	15595	+24%
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива		18876	22078	27548	30112	+60%
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване						
Строителство	5633	8064	6865	7019	6835	+21%

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	7181	7227	7369	7487	8901	+24%
Транспорт, складиране и пощи	7109	8251	7397	9417	9250	+30%
Хотелиерство и ресторантьорство	6558	7241	8177	9085	10504	+60%
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	6294	7203				+14%
Финансови и застрахователни дейности					8976	
Операции с недвижими имоти	10492	12512	10028	12839	13455	+28%
Професионални дейности и научни изследвания	5108	5052	7510	8140	8621	+69%
Административни и спомагателни дейности	5349	5641	6921			+29%
Държавно управление						
Образование	10847	11785	12902	15150	17381	+60%
Хуманно здравеопазване и социална работа	7261	7088	7832	9125	10203	+41%
Култура, спорт и развлечения						
Други дейности	9012	7359	7639	9339	9512	+06%

Селското и горското стопанство са добре развити на територията на община Чепеларе.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ гр. Смолян балансът на земеделските земи за община Чепеларе, според начина на трайно ползване, е както следва:

Начин на трайно ползване	Дка
Ниви	36 401
Пасища, мери и ливади	46 556
Трайни насаждения	14 884
Друг вид земеделска земя	328

Поради географското разположение и високопланинския климат за община Чепеларе сектор земеделие е ограничен. Основната земеделска култура, която се отглежда в района, са картофите. Те осигуряват минимален доход на производителите, тъй като производството им е разпокъсано, трудно се обработват машинно, себестойността на продукцията е висока, а пазарът е наситен с вносна и по-евтина стока, която конкурира местното производство и

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспя – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

възпрепятства неговата пазарна реализация. В районите около селата Хвойна и Павелско е възможно отглеждането на етерично–маслени култури като лавандула, мента и всички видове овощни дървета.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ гр. Смолян, основните отглеждани култури и съответно получените средни добиви от тях, на територията на община Чепеларе за периода 2017 – 2022 година са:

Година/ Култура (дка)	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Пипер	5	5	5	4	-	-
Домати	5	5	5	5	-	-
Картофи	800	800	700	700	500	500
Фасул	22	22	20	-	-	-
Градински грах	20	20	20	-	-	-
Орехи	-	-	-	-	14	14
Ябълки	30	30	30	1	1	0,5
Сливи	-	-	-	17	18	12
Ягоди	5	5	5	5	-	-
Малини	5	5	5	5	-	-
Лозя винени сортове	-	-	-	1	-	-
Череши	-	-	-	19	12	10

Средните добиви от основните култури са както следва:

Година/ Среден добив кг/дка	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Пипер	400	400	500	212	-	-
Домати	400	350	700	360	-	-
Картофи	1800	900	2000	2500	1500	1900
Фасул	105	150	105	-	-	-
Градински грах	70	100	100	-	-	-
Орехи	-	-	-	-	-	-
Ябълки	100	200	400	300	500	200
Сливи	-	-	-	310	600	600
Ягоди	500	500	500	400	-	-
Малини	600	600	400	300	-	-
Череши	-	-	-	361	625	600
Лозя винени сортове	-	-	-	300	-	-

От представената информация се вижда, че добивите от единица площ на основните отглеждани култури се запазват сравнително идентични за периода

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

2017 – 2022 г., като разликите се дължат предимно на природни и климатични фактори.

Териториалното разположение на общината е предпоставка за развитие на животновъдството, като важни отрасли са говедовъдство, овцевъдство и пчеларство. Главните фактори, които определят развитието и концентрацията на животновъдството в общината и региона са: пазарът за животни и животновъдни продукти, фуражната база, икономическата политика на държавата, квалификацията на работната сила, създадените условия за развитие на частния сектор и др.

В с. Забърдо функционира ферма с предмет на дейност производство и търговия с мляко и млечни продукти. В кравефермата има 550 глави елитни говеда от породите Холщайн, Редхолщайн и Монбелиард. Мандрата е разположена на 1150 м. надморска височина в родопското село Забърдо – недалеч от природния феномен “Чудни мостове”.

В с. Богутево функционира ферма за производство и търговия на козе мляко. В нея се отглеждат млеконадойни кози и мъжки екземпляри за възпроизводство от породата саан. Най-голямата козеферма в България на площ 1500 кв. м. Инвестиция, която допринася и за популяризиране на туристическата марка "Чепеларе – зеленото сърце на България", където се произвеждат екологично чисти продукти.

По данни на Областна дирекция „Земеделие“ гр. Смолян, основни отглеждани видове селскостопански животни в община Чепеларе за периода от 2017 г. до 2022 г. са:

Вид/Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Промяна
Говеда - общо	740	700	749	732	717	793	+7%
в т.ч. крави	450	420	445	573	489	543	+21%
Овце – общо	7100	6800	6592	6445	5491	5024	-29%
в т.ч. овце – майки	5949	6300	5998	5460	4649	4044	-32%
Кози – общо	192	183	419	356	331	267	+39%

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В т.ч. кози – майки	185	177	315	311	269	202	+9%
Птици – общо	1000	950	1400	1400	1140	1200	+20%
В т.ч. кокошки носачки	940	890	1200	1200	1000	1050	+12%
Пчелни семейства	200	246	296	305	234	272	+36%
Зайци – общо	250	240	240	240	0	0	-4%
В т.ч. зайкини-майки	65	65	65	65	0	0	Без изменение
Еднокопитни	49	60	66	59	61	63	+29%

За периода се забелязва намаление в броя на овцете (с 29%), като при повечето от останалите видове животни се наблюдава увеличение на броя.

Други важни представители на сектора са:

1. “Ниагара Фунги – Илия Илиев“ ЕООД с управител Илия Илиев, гр.Чепеларе. Обект за изкупуване на диворастящи гъби и горски плодове.

2. “Краси -70“ ЕООД с управител Красимир Хаджиев, гр. Чепеларе. Селскостопански животни – млечно и месодайно направление.

3. “БМК – Чепеларе ООД“ с управител Димитър Калфов, гр. Чепеларе. Животновъдство, производство и търговия с мляко и млечни продукти, месо и месни продукти.

4. “Кей Фарм“ ЕООД с управител Асен Калайджиев, с. Павелско, общ. Чепеларе. Селскостопански животни – млечно и месодайно направление.

5. „Петро – С“ ООД с управител Дарина Шишкова, гр. Смолян. Селскостопански животни – млечно и месодайно направление.

6. Валери Странджалиев – земеделски производител с. Хвойна, община Чепеларе. Обект за диворастящи гъби и горски плодове.

7. Васил Учиков – земеделски производител, гр. Чепеларе. Картофо производител.

8. Антим Синапов – земеделски производител, гр. Чепеларе. Картофо производител.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

9. Иван Марков – козе ферма с. Богутево, общ. Чепеларе. Животновъдство, производство и търговия с мляко и млечни продукти, месо и месни продукти.

10. „Сладката Мария“ с. Орехово, общ. Чепеларе. Производство на сладко и диви плодове.

11. „Скорпион 21“ ООД с. Забърдо, общ. Чепеларе. Млечно направление.

12. Илия Къдрински – земеделски производител с. Павелско, общ. Чепеларе. Селскостопански животни – млечно и месодайно направление.

13. Красимир Кузманов с. Орехово, общ. Чепеларе. Отглежда къпини и тайбери и производител на вино.

Пчеларството на територията на общината е развито. Според регистъра за броя на пчелините в България, в община Чепеларе съществуват 46 броя пчелари, които отглеждат 485 пчелина. Благоприятните климатични условия в района са предпоставка за разрастване на пчеларството в бъдеще.

За периода 2017 – 2022 година в община Чепеларе са регистрирани следния брой физически и юридически лица земеделски стопани по Наредба 3 от 29 януари 1999 г. по години:

Година	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Общ брой ЗС	85	78	74	73	71	70
в т. ч. физически лица	76	71	69	68	67	65
в т. ч. юридически лица	9	7	5	5	4	5

Вижда се, че общият брой на земеделските стопани намалява с близо 18%, като по-осезаемо е при юридическите лица, които намаляват почти на половина.

На територията на община Чепеларе сектор дърводобив е силно развит. Един от водещите отрасли в общината, имащи определяща роля в икономическото развитие на района са горското стопанство и дърводобивната промишленост.

В с. Хвойна е ситуирано ТП ДГС „Академик Николай Хайтов“. В административно-териториално отношение попада в границите на община

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Чепеларе и обхваща горите в землищата на селата: Хвойна, Павелско, Малево, Орехово, Забърдо и Зорница.

Горите като източник на дървесина, недървесни ползвания и със своите защитни и специални функции имат важно значение за икономиката на община Чепеларе. На територията на общината развиват дейности дървопреработващи предприятия, снабдяването на които се осъществява главно от местния дърводобив, а също и от съседните териториални предприятия на Държавното горско стопанство (ТП ДГС). Тези предприятия могат годишно да преработят над 80 000 куб. м. дървен материал.

Населението на територията на общината през зимния период се отоплява главно от иглолистни дърва в размер около 2500 пр.куб.м и широколистни дърва около 2000 пр. куб. м. Във връзка с европейската насоченост за постепенното ограничаване на използването на твърди горива и дървесина за отопление, община Чепеларе насърчава населението в посока използване на пелети и други екологично чисти източници на топлинна енергия, като до края на 2027г., общината има за цел да ограничи максимално използването на дървесина за отопление.

Заклучения и изводи:

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ преобладават микро предприятията с персонал до 9 души включително. Те представляват 92% от общия броя предприятия на територията на МИГ.

Като цяло броят на нефинансовите предприятия за периода 2017 – 2021 г. постоянно намалява.

Най-голям брой предприятия са в областта на търговията, ремонт на автомобили и мотоциклети. Важни отрасли са строителството, добивната и преработващата промишленост, както и хотелиерството и ресторантьорството в община Чепеларе. Селското стопанство е развито предимно с животновъдство и картофопроизводство. Добре развито е и горското стопанство. Територията на МИГ има потенциал за развитие на туризъм, като той е най-развит на територията на община Чепеларе. Останалите две общини имат потенциал, който не се използва пълноценно.

На територията на МИГ се забелязва намаление в броя на заетите и наетите лица в предприятията, чиято средна стойност е 11%. Най-изразено е намалението на територията на община Лъки.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

За периода 2017 – 2021 г. се забелязва леко увеличение на стойностите на произведената продукция (2%), приходите от дейността (7%), разходите за дейността (12%), ДМА (9%) и оборотите (3%) на територията на МИГ. Разходите за възнаграждения са увеличени значително с 27%. При печалбите и загубите се забелязва намаление с по 3%.

Възнагражденията на територията на МИГ са нараснали средно с 34%, като най-малкото нарастване е при предприятията на община Лъки. Въпреки повишението на размера на възнагражденията заплатите на територията на МИГ остават ниски – средно 13 023 лв. на година.

8. Жилища, Образование, здравеопазване и социална сфера на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

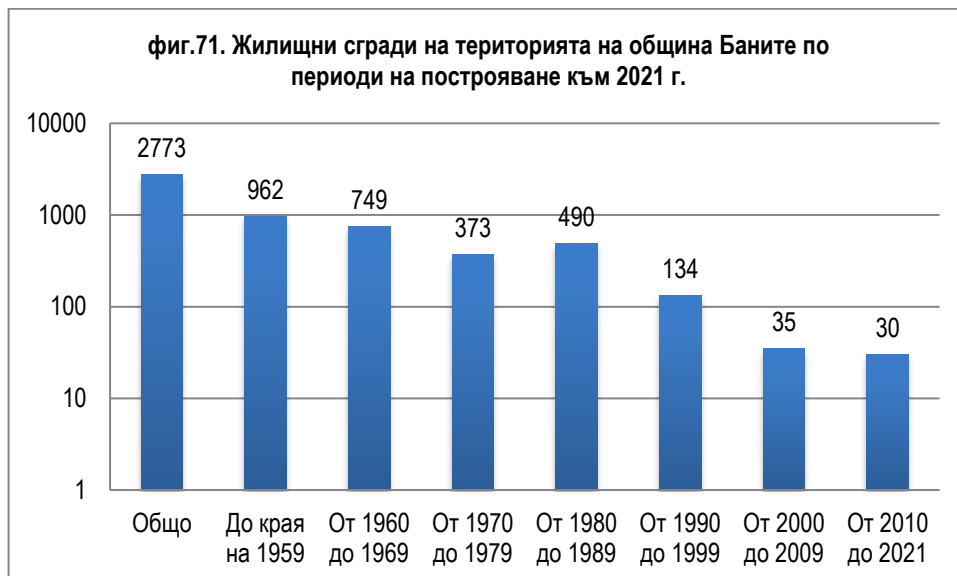
Съгласно данни на НСИ от преброяването на населението през 2021 г. на територията на **община Баните** са регистрирани общо 3743 жилища, от които 3737 са в жилищни сгради, 4 са подвижни и 2 са в общежития.

Средностатистически на един жител от общината се пада по 1,1 жилище, което говори за добра жилищна осигуреност на населението.

По година на построяването си жилищните сгради на територията на община Баните масово са построени преди 1989 г. Такива са 93% от всички жилищни сгради в общината. Най-голям дял от тях са построени в периода до 1959 г. – 35%, следват жилищата, построени между 1960 г. и 1969 г. – 27%.

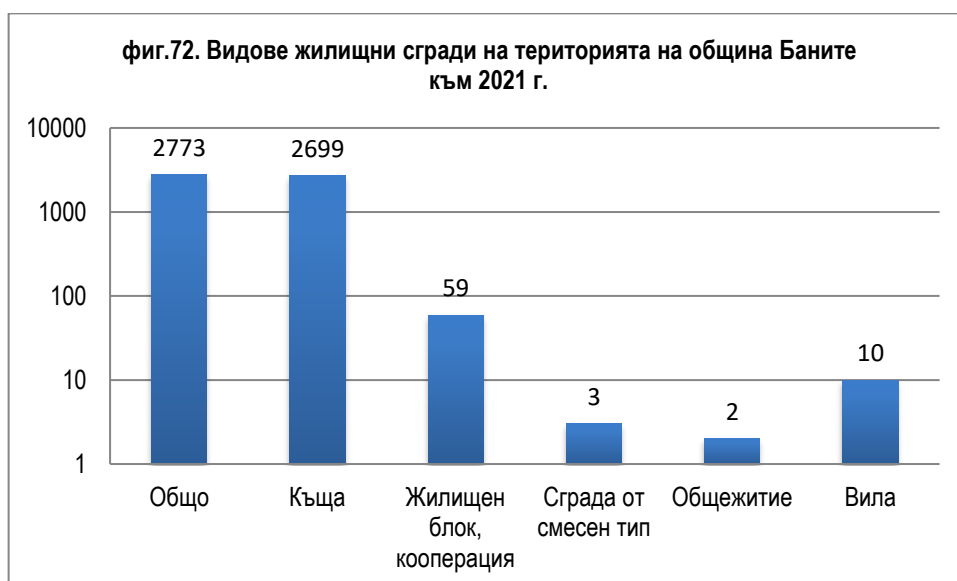

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

От тази информация може да се направи извод, че жилищните сгради на територията на община Баните са сравнително стари, като 62% от тях са на възраст 60 и повече от 60 години.

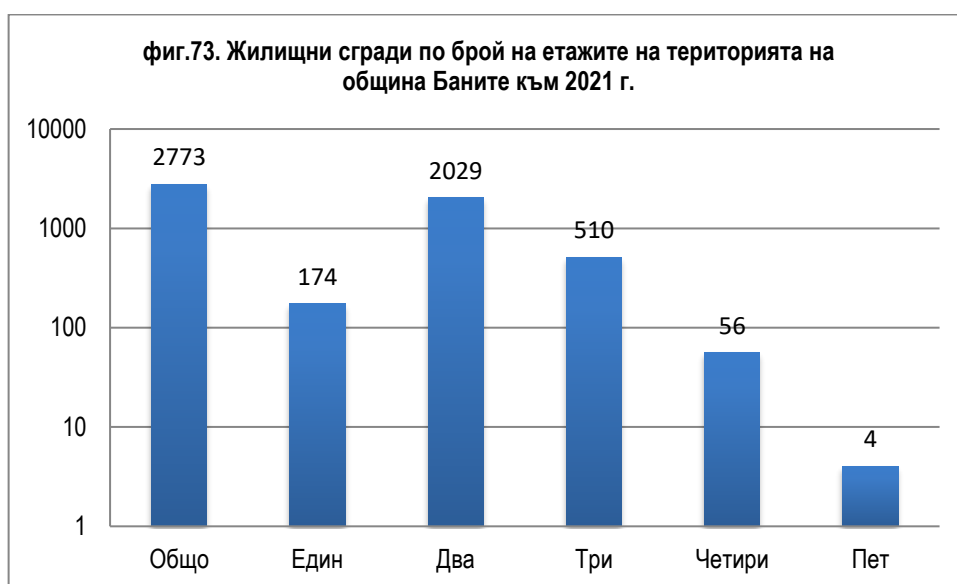

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Основният вид жилищни сгради на територията на община Баните са къщите, които съставляват 97% от всички жилища. Другият вид разпространени жилища са жилищните блокове и кооперациите.

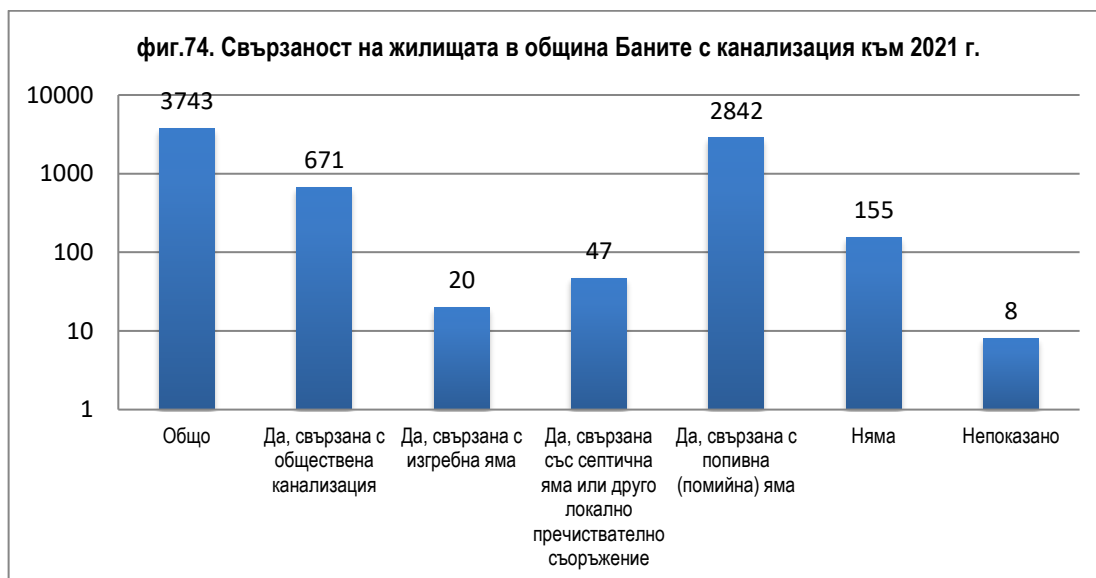

Източник: НСИ

Преобладават жилищата на два етажа, които са 73% от всички жилища в общината. Следват жилищата на три етажа – 18% и на един етаж – 6%. Жилищата на 4 и повече етажа са около 2%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Само 18% от жилищата в община Баните са свързани с канализация. Огромният дял от жилища – 82% няма канализация и използват различни видове локални съоръжения за отпадните води, като 4% въобще нямат такива.

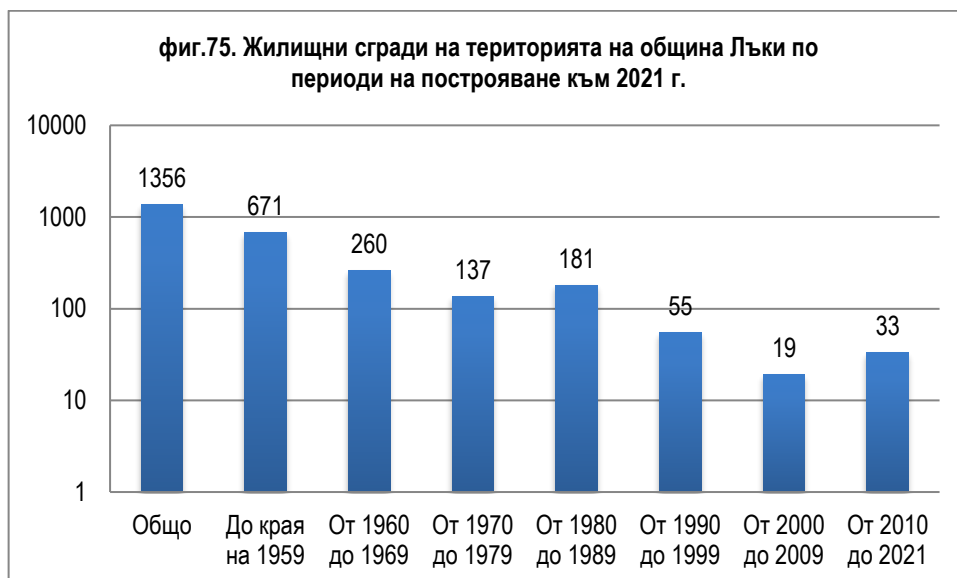
Съгласно данни на НСИ от преброяването на населението през 2021 г. на територията на **община Лъки** са регистрирани общо 3104 жилища, от които 2991 са в жилищни сгради, 106 са в общежития, 3 са в нежилни сгради, 3 са колективни жилища и 1 е подвижно жилище.

Средностатистически на един жител от общината се пада по 1,35 жилище, което говори за добра жилищна осигуреност на населението.

По година на построяването си жилищните сгради на територията на община Лъки масово са построени преди 1989 г. Такива са 92% от всички жилищни сгради в общината. Най-голям дял от тях са построени в периода до 1959 г. – 49%, следват жилищата, построени между 1960 г. и 1969 г. – 19%.

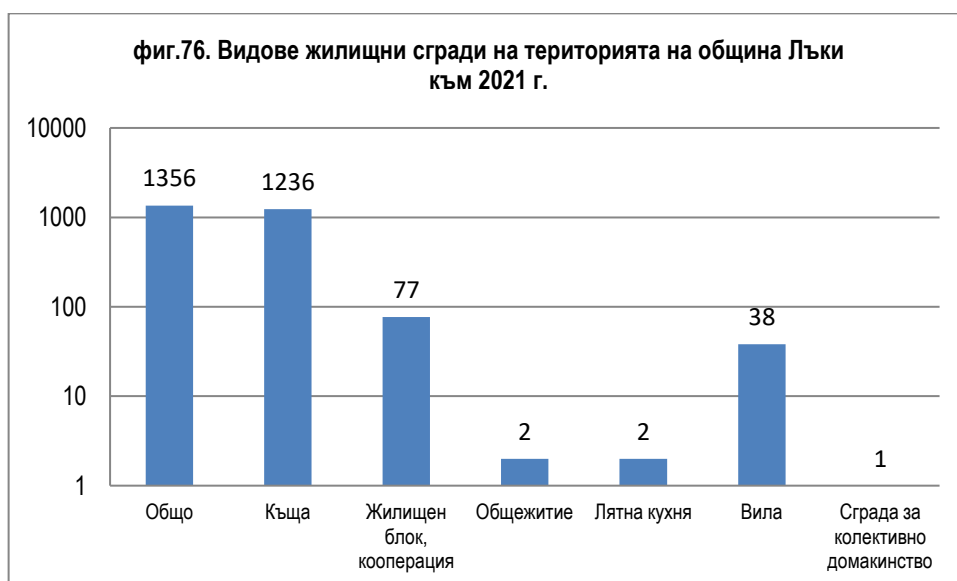

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

От тази информация може да се направи извод, че жилищните сгради на територията на община Лъки са сравнително стари, като 68% от тях са на възраст 60 и повече от 60 години.

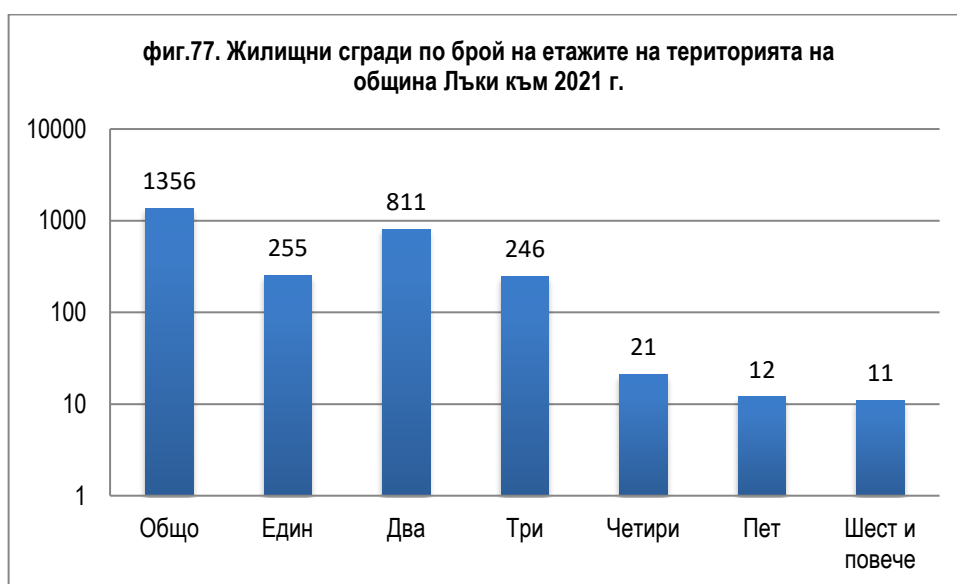

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Основният вид жилищни сгради на територията на община Лъки са къщите, които съставляват 91% от всички жилища. Другият вид разпространени жилища са жилищните блокове и кооперациите (6%) и вилите (3%).

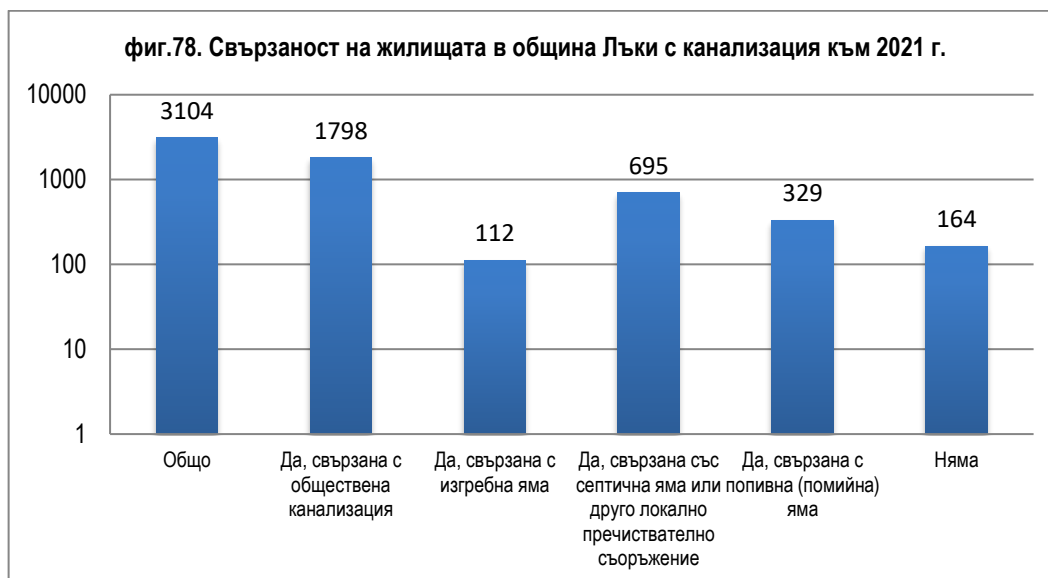

Източник: НСИ

Преобладават жилищата на два етажа, които са 60% от всички жилища в общината. Следват жилищата на един етаж – 19% и на три етажа – 18%. Жилищата на 4, 5 и повече етажа са около 4%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

58% от жилищата в община Лъки са свързани с канализация. Останалите 42% от жилищата нямат канализация и използват различни видове локални съоръжения за отпадните води, като 5% въобще нямат такива.

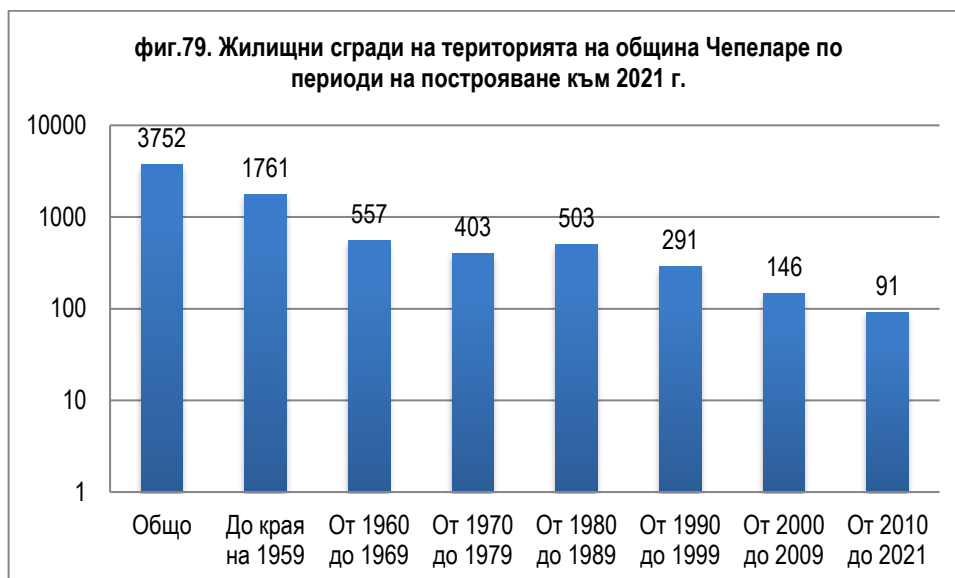
Съгласно данни на НСИ от преброяването на населението през 2021 г. на територията на **община Чепеларе** са регистрирани общо 6210 жилища, от които 6190 са в жилищни сгради, 15 са в нежилни сгради, 1 е в общежитие, 2 са в колективни жилища и 2 са подвижни жилища.

Средностатистически на един жител от общината се пада по 1 жилище, което говори за добра жилищна осигуреност на населението.

По година на построяването си жилищните сгради на територията на община Чепеларе масово са построени преди 1989 г. Такива са 86% от всички жилищни сгради в общината. Най-голям дял от тях са построени в периода до 1959 г. – 47%, следват жилищата, построени между 1960 г. и 1969 г. – 15%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

От тази информация може да се направи извод, че жилищните сгради на територията на община Лъки са сравнително стари, като 62% от тях са на възраст 60 и повече от 60 години.

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Основният вид жилищни сгради на територията на община Чепеларе са къщите, които съставляват 86% от всички жилища. Другият вид разпространени жилища са жилищните блокове и кооперациите (3%) и вилите (10%).

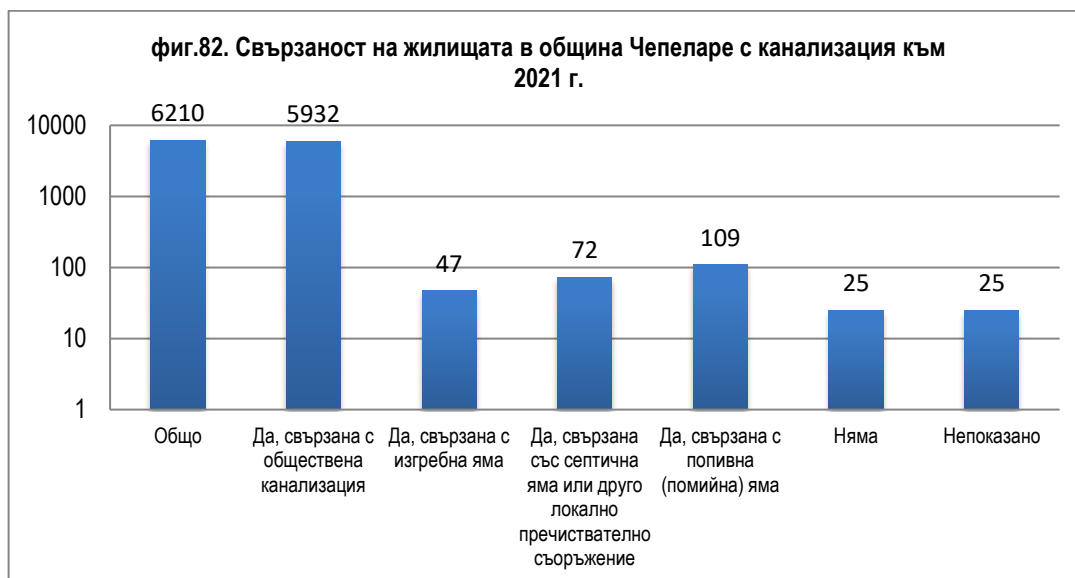

Източник: НСИ

Преобладават жилищата на два етажа, които са 70% от всички жилища в общината. Следват жилищата на три етажа – 18% и на един етаж – 9%. Жилищата на 4, 5 и повече етажа са около 4%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

Територията на община Чепеларе се отличава с висока свързаност на жилищата с канализация - 96%. Останалите 4% от жилищата използват различни видове локални съоръжения за отпадните води, като 50 жилища въобще нямат такива.

Образованието на територията на **община Баните** се извършва в:

- Средно училище „Христо Ботев“ в с. Баните, община Баните, област Смолян. Училището е общинско, защитено и средищно.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: община Баните

През последните 3 учебни години се забелязва намаление на учениците в СУ „Христо Ботев“. За учебната 2022 г./2023 г. техният брой е намалял с 12%.

- Основно училище „Св.св. Кирил и Методий“ с. Давидково, община Баните, област Смолян. Училището е общинско, защитено и средищно. 9 от учениците са от ромски произход.

Източник: община Баните

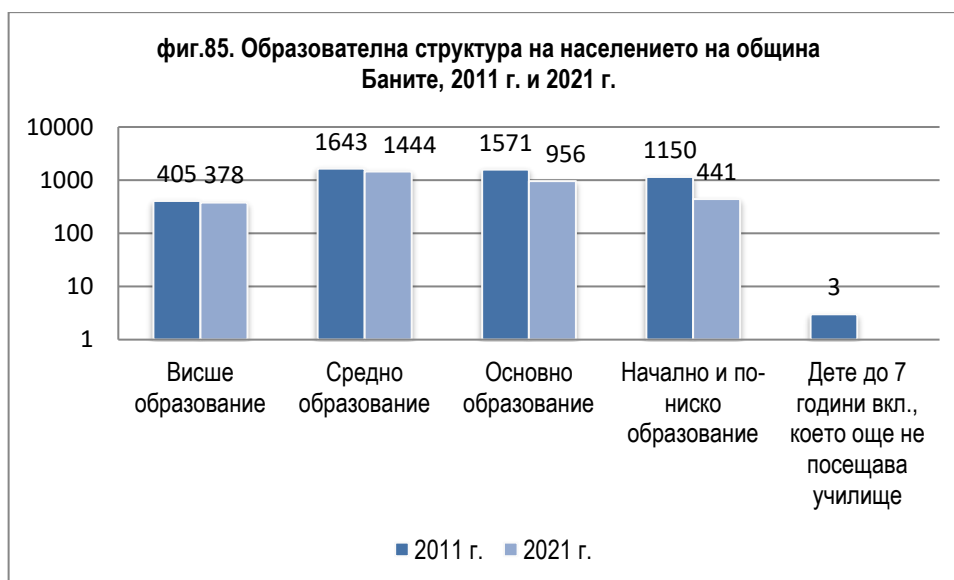
Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Детска градина „Веселин Маринов“ – с. Баните, община Баните, област Смолян с групи в с. Гълъбово, село Давидково, село Загражден и с. Оряховец – общинска, защитена и средищна. 3 от децата са с ромски произход.

По данни на НСИ от 2021 г. образованието на населението от територията на община Баните е предимно средно (43%), основно (28%) и начално или по-ниско (11%). Хората с висше образование са около 11%.

Източник: НСИ

В сравнение с 2011 г. броят на хората от всички образователни групи от община Баните намалява, което се дължи основно на намалението на броя на населението на общината.

На територията на община Лъки се намират следните образователни институции:

- Средно училище „Христо Ботев“ – гр. Лъки.

Броят на учениците в училището постепенно намалява в периода 2020 – 2023 г., като данните са показани на долната фигура.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: община Лъки

- Детска градина „Юрий Гагарин“ – гр. Лъки. В детската градина през учебната година 2022 г./2023 г. има 52 деца, което е увеличение с 16% спрямо учебната година 2020 г./2021 г.

По данни на НСИ от 2021 г. образованието на населението от територията на община Лъки е предимно средно (48%), основно (23%) и начално или по-ниско (12%). Хората с висше образование са около 11%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Източник: НСИ

В сравнение с 2011 г. броят на хората от по-ниските образователни групи от община Лъки намалява, което се дължи основно на намалението на броя на населението на общината. Броят на хората с висше образование се увеличава, което в абсолютна стойност не е голямо, но предвид намаляващото население делът им се увеличава (през 2011 г. е бил 8%).

Образованието на територията на община Чепеларе се представя от функциониращите пет училища, две детски градини и един център за подкрепа за личностно развитие – Общински детски комплекс гр. Чепеларе. Децата в учебните заведения се обучават по методика, която е съвременна и приспособена към традиционните методи и способности на обучение. По този начин учебната дейност и занимания са ползотворни и интересни за децата. Децата и учениците усвояват, както теоретични, така и практически умения и знания. Екипът е сформиран от висококвалифицирани преподаватели и педагози с богат опит, а за всяко дете се прилага индивидуален подход на обучение.

Училищата на територията на община Чепеларе са както следва:

- Средно училище „Васил Дечев“, гр. Чепеларе. Броят на учениците е 305, педагогическия персонал е 49 души, а не педагогическия – 14 души. СУ „Васил Дечев“ разполага с добра материална база - кабинети по биология, физика,

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

химия, труд и техника, три компютърни кабинета с мултимедия, бизнес читалня с Интернет, библиотека, актова зала с мултимедия, три спортни зали и открити спортни площадки. Училището организира курсове за професионална квалификация по избрана от учениците професия: малък и среден бизнес; получаване на сертификат за ниво за английски език; фризьорство, козметика, грим, маникюр и ноктопластика; хотелиерство и ресторантьорство; шофьорски курсове за категория “ С”. Курсовете се финансират от Училищното настоятелство и предоставят на учениците възможност за едновременно придобиване на професия и добра образователна подготовка.

- Професионална гимназия по селско, горско стопанство и туризъм „Никола Й. Вапцаров“, гр. Чепеларе. Броят на учениците е 142, педагогическия персонал е 25 души, а не педагогическия – 8 души. Училището провежда успешна политика по отношение подготовката на учениците по професии и специалности, които са търсени на пазара на труда и предполагат успешна реализация на завършващите училище. Училището се развива устойчиво и е намерило своето място в общинската образователна структура. Съвременната материална база, качеството на образование, възможността за реализация по повече от една професия прави училището привлекателно и полезно за младежите. В учебното заведение се изучават специалностите: „Горско и ловно стопанство“, „Механизация на селското стопанство“, „Мехатроника“ и „Туристическа анимация“.

- Спортно училище „Олимпийски надежди“, гр. Чепеларе. Броят на учениците е 37, педагогическия персонал е 11 души, а не педагогическия – 3 души. Спортно училище „Олимпийски надежди“ е открито през 2006 година в град Чепеларе. В кратката история на училището са положени основите за изграждане на спортисти, които са прославили града и училището, както в България, така и по целия свят. Всяка година училището обявява прием по ски-алпийски дисциплини, сноуборд, биатлон, тенис на маса и футбол. Училището разполага с обновена учебна сграда, общежитие, зала за спорни игри, зала за тенис на маса, стадион по футбол, закрито стрелбище по биатлон и трасета в зимни условия за професионална подготовка на много високо ниво по алпийски ски, сноуборд и биатлон.

- Основно училище „Цар Симеон I“, с. Павелско. Броят на учениците е 20, педагогическия персонал е 10 души, а не педагогическия – 4 души.

- Основно училище „Бачо Киро“, с. Забърдо. Броят на учениците е 10, педагогическия персонал е 5 души, а не педагогическия – 1 човек.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

- Извънкласната и извънучилищната дейност в общината се осъществява от Център за подкрепа на личностно развитие – Общински детски комплекс (ОДК) гр. Чепеларе. В ОДК са застъпени занимания по направленията: изкуство, спорт и наука. Съществуват групи по народно пеене, гайда, акордеон, приложни изкуства, биатлон, ски алпийски дисциплини, фолклорни танци и др.

Детските градини на територията на община Чепеларе са както следва:

- Детска градина, гр. Чепеларе. Броят на децата е 164, педагогическият персонал е 18 души, а не педагогическия – 19 души.

- Детска градина, с. Павелско. Броят на децата е 10, педагогическият персонал е 2 души, а не педагогическия – 2 души.

По данни на НСИ от 2021 г. образованието на населението от територията на община Чепеларе е предимно средно (49%), висше (19%) и основно (15%).

Източник: НСИ

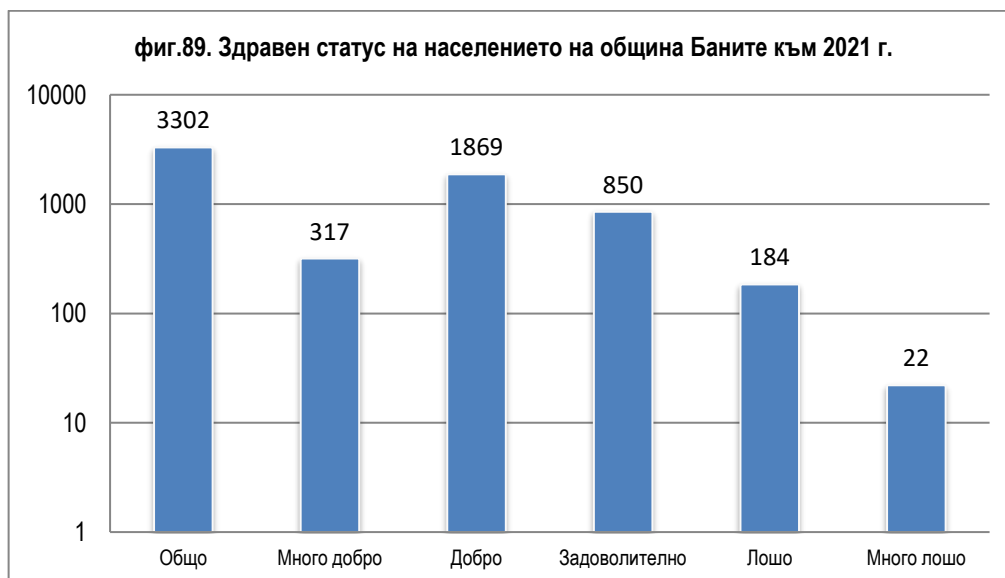
Прави впечатление, че в сравнение с 2011 г. броят на хората от по-ниските образователни групи от община Чепеларе намалява, което се дължи основно на намалението на броя на населението на общината. Броят на хората с висше образование се увеличава, което в абсолютна стойност е с над 100 души, но като дял е значително от 14% през 2011 г. на 19% през 2021 г.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По данни от Националната здравна карта в община Баните са регистрирани 3 лекарски и 3 стоматологични практики, функционира и един частен лекарски кабинет. В общинският център се намира филиал на Центъра за спешна медицинска помощ – град Смолян и “Специализирани болници за рехабилитация НК” ЕАД, филиал Баните. Населението се обслужва от 3 аптеки – в с. Баните и с. Давидково и една дрогерия в с. Загражден.. В общината има също така заведение за болнична помощ – специализирана болница за рехабилитация – Баните, както и ФСМП – Баните. Поради отсъствието на МБАЛ в общината, населението получава болнична помощ в МБАЛ „Проф. д-р К. Чилев“ в гр. Мадан и МБАЛ „Братан Шукеров“ в гр. Смолян.

По данни на НСИ към 2019 година в община Баните на един лекар се падат 532 души (при 234 средно за страната), на лекар по дентална медицина – 3 722 души (при средно 844 за страната), а на един специалист по здравни грижи – 155 души. За 2022 г. се увеличават жителите от общината, които се обслужват от един лекар и зъболекар. От представените данни е видимо, че е необходимо привличането на лекари и лекари по дентална медицина с цел задоволяване на потребностите на жителите на общината.

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Според данни от НСИ към 2021 г. 10% от населението се определя с много добро здравословно състояние, 57% се определят с добро здравословно състояние, 26% - със задоволително здравословно състояние, с лошо здравословно състояние са 6%, а с много лошо – 1%.

Към 01.06.2020 г. регистрираните лица с увреждания на територията на община Баните наброяват над 300 души или повече от 8% от населението на общината, от които лицата с над 90% трайно намалена работоспособност са 91, лицата с от 50% до 90 % трайно намалена работоспособност – 30, а децата – общо 6. За периода от 2014 до 01.06.2020 г. 58 от тях са получили еднократна финансова помощ по Наредба за реда и начина за отпускане на еднократна помощ в община Баните.

В общината се осъществяват и няколко програми за предоставяне на хранителните продукти. В изпълнение на Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане на най-нуждаещите се лица през 2019 г. са раздадени два пъти хранителни продукти, като първия път са се възползвали 617 лица, а втория – 549. През 2019 г. по същата оперативна програма са подпомогнати и 366 потребителя чрез услугата „Топъл обяд“. През 2020 г. по целева програма „Топъл обяд у дома в условията на извънредна ситуация – 2020 г.“ са подпомогнати 176 лица.

През месец декември 2020 г. общината е кандидатствала по Операция „3.1 Топъл обяд в условията на пандемията от COVID – 19“, която стартира от януари 2021 г. за 200 потребителя.

В община Баните няма специализирана институция за предоставяне на социални услуги или на такива от резидентен тип. В с. Баните има функциониращ Център за социална рехабилитация и интеграция, но ползвателите (28 лица) надхвърлят капацитета на центъра (20 места). Други социални услуги, които биват предоставяни на територията на общината са „Личен асистент по Закона за личната помощ“ и Национална програма „Предоставяне на грижи в домашна среда“. От двете програми към юни 2020 г. се възползват съответно 60 и 34 ползвателя. Общината е и бенефициент по проект „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания в Община Баните – Компонент 3“ за периода от 16.03.2020 г. до 31.12.2021 г., като обхванатите потребители са 154. От 2021 г. със Заповед на изпълнителния директор на Агенция за социално подпомагане е създадена социална услуга „Асистентска подкрепа“ като делегирана държавна

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

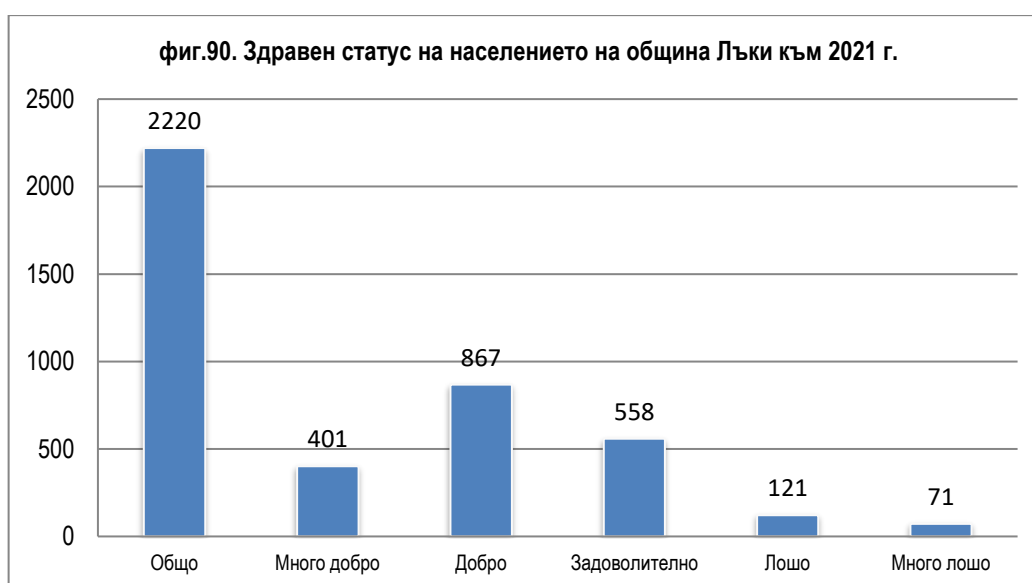
МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

дейност. От същата година община Баните има сключено споразумение с АСП за партньорство по проект „Приеми ме 2015“ за приемните семейства на територията на общината.

На територията на общината функционират 2 клуба на пенсионера (в селата Баните и Давидково) и 3 клуба на хората с увреждания (в селата Баните, Давидково и Загражден).

На територията на **община Лъки** не функционират болнични заведения. Това прави изключително трудно осигуряването на качествен достъп до здравеопазване в общината. Населението като цяло се обслужва от болничните заведения в Асеновград и Пловдив. Разкрит е само филиал за спешна медицинска помощ, който обслужва населението от цялата община. През 2019 година населението на общината се обслужва от една медицинска практика за извънболнична помощ с двама общопрактикуващи лекари в нея. Броят на лекарите по дентална медицина са двама - всеки от тях с отделен кабинет.

Близо 6,51% от населението на общината са с някаква форма на увреждане, като преобладават лицата с увреждания между 71 и 90%. Това поставя под натиск действащата социалната система в общината.

Източник: НСИ

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Според данни от НСИ към 2021 г. 17% от населението се определя с много добро здравословно състояние, 38% се определя с добро здравословно състояние, 24% - със задоволително състояние, с лошо здравословно състояние са 5%, а с много лошо – 3%.

За т.нар. „делена група“ към детската градина в гр. Лъки. Групата разполага със задоволяване на потребностите от места в детски ясли на територията на община Лъки е разкрит капацитет от 16 места, като шест от тях са заети.

На територията на общината функционира Дом за пълнолетни лица с умствена изостаналост (предишно наименование на институцията: Дом за възрастни хора с умствена изостаналост) в с. Джурково. Домът се финансира от Община Лъки. За сградата на дома е реализиран проект за ремонт и е осигурен достъп за хора с проблеми в опорно-двигателната система. Капацитетът на дома е за 40 лица и той е запълнен напълно.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В общината се предлага и целогодишно „Обществена трапезария“, в която се осигурява топъл обяд на нуждаещите се. Освен в гр. Лъки, храна се доставя и на потребители от останалите населени места в общината.

Допълнителен натиск върху социалната система оказва и социално-икономическото състояние на населението, което получава различен по вид подпомагане. През последните години лицата, получаващи подпомагане, устойчиво намаляват.

Година	Лица и семейства подпомагани по ППЗСП	Лица и семейства подпомагани с целева помощ за отопление по реда на Наредба № РД 07-5 от 2008 г. на МТСП	Лица и семейства подпомагани по реда на КПД
2014	10	137	248
2015	9	135	207
2016	6	142	157
2017	8	132	101
2018	7	143	98
2019	6	174	90
Март 2020	3	0	52

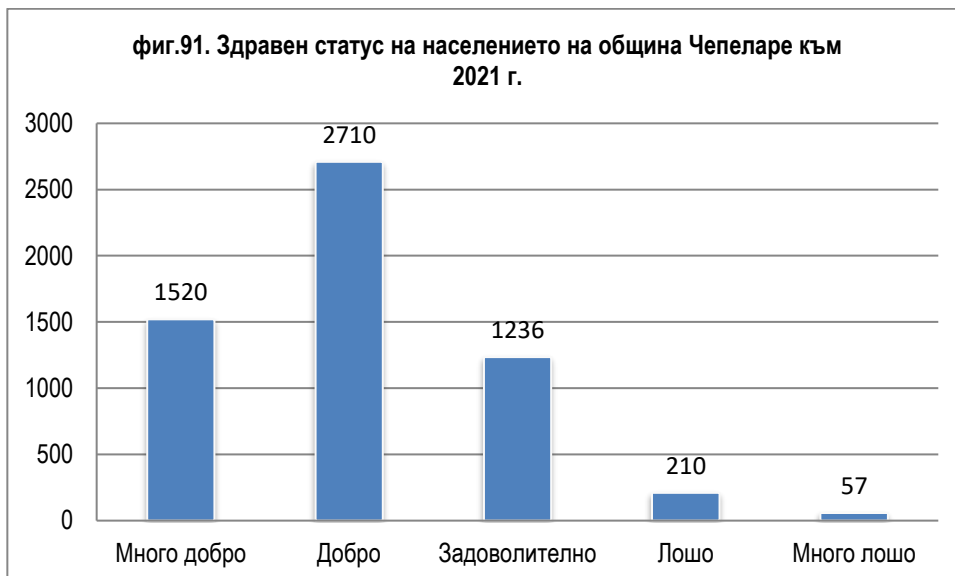
Източник: ДСП — Асеновград

Развитието на системата на здравеопазване и социални грижи е сред най-важните фактори формиращи качеството на живота в **община Чепеларе**.

Според данни от НСИ към 2021 г. 24% от населението на общината се определя с много добро здравословно състояние, 43% се определя с добро здравословно състояние, 20% - със задоволително състояние, с лошо здравословно състояние са 3%, а с много лошо – 1%.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По данни на НСИ на територията на община Чепеларе няма регистрирани болнични заведения /многопрофилна, специализирана или диспансер/ и лечебни заведения за извънболнична помощ /диагностично-консултативни центрове, медицински центрове, стоматологични центрове и др./. В общината осъществяват дейност няколко общопрактикуващи лекари и стоматолози, които извършват своята дейност в амбулатории както следва:

Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ /общо практикуващи лекари/:

1. ЕТ "Д-р Христина Трифонова – АПМП – ИП" - с. Хвойна здравна служба;
2. ЕТ "Д-р Илия Спилков – АПМП – ИП" – гр. Чепеларе ул. Беломорска 44 к-т 22;
3. ЕТ "Д-р Иванка Бозукова – АПМП – ИП" – гр. Чепеларе ул. Беломорска 44 к-т 1;
4. ЕТ „Д-р Алказар Хаджиматев – 61 – АПМП – ИП“ ЕООД – гр. Чепеларе ул. Беломорска 44 к-т 13;
5. „Д-р Лилия Милина 93 – АПМП – ИП“ ЕООД – гр. Чепеларе ул. Беломорска 44 к-т 12 и с. Забърдо, СЗУ, етаж I;
6. ЕТ „Д-р Боян Стоянов Каров – АПМП – ИП“ – гр. Чепеларе ул. Беломорска 44 к-т 26;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

7. ЕТ „Д-р Йосиф Хаджиев – АПМП – ИП“ – с. Забърдо Здравна служба.

❖ Амбулатория за индивидуална практика за специализирана медицинска помощ:

1. „ИПСМП – д-р Дончо Михалов“ ЕООД – к.к. „Пампорово“ х-л „Перелик“.

❖ Амбулатория за групово практика за специализирана медицинска помощ:

1. „АСМП ОРТ И ТР – ГП – Травма“ ООД – к.к. „Пампорово“ ПСС ет.1.

❖ Медицински център:

1. „Медицински център Медикеар Плюс“ ООД – к.к. „Пампорово“;

2. „Медицински център Медикус алфа Пампорово“ ЕООД – к.к. „Пампорово“.

❖ Амбулатория за индивидуална практика за първична дентална помощ:

- ЕТ "Д-р Веселина Димитрова – Кацарова – амбулатория за първична медицинска помощ по дентална медицина – индивидуална практика";

- ЕТ "Ген – Дент – д-р Генчо Хаджиматов – амбулатория за първична медицинска помощ по дентална медицина – индивидуална практика";

- ЕТ "Дента – Варя Караджова – амбулатория за първична медицинска помощ по дентална медицина-индивидуална практика";

- ЕТ "Д-р Мария Вемирева – амбулатория за първична медицинска помощ по дентална медицина-индивидуална практика";

- ЕТ "Ина – д-р Радост Дуева – амбулатория за първична медицинска помощ по дентална медицина - индивидуална практика";

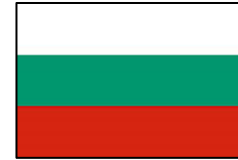
- Д-р Мария Стамова – Губерова – амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ по дентална медицина" ЕООД;

- Амбулатория за индивидуална практика за първична помощ по дентална медицина – д-р Мария Глушкова;

- "Амбулатория за индивидуална практика за първична медицинска помощ по дентална медицина – д-р Зорка Сарандалиева" ЕООД.

Болничното лечение на населението на община Чепеларе се осъществява в Многопрофилна болница за активно лечение „д-р Братан Шукеров“ – гр. Смолян. В град Чепеларе функционира филиал към център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) – Смолян, в който през 2020 г. се извършва процедура за преустройство и пристрояване по проект „Подкрепа за развитие на системата за спешна медицинска помощ“ към Оперативна програма „Региони в растеж“.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

По данни на Института за пазарна икономика към 2019 г. в община Чепеларе 1 общопрактикуващ лекар обслужва средно 675 пациента, което е добър показател на фона на националната тенденция. По данни от община Чепеларе, към 2022 г. населението на 1 лекар остава непроменено.

Няма осигурен постоянен достъп до медицински услуги в селата Орехово, Малево, Забърдо, Лилеково, Острица и Зорница, поради тяхната сравнителна отдалеченост от общинския център и поради дефицит на медицински специалисти.

Осигуряването на достъп на населението до базисни здравни грижи, осъществявани в първичната медицинска помощ, е първостепенна задача на всяка система по здравеопазване и важен приоритет за местното самоуправление. Неравномерният достъп до здравни услуги е национален проблем, който е изразен и в община Чепеларе. Част от причините за съществуването на този проблем е неравномерното разпределение на медицинските специалисти, които са концентрирани в университетските центрове, което обяснява значителния недостиг в по-малките градове и селските райони. Териториалните различия в разпределението на лекарите и денталните специалисти са свързани пряко и с неравномерното разпределение на лечебните заведения.

Социалните услуги играят жизнено важна роля както за процеса на превенция, така и за процеса на социалното включване. Застаряването на населението, промените в състава на домакинствата и нарасналото участие на жените на пазара на труда са предпоставка за повишено предлагане на широко обхватни услуги и грижа за непрекъснато повишаване на тяхното качество. Като инструмент за разрешаване на различни неблагоприятни ситуации, социалните услуги трябва да бъдат разнообразни и индивидуализирани, планирани и предоставени посредством интегриран подход.

Чрез развитието на социалните услуги се цели да се създадат условия за пълноценна реализация чрез грижа и подкрепа на местните общности, групи и лица в риск като осигури достъпни и качествени социални услуги на територията на Община Чепеларе.

Община Чепеларе е в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за подобреното качество на живота, максималната самостоятелност, пълноценната реализация и грижа за хората и общностите в риск.

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

В рамките на изпълнение на приоритетните направления, се залагат мерки и дейности насочени към развиване и предоставяне на социални услуги, подобряване на достъпа до качествени социални услуги, повишаване на ефективността и ефикасността на системата за социални услуги и използването на различни национални или структурните фондове на Европейския съюз.

Общинска администрация Чепеларе е работила по редица проекти със социална насоченост, основните от които са изброени, както следва:

- Проект № BG05M9OP001-2.040-0039-C001 "С грижа за хората в нужда " по Процедура: BG05M9OP001-2.040 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 2” по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.;

- „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 3“ действа на територията на Община Чепеларе от месец април 2020 г. Чрез Компонент 3 се осигуряват почасово грижи на 59 жители на общината;

- Проект № BG05M9OP001-2.040-0039-C001 " С грижа за хората в нужда " по Процедура: BG05M9OP001-2.040 „Патронажна грижа за възрастни хора и лица с увреждания – Компонент 4” по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2014-2020 г.;

- Проект BG05M9OP001-2.010-0284-C01 „Шанс за по-добър живот в община Чепеларе”, финансиран от Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд;

- Предоставят се асистентски услуги на хора с увреждания по Механизма за лична помощ в изпълнение на Закона за лична помощ;

- Проект: „Осигуряване на топъл обяд – Чепеларе“;

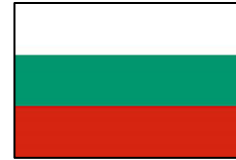
- Националната програма „Предоставяне на грижи в домашна среда”, където се работи в партньорство с Дирекция социално подпомагане и Дирекция Бюро по труда;

- Работа за развитие на приемната грижа в община Чепеларе.

На територията на общината хората, които живеят под жизнения и социален минимум са възрастните хора, безработните, ниско платените работници, хронично болните и инвалидите, самотните родители, многодетните семейства, както и малцинствата.

Социалната политика, която води община Чепеларе, се стреми към взаимодействие с институциите, работещи с хора в неравностойно социално

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

положение, както и към повишаване към тяхната ценностна ориентация, като личности с цел интегрирането им в обществото.

На територията на общината функционира Център за настаняване от семеен тип (ЦНСТ), който се намира в село Павелско. В центъра се предоставя социална услуга от резидентен тип, която осигурява жизнена среда за пълноценно израстване и развитие на деца, чиито родители временно нямат възможност да полагат необходимите грижи за тях.

Открит е през месец ноември 2007 година. Капацитетът на Центъра е 30 деца. За тях се грижат високо квалифицирани специалист – психолог, социални работници, медицински персонал и координатор. Наличната база е пригодена за деца без увреждания. За годините на съществуване на центъра през него са преминали над 50 деца. Центърът разполага с пет стаи с по три легла, компютърна зала, столова, занималня с кът за учене на уроци, плазмен телевизор, медицински кабинет и други. Целевите групи за настаняване в центъра са:

- Деца от 3-18 годишна възраст, лишени от родителска грижа;
- Деца в риск от 3-18 годишна възраст, при които до момента на настаняване в ЦНСТ са изчерпани възможностите за оставане и връщане в биологично семейство, настаняване в семейството на близки и роднини или в приемно семейство;
- Деца, на които предстои напускане на специализираната институция или до завършване на образование.

В центъра децата получават необходимите индивидуални грижи и подкрепа за личното съзряване и се усвояват самостоятелни умения необходими за реализация в живота.

Основната цел на Центъра за настаняване от семеен тип е осигуряване качество на живот, което гарантира пълноценното физическо, емоционално и познавателно развитие и социално включване на всяко дете в естествената за него среда, чрез осигуряване на индивидуална грижа и подкрепа.

В град Чепеларе функционира и пенсионерски клуб, същият не е реновиран, но община Чепеларе търси възможности да го осъвремени и ремонтира. Това е мястото, където жителите на Чепеларе в пенсионна възраст организират тематични събития и прекарват времето си с хора на тяхната възраст.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Заклучения и изводи:

На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ има добра жилищна осигуреност, като на един жител се пада средно малко повече от едно жилище. Основният дял на жилищата е построен в периода до 1989 г. (90%), като най-голям е дялът на жилищата, построени до 1969 г. (64%), които са на възраст около и над 60 години. На територията на МИГ преобладават къщите, които са 91% от всички видове жилища, като най-разпространени са къщите на два (68%) и три етажа (18%).

Канализационната свързаност на жилищата е 57%, като най-висока е свързаността в община Чепеларе, следвана от община Лъки. На територията на община Баните има много ниско ниво на свързаност на жилищата с канализация, подобряването на което следва да бъде приоритет на бъдещото развитие на инфраструктурата на общината.

Най-много училища има на територията на община Чепеларе. Във всички училища на територията на МИГ се забелязва намаление на броя на учениците. Детските градини на територията на МИГ са достатъчни за населението, като броят на децата намалява. Изключение прави детска градина „Юрий Гагарин“ – гр. Лъки, където има увеличение на децата с 16%.

Най-голям е дялът на хората с висше образование на територията на община Чепеларе. Там се регистрира и единственото увеличение на броя на хората с висше образование на територията на МИГ. Средният дял на висшистите на територията на МИГ е 14%, на хората със средно образование – 47%, като останалите хора с основно и по-ниско образование.

Здравният статус на преобладаващата част от населението на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ много добро, добро и задоволително. Малка част от населението – около 6%, се определя с лошо и много лошо здраве. Най-висок здравен статус се отчита при населението на територията на община Чепеларе.

На територията на МИГ няма болнични заведения за активно лечение, като населението ползва такива услуги в най-близките областни центрове. На територията на МИГ има лекарски и дентални практики, като средният брой пациенти е по-висок от този за страната като цяло.

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

На територията на МИГ се извършват редица социални дейности и се предоставят социални услуги. Предвид структурата на населението се забелязва все по-голям натиск върху социалната система и тя има нужда от подкрепа.

Основни целеви групи за социална подкрепа са хората, които живеят под жизнения и социален минимум, хората в риск от изолация и хората, нуждаещи се от постоянни грижи – възрастните хора, безработните, ниско платените работници, ниско образованите хора, хронично болните и инвалидите, самотните родители, многодетните семейства, както и малцинствата.

9. Информация относно МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Сдружение с нестопанска цел „Местна инициативна група Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е създадена/учредена със съдебно решение № – 1556/28.12.2007 г.

За периода на своето съществуване МИГ е реализирала стратегия за местно развитие през програмен период 2007 – 2013 г. и е в процес на изпълнение на стратегия за ВОМР за периода 2014 – 2020 г.

За периода 2007 – 2013 г. МИГ е успяла да договори 19 проекта към стратегията, като от бюджета в размер на 3 090 000 лв. са усвоени 2 831 370,90 лв. или 92% от общия бюджет на стратегията за местно развитие.

За периода 2014 – 2020 г. са сключени 17 договора с общ размер на безвъзмездната финансова помощ от 2 099 911,83 лв. 76% от общия размер на средствата за проекти към стратегията за ВОМР.

От представената информация се вижда, че МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ разполага със значителен опит от успешното изпълнение на две стратегии за местно развитие и висок административен капацитет, натрупан за период от повече от 10 години.

Съгласно Устава на сдружението основните му цели са както следва:

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 ВОМР от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за ВОМР на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

1. Да подпомага развитието на селските райони;
2. Да развива и утвърждава европейските практики и подходи за децентрализирано развитие на селските райони отдолу-нагоре, включително чрез подхода ЛИДЕР на Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони;
3. Да насърчава сближаването на българската земеделска политика с Общата земеделска политика на ЕС, да подпомага развитието на селското стопанство и да допринася за укрепване на селските райони;
4. Да подпомага развитието на селските райони в сферите на: конкурентоспособността, опазването на околната среда, подобряване качеството на живот и разнообразяване на икономическите дейности в селските райони;
5. Да стимулира въвеждането на нови методи и ресурси за развитие на селските райони като развива целева и иновативна политика в селските райони;
6. Да спомага за развитието на неземеделски икономически дейности, включително туризъм в селските райони;
7. Да създава и развива нови, по-качествени услуги в съответствие с нуждите на местното население/общност;
8. Да подпомага, активизира и разширява транс-националното взаимодействие като участва в създаването и развитието на мрежи за сътрудничество;
9. Да насърчава обмена на опит между отделните местни инициативни групи в други селски райони на страната;
10. Да работи за засилване на местната идентичност на селските райони;
11. Да спомага за развитието на между-общинското сътрудничество;
12. Да съдейства за увеличаване на местния капацитет и знания в района;
13. Да работи за разширяване на достъпа до доходи за местните жители;
14. Да работи за подобряване на конкурентоспособността на типичните местни продукти;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

15. Да работи за увеличаване на възможностите за подобряване участието и организацията на местната общност с цел по-добро развитие на селските райони;

16. Да мотивира участието на местните действащи лица в развитието на района, за да се гарантира изпълнение на местни инициативи отдолу-нагоре;

17. Да работи и помага за изграждане на гражданско общество, демократизация и прозрачност в дейността на централните и местните органи на управление, чрез осъществяване на граждански инициативи и сътрудничество с държавни институции, местни и регионални власти;

18. Да повишава цялостната привлекателност на селските райони като място за достоен и интересен живот и възнаграждаща работа;

19. Повишаване на образователното равнище на населението чрез активно включване на местната общност във форми на продължаващо обучение за възрастни.

Общото събрание на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“:

1. Изменя и допълва устава;
2. Приема други вътрешни актове;
3. Избира и освобождава членовете на Управителния съвет;
4. Взема решение за участие в други организации;
5. Взема решение за преобразуване или прекратяване на Сдружението;
6. Приема основни насоки и програма за дейността на Сдружението;
7. Приема бюджета на Сдружението;
8. Взема решение относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски;
9. Приема отчета за дейността на Управителния съвет;

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

10. Отменя решенията на другите органи на Сдружението, които противоречат на закона, устава или на вътрешни актове, регламентиращи дейността на Сдружението;

11. Приема правилата и реда за извършване на общественополезна дейност;

13. Взема и други решения предвидени в устава.

14. Взема решение за отпадане и изключване на членове на Сдружението.

В общото събрание на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ членуват общо 45 души, което говори за много добра представеност на местното население в МИГ.

№	Име, презиме, фамилия / Наименование на юридическите лица	Сектор на който лицето е представител	Заинтересована страна на която лицето е представител	Две имена на представляващия	Позиция
1	Община Баните	Публичен/Местна власт	местна власт	Павлин Белчев	Член на ОС и Председател на УС
2	Община Лъки	Публичен/Местна власт	местна власт	Ваня Куцева	Член на ОС
3	Община Чепеларе	Публичен/Местна власт	местна власт	Велика Кузмова	Член на ОС
4	Сдружение "Чепеларе байк и хайк"	Нестопански /туризъм и спорт	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Диляна Ангелова	член на ОС
5	Екатерина Тодорова Янкова	Нестопански /самодеец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС и УС
6	ЕТ "Кирил Колачев"	Стопански /местен бизнес в сферата на туризъм	местен бизнес в сферата на туризма	Кирил Колачев	Член на ОС и УС
7	Десислава Минчева Чивлиева	Стопански/дребен местен бизнес в сферата на земеделието	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Неприложимо	член на ОС и УС
8	"Ива 67" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на услугите	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Васил Качаков	Член на ОС и УС
9	Лиляна Христова Панайотова	Нестопански/самодеец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС и УС

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

10	"Екатерина Здравчева" ЕООД	Стопански/Местен бизнес в сферата на туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Екатерина Здравчева	Член на ОС и КС
11	Нешка Якимова Шехова	Нестопански/доброволец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
12	ГПК "Свети дух"	Стопански/горовладелческа кооперация	местен бизнес в сферата на горското стопанство	Невена Аговска	Член на ОС
13	Георги Христов Аврамов	Стопански/дребен местен бизнес в сферата на земеделието	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Неприложимо	Член на ОС
14	Светла Данчева Здравчева	Нестопански/доброволец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
15	Сийка Игорова Красиминова	Нестопански/читалище	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
16	ЕТ "БИКС - Борис Савов"	Стопански/местен бизнес в сферата на туризъм и авторемонтни услуги	местен бизнес в сферата на туризма	Борис Савов	Член на ОС
17	Владимир Бисеров Пенев	Нестопански/самодеец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС и Председател на КС
18	Красимир Тодоров Тодоров	Стопански/дребен местен бизнес в сферата на земеделието	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Неприложимо	Член на ОС
19	Теменужка Миткова Лисова	Нестопански/самодейна група	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
20	Валентина Бойчева Бозова	Нестопански/самодеец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
21	Катя Минчева Плахова	Стопански/дребен местен бизнес в сферата на земеделието	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Неприложимо	Член на ОС
22	"Парит" ООД	Стопански/местен бизнес в сферата на търговията	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Севда Узунова	Член на ОС
23	ЕТ "Васил Пепеланов - Васил Пепеланов"	Стопански/местен бизнес в сферата на търговията и туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Васил Пепеланов	Член на ОС

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

24	ЕТ "Блага Метаксинова"	Стопански/местен бизнес в сферата на търговията и туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Блага Метаксинова	Член на ОС
25	Слав Раденов Аговски	Нестопански/образование	НПО в образователната сфера	Неприложимо	Член на ОС
26	Славка Костадинова Тончева	Нестопански/доброволец в сферата на спорта	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
27	Донка Георгиева Тасева	Нестопански/доброволец в сферата на туризъм	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
28	"Шоки" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Снежана Шокова	Член на ОС
29	"Родопчанка СМ" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Съби Маданков	Член на ОС
30	"Протур България" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на недвижими имоти и туризъм	местен бизнес в сферата на туризма	Пламен Бързашки	Член на ОС
31	Иванка Атанасова Джугаланова	Нестопански/читалище	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
32	"Радиели 07" ЕООД	Стопански/Местен съвет в сферата на дървопаратването	местен бизнес в сферата на горското стопанство	Сашо Филев	Член на ОС
33	Снежа Стефанова Зидарова	Нестопански/доброволец	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
34	Иван Димитров Кацарев	Нестопански/доброволец	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
35	"Неда - С" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Сузана Пашова	Член на ОС
36	"Косовски хан" ЕООД	Стопански/местен бизнес за производство на хлебни и сладкарски изделия	дребен местен бизнес в сферата на земеделието и услугите	Виктория Карова	Член на ОС
37	Софка Димитрова Янкова	Нестопански/доброволец	НПО в културната сфера	Неприложимо	Член на ОС
38	Владимир Костадинов Гаджуров	Нестопански/туризъм	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

39	Рилка Ефтимова Кузманова	Нестопански/туризъм	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
40	Петър Василев Велков	Нестопански/доброволец	НПО в спортната сфера и опазване на околната среда	Неприложимо	Член на ОС
41	Катя Захаријева Стайкова	Нестопански/образование	НПО в образователната сфера	Неприложимо	Член на ОС и на КС
42	Слънчеви поляни - сѐни медоус ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на туризма	местен бизнес в сферата на туризма	Румяна Дончева- Костова	Член на ОС
43	"Соня брокерс" ЕООД	Стопански/местен бизнес в сферата на туризма и услуги	местен бизнес в сферата на туризма	Соня Сиракова	Член на ОС
44	София Руменова Димитрова	нестопански/култура	НПО/Читалище	Неприложимо	Член на ОС
45	"Сдружение Български сѐюз за защита на Родопите"	Нестопански/околна среда	НПО за опазване на природното и културно богатство на Родопите	Добринка Янкова	Член на ОС и УС

Публичният сектор е представен от 3 организации, стопанският – от 20, а нестопанският сектор е представен от 22 организации. Съставът на ОС на МИГ е добре балансиран и отговаря на всички изисквания на европейското и национално законодателство по отношение на подхода Водено от общностите местно развитие.

Управителният съвет на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“:

1. Осигурява изпълнението на решенията на Общото събрание;
2. Разпорежда се с имуществото на Сдружението при спазване изискванията на устава;
3. Подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет;
4. Подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на Сдружението;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

5. Определя реда и организира извършването на дейността на Сдружението, включително и тази в обща полза, и носи отговорност за това;

6. Взема решение по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган;

7. Избира измежду своите членове Председател на Сдружението. За три поредни мандата председатели на Управителния съвет трябва да бъдат последователно представители и на трите общини.

8. Може да избере от своя състав до двама заместник председатели на Управителния съвет;

9. Изпълнява задълженията, предвидени в устава.

Председател на Управителния съвет на МИГ е г-н Павлин Белчев, кмет на община Баните.

Съставът на УС на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ е представен в следващата таблица.

No	Име, презиме, фамилия / Наименование на ЮЛ	Сектор на който лицето е представител	Две имена на представляващия	Позиция
1	Община Лъки, област Пловдив	Публичен/Местна власт	Ваня Куцева	Член на УС
2	Община Баните, област Смолян	Публичен/Местна власт	Павлин Белчев	Председател на УС
3	Община Чепеларе, област Смолян	Публичен/Местна власт	Велика Кузмова	Член на УС
4	Екатерина Тодорова Янкова	Нестопански /самодеец	Неприложимо	Член на УС
5	ЕТ "Кирил Колачев"	Стопански /местен бизнес	Кирил Колачев	Член на УС
6	"Ива 67" ЕООД	Стопански/местен бизнес	Васил Качаков	Член на УС
7	Лиляна Христова Панайотова	Нестопански/самодеец	Неприложимо	Член на УС

Екип на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“:

Към момента екипът на МИГ се състои от изпълнителен директор -г-жа Иванка Талеваексперт по прилагане на стратегия за BOMP, офис Баните г-жа

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

Соня Ружинова и счетоводител Всички членове на екипа на МИГ притежават богат опит в прилагане на стратегия за ВОМР и висок професионализъм и административен капацитет, което е предпоставка за успешното изпълнение на стратегията за ВОМР на МИГ за програмен период 2014 – 2020 г., както и за подготовката и успешното изпълнение на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г.

10. Заинтересовани страни на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

Заинтересованите страни от изпълнението на стратегията за ВОМР от територията на МИГ са определени в следствие на извършените подробни проучвания на територията и на мнението и нагласите на местната общност. На територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ подходът ВОМР се прилага в продължение на 2 програмни периода, като амбицията на местната общност е това да продължи и през трети програмен период. За такъв продължителен период от време възможностите за финансиране на различни дейности по стратегиите постоянно се увеличават и разширяват, като по такъв начин обхващат все повече сфери от местния живот. По този начин се разширява и кръга на заинтересованите от нейното прилагане страни – това са лицата (физически и юридически), които пряко (като бенефициенти) или косвено (като ползватели) са заинтересовани от изпълнението на стратегията за ВОМР за програмния период 2023 – 2027 г.

Въз основа на извършените проучвания на територията и на мнението и нагласите на местната общност могат да се обобщят следните основни заинтересовани страни от територията на МИГ:

- Публичен сектор: общини Баните, Лъки и Чепеларе;
- Стопански сектор: представители на основните икономически сектори на територията на МИГ (търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети, добивна и преработваща промишленост (вкл. дърводобив и преработка на дървесина), хотелиерството и ресторантьорството, селското стопанство и др.);
- Нестопански сектор: неправителствени организации в обществена полза, читалища, културни организации, клубове по интереси, групи от хора в риск от изолация и бедност (възрастните хора, безработните,

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

ниско платените работници, ниско образованите хора, хронично болните и инвалидите, самотните родители, многодетните семейства, както и малцинствата).

11. Анализ силни и слаби страни, възможности и заплахи за територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“

На базата на извършеното проучване на територията на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“, може да бъде изготвен следният общ анализ на нейните силни и слаби страни, възможностите и заплахите пред нейното развитие.

Силни страни	Слаби страни
<ul style="list-style-type: none"> - Географското положение благоприятства развитието на различни дейности, свързани с уникалната природа – туризъм, производство на възобновяема енергия, събиране на различни ценни растения и билки; - Уникален релеф и климат, които са подходящи за развитие различни видове туризъм, рекреационни дейности, развитие на билкарство и планинско животновъдство; - Запазена околна среда и изключително богатство на растителния и животински свят – срещат се много редки видове, които на много места са изчезнали или са застрашени от изчезване; - Територията на МИГ е богато водоснабдена и разполага със значителни водни ресурси; - Поради своето местоположение и икономически профил територията на МИГ се характеризира с чист въздух; - Наличие на множество защитени зони и природни забележителности; - Добра свързаност към водопроводната мрежа; - Добра електроснабдителна мрежа; - Използва се потенциала на територията за развитие на възобновяеми енергийни източници; - Добра телекомуникационна свързаност; - Богато материално и нематериално културно – историческо наследство; - Множество известни на национално ниво фестивали и празници; 	<ul style="list-style-type: none"> - Периферно географско разположение спрямо столицата и основните транспортни маршрути в страната; - Почвите не са подходящи за интензивно земеделие; - Територията на МИГ не е богата на полезни изкопаеми с изключение на община Лъки, където и към момента се разработват оловно – цинкови рудни находища; - Климатичният и природен потенциал на територията не се използват пълноценно; - Основният транспорт е автомобилният, което е предпоставка за замърсяването на въздуха; - Голям е делът на пътищата в лошо състояние (38%); - Градската инфраструктура се нуждае от ремонт; - Големи загуби на водопреносната мрежа (50-60%), поради остаряла инфраструктура, което налага чести ремонти; - Канализационната свързаност е малка, особено на територията на община Баните; - Културно – историческото наследство и потенциалът, който притежава не се използват пълноценно; - Множество важни исторически обекти не са експонирани подобаващо и техният потенциал не се използва; - Недобро представяне на културно – историческото богатство на територията на МИГ; - Нужда от ремонт на читалищата;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“

МИГ „ПРЕСПА – ОБЩИНИ БАНИТЕ, ЛЪКИ И ЧЕПЕЛАРЕ“

<ul style="list-style-type: none"> - Наличие на множество културни, архитектурни и исторически паметници и находки с местно, регионално и национално значение; - Активно работещи читалища; - Множество храмове и параклиси в добро състояние; - Повишение в стойността на произведената продукция, приходите, оборотите, разходите за възнаграждения и ДМА; - Увеличение на възнагражденията; - Добра жилищна осигуреност – средно по 1 жилище на 1 жител; - Наличие на училища и детски градини, задоволяващи нуждите на населението; - Наличие на разнообразни социални услуги; - Добър здравен статус на населението; - Развита местна общност, подкрепяща МИГ; - Изразена местна идентичност; 	<ul style="list-style-type: none"> - Бързи темпове на застаряване на населението и обезлюдяване на територията (по-висок темп в селата); - Увеличаване на социалната тежест; - Отрицателни стойности на естествения и механичния прираст; - Намаляване на дела на населението в трудоспособна и под трудоспособна възраст за сметка на това в над трудоспособна възраст; - Намаляване на работната ръка; - Сравнително висок коефициент на безработица (повисок при мъжете); - Намаление на броя на предприятията; - Намаление на броя на заетите в икономиката; - Намаление на броя на земеделските производители; - Над 60% от жилищния фонд е на възраст над 60 години; - Нисък дял на жителите с висше образование, като преобладават тези със средно и основно образование; - Не достатъчно развити медицински и дентални практики, отсъствие на болнични заведения;
Възможности	Запахи
<ul style="list-style-type: none"> - Развитие на различни видове алтернативен туризъм и осигуряване на целогодишни посещения на територията; - Подобряване на състоянието на околната среда и използването ѝ за рекреационни и оздравителни дейности; - Използване на климатичните и природни дадености за развитие и промотирането на икономически дейности, използващи ценните билки, растения, горски плодове, смола, борина, лико и др.; - Развитие на дърводобива при опазване на горите; - Възможности за внедряване на иновации в икономиката за постигане на устойчив растеж; - Повишаване на образователното ниво на населението – забелязва се на територията на община Чепеларе; - Развитие на медицински центрове за рекреация и оздравяване; - Развитие на административния капацитет за изготвяне на проекти; - Развитие на дейности за сътрудничество с други МИГ от страна и Европейския съюз; - Извършването на различни дейности за оживяване на територията; - Привличане на инвестиции. 	<ul style="list-style-type: none"> - Замърсяване на околната среда; - Замърсяване на въздуха от битови, промишлени и транспортни замърсители; - Амортизация на инфраструктурата; - Влошаване на достъпността до населените места; - Нарастване на социалната тежест поради увеличаване на броя на възрастните хора; - Нарастване на риска от бедност, поради ниското образователно ниво и свиването на икономиката; - Затрудняване на достъпа до социални услуги, поради увеличаване на броя на потребителите им; - Продължаващо обезлюдяване на територията; - Невъзможност за привличане на инвестиции;

Договор № РД 50-89/24.03.2023 година за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по процедура BG06RDNP001-19.610 по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ на мярка 19 BOMP от ПРСР 2014 – 2020 г. за изпълнение на проект BG06RDNP001-19.610-100 „Подготвителни дейности по разработване на стратегия за BOMP на МИГ „Преспа – общини Баните, Лъки и Чепеларе“ 2023 – 2027 г.“